

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ**

KORE HARBİNİN TÜRK DIŞ POLİTİKASINA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet YÜCEL

Ankara-2005

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ**

KORE HARBİNİN TÜRK DIŞ POLİTİKASINA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Öğrencinin Adı
Ahmet YÜCEL

Tez Danışmanı
Prof.Dr. Yücel ÖZKAYA

Ankara-2005

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

KORE HARBİNİN TÜRK DIŞ POLİTİKASINA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı : Prof.Dr.Yücel ÖZKAYA

Tez Jürisi Üyeleri
Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Yücel ÖZKAYA.....
Prof. Dr. Yavuz ERCAN.....
Doç. Dr. İzzet AYTEPE.....
.....
.....
.....

İmzası

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınavı Tarihi 30.03.2006

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

.....

Prof.Dr.Yavuz ERCAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Sovyetler Birliği 1939-1950 yılları arasında Türkiye'den çeşitli taleplerde bulundu. Talepler genel olarak Boğazlar'da üs verilmesi ve Doğu Anadolu'nun bir kısmının kendisine bırakılması idi. Bu taleplerin Türkiye tarafından kabulü mümkün değildi.

2 nci Dünya Savaşı'na katılmayan Türkiye savaş sonrasında ortaya çıkan yeni dünya düzeninde ve Türkiye'den çeşitli taleplerde bulunarak baskı uygulayan Sovyetler Birliği'ne karşı yalnız kalmamak için Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na üye oldu. Ayrıca aynı maksatla, 2 nci Dünya Savaşı'nda fazla zarar görmeyen ABD'nin desteğini de almaya çalıştı.

Truman Doktrini ve Marshall Planı ile ABD'nin maddi yardımını sağlayan Türkiye, bunların Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye'nin güvenliğini sağlamaya yetmeyeceğini düşünmekteydi. Nitekim, Türk hükümetlerinin girişimlerine rağmen ABD ile Türkiye'yi savunma alanında karşılıklı olarak yükümlülük altına sokacak ortam oluşturulamadı.

Doğu ve Batı Bloklarının netleşmeye başladığı bir ortamda, Sovyetler Birliği ve Çin'in desteği ile Kuzey Kore birliklerinin sınırı geçerek 25 Haziran 1950'de Güney Kore'ye saldırması, 2 nci Dünya Savaşı'nın ardından oluşmaya başlayan dünya düzeninde kriz çıkmasına neden oldu. Bu kriz, nükleer gücün caydırıcı etkisine rağmen Sovyetler Birliği'nin dünyanın herhangi bir yerinde çatışma başlatmaktan çekinmeyeceğini ABD'nin anlamasına ve savunma stratejisini gözden geçirmesine neden oldu.

14 Mayıs 1950'de yapılan seçimlerin ardından iktidara gelen Demokrat Parti hükümeti ortaya çıkan bu krizden istifade edebileceğini değerlendirdi. Nitekim, Kore Harbi'ne tugay seviyesinde muharip bir birlik göndermek suretiyle demokratik ülkelerin yanında yer alan Türkiye dünya kamuoyunun dikkatini çekmeyi başardı. Hükümet bu sayede dış politikada aktif rol üstlenerek; Birleşmiş

Milletler teşkilatına işlerlik kazandırmayı, NATO'ya üye olmayı, ABD'nin maddi desteğinin artırılmasını hedeflemişti.

Türkiye'nin asker gönderme kararından sonra İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerin de Kore'ye asker göndermesi savaşı bir Birleşmiş Milletler Savaşı haline getirdi. Fakat, Birleşmiş Milletler soğuk savaş döneminde bir daha böyle etkin bir karar alamadı.

Kore Harbi'ne Türk askeri gönderme kararından sonra uluslar arası ortamda oluşan olumlu hava neticesinde Türkiye; Orta Doğu ülkelerini temsil etmek üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne seçildi. Ancak bu olumlu hava ve Mehmetçiğin Kore'deki başarılarına rağmen Türkiye, Eylül 1950'de NATO'ya üye olmayı başaramadı. Fakat Demokrat Parti hükümetinin üyelik çalışmalarında daha istekli davranmasına imkan sağladı.

Türkiye'nin NATO'ya üyeliğine karşı olan İngiltere'nin ikna edilebilmesi için Orta Doğu Komutanlığı çalışmalarında Türkiye yer almak zorunda kaldı. İngiltere, ABD, Fransa ve Türkiye tarafından Mısır'a yapılan Orta Doğu Komutanlığı oluşturulmasına yönelik teklifin reddedilmesi sonucunda proje başarısızlıkla neticelenmiş oldu.

Bunlara ilave olarak; Kore'ye asker gönderme kararı alan Türkiye'yi kararından vazgeçirmek ve hatta cezalandırmak maksadıyla Bulgaristan, Türkiye'ye üç ay içerisinde 250.000 soydaşımızı göndereceğini bir nota ile bildirdi. Bu, Türk-Bulgar ilişkilerini gerginleştirdi ve kamuoyunda Bulgaristan'ın bunu Sovyetler Birliği'nin tazyiki ile yaptığı şeklinde kanaat oluşmasına neden oldu.

ABSTRACT

Between the years 1939–1950, The Soviet Union made some demands on Turkey. Generally, Turkey was asked to give a military base on Bosphorus and leave some part of the Eastern Anatolia to the Soviet Union. It was impossible for Turkey to fulfill these demands.

Not entering to the Second World War, Turkey became a member of the United Nations in order not to be left alone in the postwar conjuncture and against the Soviet Union that was bringing pressure on Turkey by different demands. With the same purpose, Turkey attempted to get support from the United States, a country that did not suffer too much from the Second World War.

In spite of getting financial aid from the USA via Truman Doctrine and Marshall Plan, Turkey still thought that these were not enough to ensure her security against the Soviet Union. Indeed, an environment was not been able to set in which the USA and Turkey were mutually responsible for their security, regardless of Turkish governments' efforts.

While East and West Blocks were becoming clear, North Korean troops attacked to the South Korea in 25 June 1950, with the support of the Soviet Union and China. This led to a crisis in the conjuncture appeared following the Second World War. This crisis made the USA saw that the Soviet Union would not hesitate to start a battle in anywhere in spite of all the hazards of nuclear weapons. Thus, the USA began to review its strategy of defense.

The Democratic Party government that came into power following the elections made in 14 May 1950 decided to get benefit of this crisis. By sending a brigade troop to the Korean War, Turkey proved itself to be on the side of the democratic countries and managed to attract the attention of the world's opinion. Through playing an active role in foreign policy, the government intended to make the United Nations a more efficient organization, to be a member of NATO and to increase the financial aid obtained from the USA.

Following the decision of Turkey to send a troop, countries such as England, Australia and New Zealand also sent troops to Korea, and it made this battle a war of the United Nations. However, the United Nations could not take such an active decision during the cold war period.

The decision of sending a Turkish troop to the Korean War led to a positive atmosphere in the international area, thus Turkey was accepted to the Security Council of the United Nations to represent Middle East Countries. Despite this favorable atmosphere and the Turkish soldier's success in Korea, Turkey was not able to manage to become a member of NATO in September, 1950. However, these enabled the Democratic Party government to work willingly on the membership process.

Turkey had to be a part of the Middle East Military Force Project that was put forward to persuade England which was against Turkey's membership to NATO. The offer made to Egypt of setting a Middle East Military Force by England, the USA, France and Turkey was rejected and the Project could not be realized.

In addition to these, to change Turkey's mind about sending a troop to Korea and even to punish her, Bulgaria declared to send our 250.000 cognates to Turkey with a notification. This stretched the tension between Turkey and Bulgaria and according to the public opinion, Bulgaria acted like this with the pressure of the Soviet Union.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1
İÇ POLİTİKADA MEYDANA GELEN GELİŞMELER VE KORE HARBİ'NE TÜRKİYE'NİN ASKER GÖNDERMESİNİN NEDENLERİ	10
Kore Harbi Öncesinde İç Politikada Meydana Gelen Gelişmeler	10
Türkiye'nin Asker Göndermesinin Nedenleri	14
KORE HARBİNİN BAŞLAMASI VE TÜRKİYE'NİN ASKER GÖNDERMESİ	18
Harbin Başlaması	18
Asker Gönderme Kararının Alınması	26
Kararın Yurt İçi ve Yurt Dışı Akisleri	34
Birliğin Kurulması, İntikali, Muharebeleri ve Başarıları	44
Birliğin Başarılarının Yurt Dışındaki Akisleri	54
KORE HARBİ SONRASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA ORTAYA ÇIKAN ÖNEMLİ GELİŞMELER	57
Türkiye'nin Güvenlik Konseyi'ne Üye Olması	57
Türkiye'nin NATO'ya Üye Olması	59
Orta Doğu Komutanlığı Çalışmaları	69
1950-1951 Bulgaristan Göçmenleri Sorunu	71
SONUÇ	75
KAYNAKÇA	78
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	135

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale
A.K.lığı	: Alay Komutanlığı
ATASE	: Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.lığı
Bl.	: Bölük
BM	: Birleşmiş Milletler
Bşk.lığı	: Başkanlığı
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DP	: Demokrat Parti
EHU	: Erkan-ı Harbiye-i Umumi
FRUS	: Foreign Relations of the United States
Gnkur.Bşk.lığı	: Genelkurmay Başkanlığı
K.lığı	: Komutanlığı
Kor.	: Kolordu
Korg.	: Korgeneral
MP	: Millet Partisi
NATO	: Kuzey Atlantik Paktı
ODK	: Orta Doğu Komutanlığı
Tb.	: Tabur
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
Tug.	: Tugay
Tuđđ.	: Tuđđgeneral

ÖNSÖZ

Tez konusunu seçtiğim dönemde, ABD'nin Irak'a müdahalesi gündemde idi. ABD askerlerinin Irak'a Türk toprakları üzerinden geçip geçmeyeceği, Türkiye'nin bu harekatta yer alıp almayacağı, yer alacak ise şartlarının ne olacağı cevap bekleyen sorular arasında idi. Türkiye Büyük Millet Meclisi, yabancı askerlerin topraklarımıza girmesine müsaade etmedi.

O günlerde, "Türk-ABD stratejik ortaklığı" ifadesi çok kullanılıyordu. Merakımı gidermek için yaptığım araştırmada; 2 nci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan ortamda Türkiye'nin Sovyetler Birliği'nin talepleri karşısında yalnız kalması, yalnızlıktan kurtulmak için ABD'nin desteğini almaya çalışması, Kore krizinin patlaması ve Kore'ye Türkiye'nin asker göndermesi, nihayet Türkiye'nin NATO'ya tam üye olması dikkatimi çekti. Kore'ye Türkiye'nin asker göndermesinin o dönemde kilit bir rol oynadığını düşündüm.

Tez konusunu netleştirmek üzere yaptığım çalışmada; 1950 dönemini inceleyen birçok dokümanda Kore'ye asker gönderilmesi ile Türkiye'nin NATO'ya girişinin doğrudan ilişkilendirilmediğini tespit ettim. Ayrıca bu konuda, teferruatlı bir çalışmaya da rastlamadım. Bu, bende merak uyandırdığı gibi Kore Harbi'nin Türk dış politikasına etkisinin incelenmeye değeceğini düşünmeme neden oldu.

Günümüzde, Türkiye'nin dış ve iç politikasında ortaya çıkan bazı gelişmeleri, Kore'ye tugay seviyesinde muharip bir birlik gönderilmesi ile ilişkilendirmek mümkün olabilir. Zaman geçtikçe ortaya çıkan belgelerin ve dokümanların, daha sağlıklı bir değerlendirme yapılmasını sağlayabileceği açıktır. Olayların zamanla, amaçlanandan çok farklı sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabileceği de dikkate alınarak; tarih içerisindeki sebep-sonuç yansımalarını en aza indirmek amacıyla çalışmada, Kore Harbi'nin Türk dış politikasına kısa vadeli etkileri ele alınmaya çalışılmıştır.

Kaynaklar ve Tetkikler

Çalışmada, Cumhuriyet Arşivi, Gnkur.ATASE Arşivi ve TBMM Kütüphanesi'nde bulunan belgelerden ve dokümanlardan istifade ettim. Daha sonra benzer konularda çalışmak isteyenlerin faydalanabileceğini düşünerek elde ettiğim birçok belgenin suretlerini EK'lere koydum.

Başta Fahir Armaoğlu olmak üzere bazı yazarlar tarafından kaynak olarak kullanılan Foreign Relations of the United States (FRUS) dokümanını Milli Kütüphane dahil birkaç kütüphanede araştırmama rağmen bulamadım. Fakat, ABD'de kurs gördüğüm süre zarfında üniversite (University of Texas at San Antonio-UTSA) kütüphanesinde temin ettiğim dokümanı inceleme imkânı buldum. Söz konusu dokümanın, yıllara ve konulara göre tasnif edilmiş ABD kurum/kuruluşları arasında olduğu kadar ABD hükümeti ile diğer ülke yetkilileri arasında yapılan görüşmeler ve yazışmalardan gizliliği kalkmış belgelerin derlenmesi ile oluşturulduğunu gördüm. Yaptığım araştırmada, incelenen döneme ait Türkiye ile alakalı pek çok belgenin bulunduğunu tespit ettim. Fakat, Kore'ye tugay seviyesinde muharip bir birlik gönderilmesine yönelik Türkiye ile ABD arasında görüşmeler yapıldığına veya ABD tarafından resmi olarak telkinde bulunulduğuna dair bir belgeye rastlayamadım. Bu sebeple, söz konusu dokümandan çalışmada sınırlı miktarda yararlanabildim.

Meydana gelen gelişmeleri ilk elden takip eden günlük gazetelerde yaptığım incelemede; Türkiye'nin asker göndermesi ile NATO'ya girmesi arasında ilişki kuran en belirgin ifadenin, 23-25 Temmuz 1950 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret eden ABD Silahlı Kuvvetler Komisyon üyesi Senatör Cain tarafından kullanıldığını tespit ettim. Söz konusu ifadeler basın açıklamasının yer aldığı Zafer gazetesinde ayrıntılı olarak bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen dokümanlara ilave olarak incelenen dönemde yaşayan önemli şahsiyetlerin biyografileri de incelenmiştir. "Bir tarih eserini ele alınca, ilk

ilgileneceğimiz, içindeki olgular değil, onu yazan tarihçi olmalıdır”¹ prensibinden hareketle bunlardan objektif olduğuna inandıklarımı çalışmada kullandım. Bunlar arasında, Celal Bayar, Ahmet Emin Yalman, Metin Toker, Ş.Süreyya Aydemir, Tuğg.Tahsin Yazıcı, Celal Dora ve Feridun Cemal Erkin’e ait otobiyografiler yer almaktadır. Söz konusu dokümanlardan, Türkiye’nin o dönemdeki siyasi, politik ve askeri durumunun ortaya konmasında faydalanılmıştır.

Tarihte meydana gelen bazı olayların sonuçlarını net olarak ifade etmek mümkün değildir. Nitekim, 2 nci Dünya Savaşı’ndan sonra Türk-ABD ilişkileri gelişirken ortaya çıkan Kore krizi ve Türkiye’nin ABD’nin yanında savaşmak üzere asker görevlendirmesi bu ilişkinin daha da gelişmesini sağladı. Olumlu yada olumsuz, gelişme günümüzde de devam etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye’nin Kore’de savaşmak üzere bir Türk Tugayı göndermesinin etkisinin herhangi bir tarihte bittiğini söylemek mümkün değildir. Nitekim, 2002 Dünya Kupası sırasında Kore halkının takımaımıza göstermiş olduğu yakın ilgi bu görüşü teyit etmektedir. Kore Harbi’nin Türk dış politikasına etkisini günümüze kadar incelemenin imkansız olacağı düşünülerek, bu çalışmada kısa vadede ortaya çıkan sonuçlar ortaya konmuştur. Bu sonuçlar ise;

1. O günlerdeki genel kanaatin aksine Kore’ye Türk askeri gönderilmesi NATO’ya üye olunmasını sağlamadı ancak hızlandırdı. Hatta, NATO’ya üye olabilmek için İngiliz muhalefetini engellemek maksadıyla Türkiye, İngiltere tarafından geliştirilen Orta Doğu Komutanlığı projesinde yer almak zorunda kaldı.

2. Kore’ye asker gönderilmesi ile dünya kamuoyunda Türkiye için oluşan olumlu hava, 14 Mayıs seçimleri ile iktidara gelen Demokrat Parti hükümetinin aktif dış politika takip etmesine imkan sağladı. Bu kapsamda, Orta Doğu ülkelerini temsil etmek üzere Türkiye, BM Genel Kurulu’na üye olarak seçildi.

3. Kore’ye asker gönderme kararı alan Türkiye’nin vazgeçmesi veya cezalandırılması maksadıyla, komünizmin merkezi konumunda olan Sovyetler

---

¹ Edward Hallet Carr, **Tarih Nedir?**, İletişim Yayınları, 2002, İstanbul, s.26.

Birliği'nin yönlendirmesi ile 250.000 soydaşımızın Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç ettirilmesi gündeme geldi. Hatta, büyük bir miktar göç etti.

Kore Harbi'nin Türk dış politikasına etkisi konusunda teferruatlı bir çalışma yapılmadığı daha önce belirtilmiş idi. Bu çalışmanın, bu eksikliği bir nebze de olsa gidereceğini değerlendiriyorum.

Ayrıca, söz konusu dönemi inceleyen çalışmalarda kullanılmamış olan belgeler çalışmanın arkasına eklenerek benzer konularda araştırma yapacakların istifade etmesine imkan sağlanmıştır.

Çalışmalarım esnasında katkılarını esirgemeyen Tez Danışmanım Prof.Dr.Yücel ÖZKAYA başta olmak üzere, sabırla çalışmamın bitmesini bekleyen eşim Özlem ve oğlum Anıl'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

GİRİŞ

26 Eylül-18 Ekim 1939'da, bir ittifak anlaşması yapmak amacıyla Moskova'yı ziyaret eden Dışişleri Bakanı Şükrü Saraçoğlu'na Sovyet hükümeti, 1936 Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin² getirdiği düzeni değiştirmek, Boğazların ortak savunulması, Boğazların Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin savaş gemilerine mutlak olarak kapatılması gibi Türkiye tarafından kabul edilemeyecek bir dizi öneri sundu.³ Rusya ile ittifak anlaşması imzalanamadan görüşmeler sona erdi.⁴

2 nci Dünya savaşı esnasında Türkiye'nin takip ettiği tarafsızlık politikası 4-11 Şubat 1945 tarihleri arasında toplanan Yalta Konferansı'na kadar sürdü. Yalta Konferansı'nda; 1 Mart 1945'e kadar İtilaf Devletleri'ne savaş ilân eden ve Birleşmiş Milletler Beyannamesi'ni⁵ imzalayan ülkelerin 25 Nisan 1945 tarihinde San Francisco'da başlayacak olan konferansa davet edilmeleri kararlaştırıldı.⁶ Türkiye, 23 Şubat 1945'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı ile Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etti. 27 Şubat 1945 tarihinde de Birleşmiş Milletler Beyannamesi'ni Washington'da imzalayarak San Francisco Konferansı'na heyet göndermek üzere davet aldı.⁷ 26 Haziran 1945'te imzalanan Birleşmiş Milletler

---

² J.C.Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East A Documentary Record: 1914-1956 Volume II**, D.Van Nostrand Co., New Jersey, 1958, s.197.

³ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi**, Başnur Matbaası, Ankara, 1968, s.140-148.

⁴ “Sovyetler Birliği ile görüşmelerin sona ermesinden sonra 19 Ekim 1939'da Türkiye, İngiltere ve Fransa arasında karşılıklı yardım anlaşması imzalandı (Bkz. J.C.Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s.226).”

⁵ “Atlas Okyanusunda bir gemide buluşan ABD Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başbakanı Churchill, 14 Ağustos 1941 günü Atlantik bildirisini yayınladı. Bu bildiri ile Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) yerine Birleşmiş Milletlerin temeli atıldı. Birleşmiş Milletler Beyannamesi Mihver Devletlerine karşı savaşan 26 devlet tarafından 1 Ocak 1942 tarihinde, Washington'da imzalandı.”

⁶ Mehmet Gönübol, Türkkaya Ataöv, **Turkey in the United Nations**, SBF Basımevi, Ankara, 1960, s.15. Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi**, s. 245.

⁷ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s. 245.

Antlaşması ile kurulan organizasyona Türkiye'nin üyeliği 28 Eylül 1945 tarihinde TBMM tarafından onaylandı.⁸

2 nci Dünya Savaşı sonunda, Türk hükümetinin yalnız kalmamak için uğraştığı bir dönemde, 19 Mart 1945'te Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper'e bir nota vererek süresi 7 Kasım 1945'de bitecek olan 1925 tarihli Türk-Sovyet Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması'nı⁹ ülkesinin yenilemeyeceğini; ancak 1925'de imzalanan bu antlaşma yerine savaş sonrası ortaya çıkan gelişmeler doğrultusunda yeni bir antlaşma yapmak istediklerini bildirdi.¹⁰ Türk tarafına göre bu nota, Sovyetler Birliği'nin Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin gözden geçirilmesi talebinin ilk adımı idi.¹¹

Notaya Türk hükümeti, anlaşmanın iki taraflı müzakereler sonucu yeni bir anlaşmayla değiştirebileceğini 4 Nisan 1945'de Moskova'ya bildirdi.¹²

Hükümetinin direktifi doğrultusunda Büyükelçi Sarper, 7 Haziran 1945'te yeni anlaşmayı görüşmek üzere Rus Dışişleri Bakanı'nı ziyaret ettiğinde Bakan, anlaşmanın yenilenmesi için bir kaç koşul daha öne sürdü. Bu koşullar; Türkiye'nin doğusundaki Kars ve Ardahan illerinin Sovyetler Birliği'ne verilmesi, boğazlarda Sovyetler Birliği'ne üs tahsis edilmesi ve 1936 tarihli Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin gözden geçirilmesiydi.¹³ Büyükelçi, bu koşulları öğrenir öğrenmez

---

⁸ Mehmet Gönlübol, Türkkiye Ataöv, **Turkey in the United Nations**, s.20.

⁹ J.C. Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s.142.

¹⁰ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s.246. **Foreign Relations of the United States (FRUS) 1945 Vol. VIII, The Near East and Africa**, US.Government Printing Office, Washington, 1969, s.1220.

¹¹ **FRUS 1945 Vol. VIII**, s. 1219-1220.

¹² Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914–1980**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1986, s. 415.

¹³ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s. 253.

bunların Türkiye'nin bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü ile bağdaşmayacağını ve bu nedenle de Türkiye tarafından kabul edilemeyeceklerini belirtti.¹⁴

17 Temmuz - 2 Ağustos 1945 tarihleri arasında Postdam Konferansı toplandı. Postdam Konferansı'nda ele alınan konulardan biri, Türk Boğazları'nın durumu idi.¹⁵ Konferansta ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği bu konuda sonuca ulaşamadı. Ancak, boğazlar konusunda üç hükümetten her biri ve Türk hükümeti arasında yapılacak direkt görüşmelerle sorunun ele alınması gerektiği kararlaştırıldı.¹⁶

Postam'da alınan kararlar doğrultusunda ABD, 2 Kasım 1945 tarihinde Türkiye'ye verdiği nota ile Türk Boğazları konusundaki görüşlerini Türkiye'ye ilettiler. ABD elçisi tarafından Türk Dışişleri Bakanlığı'na verilen notada; Montreux Sözleşmesi hükümlerinin zamanın şartlarına uydurulması için uluslar arası bir konferansın toplanması teklif edilmekte, davet edildiği takdirde ABD'nin de toplantıya katılmaktan memnurluk duyacağı belirtilmekte idi. Notada, sözleşmede şu değişikliklerin yapılması istenmekte idi:

1. Boğazlar, barışta ve savaşta bütün devletlerin ticaret gemilerine açık olmalı,
2. Boğazlar, Karadeniz'e kıyısı olan devletlere ait savaş gemilerinin transit geçişine her zaman açık olmalı,
3. Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin savaş gemilerine, Karadeniz'e kıyısı olan devletlerin ortak kararı veya Birleşmiş Milletler tarafından

---

¹⁴ Aynı yer.

¹⁵ Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, Ankara, TTK Basımevi, 1991, s.140.

¹⁶ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s.269. **FRUS 1945 Vol. VIII**, s.1236-1237. "Prof.Dr.Fahir Armaoğlu'na göre; ABD 2 Kasım 1945 tarihli nota ile İngiltere hükümeti, Dışişleri Bakanı Bevin tarafından 21 Şubat 1946 tarihinde Avam Kamarasında yapılan bir konuşma ile, Sovyetler Birliği ise 7 Ağustos tarihli nota ile görüşlerini bildirmiştir."

görevlendirilen savaş gemileri ile barış zamanında anlaşma ile belirlenecek belli bir tonajdakiler haricindekilere boğazlar tamamen kapalı tutulmalı,

4. Montreux Sözleşmesinin günün koşullarına uydurulması için sözleşmede değişiklikler yapılmalı ve bu kapsamda “Milletler Cemiyeti” terimi “Birleşmiş Milletler” ile değiştirilmeli ve Japonya sözleşmeye taraf olan devletler arasından çıkarılmalı idi.¹⁷

ABD notasında, Sovyetler Birliği'nin boğazlar konusundaki taleplerine değinilmeden gemilerin boğazlardan geçişi konusunda Karadeniz devletlerine daha fazla yetki verilmesi ve boğazların mevcut statüsünde önemli bir değişiklik yapmadan sadece Montreux Sözleşmesi'nin değiştirilmesinin savunulması dikkat çekmekteydi.

Başbakan Saraçoğlu, 5 Aralık 1945 tarihinde yaptığı basın toplantısı ile ABD notasına şu şekilde cevap verdi:¹⁸ “Gerek barışta, gerek savaşta ticaret ve harp gemilerinin (boğazlardan) serbestçe geçiş haklarına dair Montreux Sözleşmesi'nde mevcut hükümleri Türk güvenliği ve egemenliği ile en iyi bağdaştıracak esaslar... bir milletlerarası konferansta tayin ve tespit edilecektir... Amerikan görüşünün esas bakımından iyi olup, tatbikata ait şekli ve kayıtları zamanında tetkik edilmek üzere bir tartışma ve görüşme zemini olarak kabule değer olduğu şüphesizdir. Herhalde müstakbel konferansta Amerika'nın yer almasını hem hükümetimizin hararetli bir arzusu, hem de zaruret olarak telakki etmekteyiz.”¹⁹

Aslında, Amerikalılar'ın gözünde Türk tarafının müzakerelerden kaçan taraf durumuna düşmemesi için ABD önerilerinin müzakere zemini olabileceği şeklinde bir beyanat verilmişti. Oysa öneriler, Türkiye açısından tatmin edici olmaktan uzak

---

¹⁷ Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.141.

¹⁸ **FRUS 1945 Vol. VIII**, s.1282-1283.

¹⁹ Mehmet Gönülöbol, Haluk Ulman, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, Ankara, Alkım Kitabevi, 1989, s.199.

idi. Önerilerin Sovyetler Birliği tarafından karşı öneri sunulmadan reddedilmesi Türk tarafını rahatlattı.²⁰

Sovyetler Birliği, 7 Ağustos 1946 tarihli nota ile 2 nci Dünya Savaşı içerisinde yaşanan birkaç olaya dayanarak Montreux Sözleşmesi ile oluşturulan rejimin Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin güvenliğini sağlayamadığını, savaş esnasında bazı düşman gemilerinin boğazlardan geçtiğini iddia ederek yeni bir boğazlar rejiminin kurulmasını istedi. Bu notaya göre;

1. Boğazlar, bütün ticaret gemilerine açık tutulmalı,
2. Boğazlar, Karadeniz devletlerinin savaş gemilerine sürekli olarak açık olmalı,
3. Özel durumlar haricinde Boğazlar, Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin savaş gemilerine devamlı olarak kapalı olmalı,
4. Yeni bir Boğaz rejimi, yalnız Türkiye'nin ve Karadeniz'e kıyısı olan devletlerin katılımı ile kurulmalı,
5. Boğazların güvenliği, konuyla en fazla ilgili iki devlet olan Türkiye ve Sovyetler Birliği tarafından müşterek olarak sağlanmalı idi.²¹

7 Ağustos 1946 tarihli Sovyet notası Türkiye ile birlikte ABD ve İngiltere'ye de gönderildi. Cevap niteliğindeki 19 Ağustos 1946 tarihli ABD notası ile; ilk üç maddeye olumlu olarak yaklaşılırken dördüncü maddeye; Boğazlar rejiminin ABD dahil diğer ülkeleri de ilgilendirmesi sebebiyle, boğazların güvenliğinin Sovyetler Birliği ile Türkiye tarafından sağlanmasını öngören beşinci maddeye ise boğazların

---

²⁰ FRUS 1945 Vol. VIII, s.1283.

²¹ J.C. Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s.269-270. (Türkçe tam metni için Bkz. Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s.414).

Birleşmiş Milletler'in güvencesi altında Türkiye'nin sorumluluğunda kalması gerektiği değerlendirilerek karşı çıktı.²²

ABD'nin Sovyet notasına cevap vermesini müteakip 21 Ağustos 1946'da İngilizler, 22 Ağustos 1946 tarihinde Türkiye, Sovyetler Birliği'ne cevabi notasını gönderdi.

Sovyetler Birliği, 22 Ağustos 1946 tarihli Türk notasına karşılık 24 Eylül 1946 tarihli ikinci bir nota ile boğazların İtilaf Devletleri tarafından İttifak Devletleri'nin aleyhine kullanıldığına yönelik suçlamalarını yenileyerek ilave kanıtlar ileri sürmeye ve Türkiye'nin kabul etmediği 7 Ağustos 1946 tarihli Sovyet notasının 4 ve 5 nci maddelerinin haklılığını ortaya koymaya çalıştı.²³ Ancak Türkiye, 22 Ağustos 1946 tarihli notada belirtilen hususlar paralelindeki görüşlerde ısrar ederek cevabını 18 Ekim 1946 tarihli nota ile Sovyetler Birliği'ne bildirdi.²⁴

Sovyetler Birliği 1946 yılında, İran üzerinden Orta Doğu petrollerine ve müteakiben Basra Körfezi kanalıyla Hint Okyanusu'na; Yunanistan toprakları veya Türk Boğazları üzerinden Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'e inmeye çalışıyordu.²⁵ Belirtilen bu bölgeler İngiltere'nin hayati ilgi ve etki alanları ile buralara bağlantı sağlayan yollar idi. Dünya savaşında aldığı tahribat nedeniyle İngiltere, 19 ncu yüzyılın başından 2 nci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Rusya'ya karşı hassas nokta olan bu bölgelerde, Sovyetler Birliği'nin karşısına çıkacak güçte değildi. Rus emperyalizminin karşısına dikilebilecek tek güç, tamamen ayrı bir kıta üzerinde bulunan bununla birlikte savaşa daha sonra ve sadece askeri güç olarak giren ABD idi.

---

²² A.g.e., s.270-271.

²³ Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s. 423-428

²⁴ A.g.e., s.429-440.

²⁵ S.H.Truman, **Hatıralarım**, Çev.Cihad Baban, Semih Tuğrul, Ulusal Basımevi, Ankara, 1968, s.230-232.

İngiltere, kendisi için stratejik öneme haiz iki ülke olan Türkiye ve Yunanistan'a daha fazla askeri ve ekonomik yardım yapamayacağını ABD'ye 24 Şubat 1947'de bildirerek Amerikan hükümetini Orta Doğu'da sorumluluk üstlenmeye ve söz konusu iki ülkeye yardım yapmaya davet etti.²⁶ Bu maksatla ABD'ye verilen muhtıralarda, Batı savunması için Türkiye'nin önemi belirtilerek, Türkiye'ye hem ekonomik ve hem de askeri yardım yapılmasının gerektiği, İngiltere'nin bu yardımları yapamayacağı ve hatta Yunanistan'daki askerlerini dahi geri çekmek zorunda bulunduğu belirtilmekte idi.²⁷

ABD tarafı kısa sürede çalışmalarını neticelendirdi. Başkan Truman 12 Mart 1947 günü Amerikan Kongresi'ne gönderdiği mesajda, Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon dolarlık askeri yardım yapılması için kendisine yetki verilmesini istedi.²⁸ Bu mesajda, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün korunmasının Orta Doğu düzeninin korunması için bir zaruret olduğu belirtiliyor ve Türkiye ile Yunanistan'ın durumlarının birbirine bağlılığı şu şekilde vurgulanıyordu:

"... Eğer Yunanistan silahlı bir azınlığın kontrolü altına düşerse, bunun Türkiye için sonuçları çok ciddi olur. Böyle bir durumda karışıklık ve düzensizlik bütün Orta Doğu'ya yayılabilir..."²⁹

Konuşmanın yapıldığı günün ertesinde Başbakan Recep Peker'in yaptığı teşekkür konuşması, birçok Amerikan gazetesinin 14 Mart 1947 tarihli baskısında yayınlandı ve radyoda tekrarlandı. Bu husus, Amerika Bölgesi Öğrenci Müfettişi T.Fikret Suer tarafından, ekinde 13 ve 14 Mart 1947 tarihli The New York Times

---

²⁶ George McGhee, **ABD-Türkiye-NATO-Ortadoğu...**, Bilgi Yaymevi, Ankara, 1992, s.30.

²⁷ **FRUS 1947 Vol. V, The Near East and Africa**, US.Government Printing Office, Washington, 1971, s. 35-37, s.42-45.

²⁸ **Public Papers of the Presidents of the United States 1947**, Government Printing Office, Washington, 1963, s.176-180. J.C.Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s.273-275. Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.152.

²⁹ J.C.Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s.274. Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.156.

gazetesinin konuya ilişkin kupürlerinin de yer aldığı 14 Mart 1947 tarihli bir mektup ile bildirildi.³⁰

Amerikan Kongresi, 22 Mayıs'ta Yunanistan'a 300 milyon ve Türkiye'ye de 100 milyon dolarlık bir askeri yardım yapılmasını kabul etti.³¹ 12 Temmuz 1947 tarihinde “Türkiye’ye Yapılacak Yardım Hakkında Anlaşma” iki ülke arasında imzalandı ve 1 Eylül 1947 tarihinde de TBMM tarafından onaylandı.³²

Bu, savaş sonrası Türk-Amerikan ilişkilerinde, sonuçları günümüze kadar ulaşan önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır.

Haziran 1945’den 1946 yılı sonuna kadar, yaklaşık yarısı Avrupa ülkesi olmak üzere savaş nedeniyle ağır zarar gören 50 den fazla ülkeye ABD tarafından 15 milyar dolar kadar yardım yapıldı.³³ Ancak, yapılan yardımlar bütçe açıklarının kapanması, ithalat gibi paranın verimli olmadığı ve geri dönüşü olmayan alanlara harcanmaktaydı. ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, 5 Haziran 1947’de Harvard Üniversitesi’nde verdiği nutukla Avrupa'ya, programlı yardım yapılması önerisinde bulundu.³⁴ Buna göre, Avrupa ülkeleri kendi aralarında ekonomik işbirliğine girmeli ve birbirlerinin eksikliklerini kendi aralarında tamamlamalı idiler. Genel işbirliği sonunda, bir açık kalırsa ABD bu açığı kapatmak için yardım etmeli idi.

Savaşa girmeyen Türkiye’nin, verilecek yardımdan pay almak üzere davet edilmemesine rağmen çalışmalara katılması pek hoş karşılanmadı. Çünkü, Türkiye savaşa girmediği için hasar görmemişti ve buna mukabil Truman doktrini kapsamında ABD’den yardım alıyordu. Türkiye’nin aldığı bu yardım etkin kullanıldığı takdirde yatırımlar için kaynak tasarruf edilebilecekti. ABD’nin bu

---

³⁰ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.9 (Bkz.EK-1).

³¹ Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.158-161.

³² **TBMM Tutanak Dergisi**, 1 Eylül 1947, 8.Dönem, Cilt 6, s. 556.

³³ Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.165.

³⁴ A.g.e, s.158-161.

tezine karşı Türkiye, yapılan yardımın sonuçlarının kısa zamanda alınmasının mümkün olmadığını savundu. Nitekim ABD tarafı da bu konuda ikna oldu.³⁵

İngiltere, Fransa, Belçika, İtalya, Portekiz, İrlanda, Yunanistan Türkiye, Hollanda, Lüksembourg, İsviçre, İzlanda, Avusturya, Norveç, Danimarka ve İsveç'in katılması ile toplanan 16 ülke tarafından, 22 Eylül 1947'de ABD'ye sunulmak üzere Avrupa Onarım Programı hazırlandı.³⁶ Bu programa dayanarak hazırlanan Dış Yardım Kanunu, 3 Nisan 1948'de ABD Kongresi tarafından kabul edildi. ABD ile Türkiye arasında 4 Temmuz 1948 tarihinde Türkiye'nin Marshall Planına dahil edilmesi konusunda anlaşma imzalandı.³⁷ Bu kanun kapsamında 1948 yılı ile Şubat 1950 arasında Türkiye'ye 180 milyon dolar yardım yapıldı.³⁸

Avrupa ülkelerinin Sovyetler Birliğine karşı savunulması kapsamında 4 Nisan 1949'da Washington'da; Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İngiltere, İzlanda, İtalya, Lüksembourg, Hollanda, Norveç, Portekiz ve ABD'nin katılımıyla Kuzey Atlantik Paktı (NATO) Anlaşması imzalandı.³⁹ ABD'nin tam desteğini almaya çalışan Türkiye, ABD'nin katılımı ile ortaya çıkan bu pakta girmeye çalıştı. Ancak kabul edilmedi.

---

³⁵ Mehmet Gönlübol, Haluk Ulman, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, s.221.

³⁶ **Ayn Tarihi**, Eylül 1947, No:166, s.122-127.

³⁷ Fahir Armaoğlu, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, s.168-176. “Anlaşma, 8 Temmuz 1948'de TBMM tarafından onaylandı. (TBMM Tutanak Dergisi, 8. Dönem Cilt 12, s.998- 1005)”

³⁸ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1990, s.239.

³⁹ “Türkiye birçok defa yaptığı üyelik başvurusuna olumsuz cevap almasına rağmen 18 Şubat 1952'de Yunanistan ile birlikte resmen ittifakın üyesi oldu.”

İÇ POLİTİKADA MEYDANA GELEN GELİŞMELER VE KORE HARBİ'NE TÜRKİYE'NİN ASKER GÖNDERMESİNİN NEDENLERİ

Kore Harbi Öncesinde İç Politikada Meydana Gelen Gelişmeler

26 Haziran 1945'te imzalanan Birleşmiş Milletler Anlaşması ile ortaya çıkan siyasi yapı, Türkiye'nin çok partili demokratik düzene geçmesini gerektiriyordu. Bu, özellikle Sovyetler Birliği'nin talepleri sonrasında Türkiye'nin Batıya yaklaşması açısından büyük önem arz ediyordu. Bu kapsamda, İsmet İnönü, 19 Mayıs 1945 tarihindeki nutkunda demokrasiye geçileceğini beyan etti.⁴⁰

Demokrasi alanında ortaya çıkan yumuşama neticesinde 7 Haziran 1945 tarihinde Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü tarafından hazırlanan ve "Dörtlü Taktir" olarak bilinen bildiri CHP Parti Grubu'na verildi. Fakat, Dörtlü Taktir'e CHP içerisinde büyük tepki geldi. Taktir, 12 Haziran 1945'te yedi saatlik bir görüşme neticesinde CHP Genel Kurulu'nda reddedildi.⁴¹ Dörtlü Taktiri savunan Adnan Menderes ve Fuad Köprülü 21 Eylül 1945 tarihinde partiden ihraç edildi.⁴² Yaşanan gelişmelerin ardından Celal Bayar da milletvekilliğinden ve parti üyeliğinden istifa etti.

7 Ocak 1946 tarihinde Demokrat Parti kuruldu. Parti başkanlığına Celal Bayar getirildi.⁴³

Cumhuriyet Halk Partisi ve hükümet, ilk başlarda yeni kurulan partiyi demokrasinin bir gelişmesi olarak gördü. Ancak, bir süre sonra kamuoyunda,

---

⁴⁰ Leyla Kırkpınar, "Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1, 2002, s.89.

⁴¹ Celal Bayar, **Başvekilim Adnan Menderes**, İsmet Bozdağ (Ed.), Baha Matbaası, İstanbul, 1969, s.33-34.

⁴² A.g.e, s.36.

⁴³ A.g.e, s.48.

Demokrat Parti'nin gerçek bir muhalefet partisi olacağı ve etkin bir muhalefet yapacağı yönünde yorumlar gelmeye başladıkça iki parti arasındaki ilişkiler gerilmeye başladı.⁴⁴ Nitekim, ilk başlarda Demokrat Parti'nin kısa sürede teşkilatlanarak CHP'ne rakip olamayacağı buna mukabil çok partili sürecin temsilcisi ve CHP tarafından bir süre denetlenebilecek bir muhalefet partisi olacağı düşünülüyordu.⁴⁵

Kamuoyunda, savaş yıllarının getirdiği mal darlığı, pahalılık, gelir seviyesindeki düşüklük, tarımdaki sıkıntılı durum, alınan tedbirlerin uygulanması esnasında ortaya çıkan aksaklıklar nedeniyle halk CHP'ye karşı kızgınlık duymaktaydı.⁴⁶ Bu kızgınlık halkın Demokrat Parti'ye ilgisinin artmasına neden oldu.⁴⁷ Kuruluşundan üç ay sonra halk, DP'nin gerçek bir muhalefet partisi olacağına inanmaya başladı. Öyle ki; kasaba ve köylerde vatandaşlar bir araya gelip, Demokrat Parti'nin bir şubasını açıyor ve parti merkezi ile temasa geçiyordu.⁴⁸

1947 yılında yapılması planlanan seçimler öne alınarak 21 Temmuz 1946'da yapıldı.⁴⁹ Hazırlıksız yakalanmasına rağmen seçim sonucunda, DP 62 milletvekili çıkarabildi. CHP iktidarda kaldı. Ancak, DP tarafından CHP'nin DP'nin gelişmesinden çekinerek DP'yi hazırlıksız yakalamak amacıyla 1947 yılında yapılması gereken seçimleri öne aldığı ileri sürüldü.⁵⁰

---

⁴⁴ Leyla Kırkpınar, “*Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi*”, s. 90

⁴⁵ Nuran Yıldız, “*Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) ve Basın*”, **Ank.Ünv.SBF Dergisi**, Sayı 8, 1997, s.482.

⁴⁶ Memduh Yaşa, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi 1923-1978**, Akbank Kültür Yayını, Apa Ofset, İstanbul, 1980, s.89.

⁴⁷ Leyla Kırkpınar, “*Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi*”, s. 90.

⁴⁸ Aynı yer.

⁴⁹ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s.9

⁵⁰ “*DP'nin bu iddiasına karşın; DP yeteri kadar aday çıkaramamıştı. Her şey DP'nin düşündükleri doğrultusunda yürümüş olsaydı bile belki 160 milletvekili çıkarabilecekti ancak çoğunluk yine de CHP'de kalacaktı. (Bkz. Metin Toker, DP'nin Altın Yılları 1950-1954, s.9)*”

DP'nin 7 Ocak 1947'de hürriyet anlamında yaptığı çalışmalar ve "Hürriyet Misakı" adıyla aldığı kongre kararı medya ve kamuoyunda büyük bir etki yarattı. DP tarafından, demokrasi açısından dile getirilen taleplerin karşısında CHP bir engel olarak algılanmaya başlandı. Bunun üzerine Milli Şef İsmet İnönü, 12 Temmuz 1947'de, yasalara bağlı kaldığı sürece muhalefet partilerinin iktidar partisi ile eşit koşullarda çalışmasını ilke olarak kabul ettiğini beyanname yayımlayarak duyurdu.⁵¹

Milli Şef İsmet İnönü'nün yayımladığı beyanname neticesinde iktidar ile muhalefet ilişkisinde yumuşayan hava nedeniyle DP içerisinde farklı eleştiriler yükselmeye başladı. Öyle ki; bir grup milletvekili tarafından, parti üst yönetimince CHP ile danışıklı dövüş yapıldığı ve parti ilkelerinden taviz verildiği ileri sürüldü.⁵² Nihayet, bu eleştirileri yapan grup DP'den ihraç edildi. DP'den ayrılan bu milletvekilleri 1948 yılında Millet Partisi adıyla yeni bir parti kurdu.

14 Mayıs 1950'de üç parti ve yeni seçim kanunu ile yapılan genel seçimlere halkın katılma oranı % 88.88 idi. Seçim sonucunda oyların ve milletvekili koltuklarının dağılımı şöyle oldu,⁵³

Parti	Aldığı Oy Sayısı	Oran	Çıkardığı Milletvekili Sayısı
DP	4.242.831	% 53.59	408
CHP	3.165.096	% 39.98	69
MP	240.209	% 3.03	1
Bağımsız	267.955	% 3.40	9

DP'nin yarı resmi yayın organı olan Zafer gazetesi seçimleri zafer olarak nitelerken, CHP'nin yayın organı konumundaki Ulus gazetesi sessiz kalmayı tercih etti.

⁵¹ Leyla Kırkpınar, "Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi", s.97.

⁵² Aynı yer.

⁵³ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s.26.

Aslında CHP, seçimlerde ortaya çıkan sonucun şokunu yaşarken DP de beklemediği başarının şokunu yaşıyordu. Nitekim, İsmet İnönü görevden hemen çekileceğini açıkladığında, DP 22 Mayıs'a kadar görevin sürdürülmesini istedi.⁵⁴

DP Başkanı Celal Bayar, Meclisin 22 Mayıs 1950 tarihindeki ilk toplantısında Cumhurbaşkanı seçildi. Başbakanlığa Adnan Menderes getirildi.⁵⁵

DP'nin iç politikada ilk icraatı, toplumun geneli tarafından tepki ile karşılanan, ezanın Arapça okunmasını yasaklayan Türk Ceza Kanunu'nun 526. maddesinin değiştirilmesi oldu.⁵⁶

Bu ortam içerisinde ismi verilmeyen bir albay 5 Haziran 1950'de Başbakanı ziyaret ederek ordunun ihtilal hazırlığında olduğunu söyledi.⁵⁷ Bu husus başta Celal Bayar ve Adnan Menderes olmak üzere DP'lileri rahatsız etti.⁵⁸

“DP'nin iktidarı ele aldığı fakat idareyi ele alamadığı, CHP elemanlarıyla iş gördüğü” şeklinde düşüncelere meydan vermemek amacıyla izleyen günlerde bazı kamu görevlileri değiştirildi.⁵⁹ Bunlar arasında Genelkurmay Başkanı da vardı. Org.Abdurrahman Nafiz Gürman'ın yerine Kara Kuvvetleri Komutanı Org.Nuri Yamut getirildi. Ayrıca Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlığına da yeni atamalar yapıldı.⁶⁰ Bunda DP'nin CHP tarafından atanan üst düzey bürokratlar ile

---

⁵⁴ Metin Toker , **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s. 43.

⁵⁵ **TBMM Tutanak Dergisi**, 22 Mayıs 1950, 9. Dönem Cilt 1, s.7-9.

⁵⁶ **TBMM Tutanak Dergisi**, 16 Haziran 1950, 9. Dönem Cilt 1, s.181-187.

⁵⁷ Ş.Süreyya Aydemir, **İkinci Adam 1950-1964 (III. Cilt)**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988, s.44-46.

⁵⁸ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s.43.

⁵⁹ Emin Karakuş, **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, Hür Yayın ve Tic. A.Ş., İstanbul, 1977, s.169

⁶⁰ A.g.e., s.168

çalışmak istememesi⁶¹ yanında hükümette orduya karşı duyulan güvensizlik⁶² de önemli bir etken oldu.

Türkiye'nin Asker Göndermesinin Nedenleri

14 Mayıs 1950 tarihine kadar Türkiye, Birleşmiş Milletlere üye olmuş, Rusya'nın toprak ve boğazlar konusundaki taleplerine taviz vermeyen bir anlayışla karşı durmuş, bu kapsamda her ne kadar ABD'nin direk desteği karşılıklı anlaşma ile sağlanamamış ise de Truman Doktrini ve Marshall Planı ile ABD'nin kısmi desteğini almış, 8 Ağustos 1949 tarihinde Avrupa Konseyi'ne davet edilmiş ve 12 Aralık 1949'da 7382 sayılı kanun ile Avrupa Konseyi Statüsü TBMM tarafından onaylanmıştı.⁶³ Ancak, bütün çabalarına rağmen Türkiye, ABD'nin de içinde bulunduğu NATO'ya girememişti.⁶⁴

CHP'den ayrılan Celal Bayar ve Adnan Menderes tarafından kurulan DP'nin dış politika yaklaşımı CHP'ye paralel idi.⁶⁵ Türk dış politikasını şekillendiren ana etken; Rus tehdidi ve bu tehdide karşı ulusal güvenliğin sağlanabilmesi maksadıyla ittifak arayışları idi. Nitekim bu kapsamda, 19 Ekim 1939 tarihli Türk-İngiliz-Fransız Karşılıklı Yardım Anlaşması haricinde sadece Birleşmiş Milletler Anlaşması mevcut idi. Her ne kadar Amerikan yetkilileri Türkiye'nin savunmasının kendileri için önemli olduğunu vurgulasa da, ne Truman Doktrini ne de Marshall yardımı taraflara savunma işbirliği konusunda karşılıklı sorumluluk yüklemiyordu. Dolayısıyla, Türkiye'nin savunmasını sağlamak için yegâne istinat noktası

---

⁶¹ A.g.e., s.169

⁶² Bekir Tünay, **Menderes Devri**, Nilüfer Matbaacılık, İstanbul, s.90.

⁶³ **TBMM Tutanak Dergisi** 12 Aralık 1949 Cilt 22, s.163.

⁶⁴ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s.88.

⁶⁵ “Hükümet programında “... bütün milletin müşterek kanaatinin bir ifadesi olan dış siyasetimiz hakkında fazla bir şey söylemeye ve Birleşmiş Milletler idealine olan samimi bağlılığımızı tekrara lüzum görmüyoruz.... ” denmekteydi. (**TBMM Tutanak Dergisi** 29.5.1950, 9.Dönem Cilt 1, s.31).

olabilecek Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın uluslar arası arenada etkinliği artırılmalı idi. Nitekim bu konuda, DP hükümetinin de CHP hükümetleri ile aynı çizgide hareket edeceğini, hükümet programının takdimi esnasında Başbakan Adnan Menderes, "... bütün milletin müşterek kanaatinin bir ifadesi olan dış siyasetimiz hakkında fazla bir şey söylemeye ve Birleşmiş Milletler idealine olan samimi bağlılığımızı tekrara lüzum görmüyoruz...." diyerek açıkladı.⁶⁶

DP'nin muhalefette iken CHP'yi eleştirdiği Türkiye'nin NATO'ya girememesi sorununun aşılması ancak dış politikada pasif yaklaşımın yerine aktif dış politika takip edilmesi ile mümkün olabilirdi. Hâlihazırda, her türlü baskıya rağmen 2 nci Dünya Harbi'ne girmeyen Türkiye'ye yurt içinde olduğu gibi yurt dışında da harbe girmemiş borçlu ülke gözüyle bakılıyordu.⁶⁷ Kore Harbi, bu kapsamda DP hükümetinin aktif dış politika takip etmesi ve Türkiye hakkındaki borçlu ülke düşüncesinin silinmesi için bir fırsat oldu.

Gerçek anlamda ilk defa demokratik seçim yapılmıştı, iktidara gelen hükümetin kamuoyu desteği had safhada idi. Milli Şef dönemi bitmiş, iktidar ile muhalefet yer değiştirmişti. Kamuoyunun desteği olmasına rağmen ortaya çıkan yeni hükümetin devamlılığı konusunda tereddütler yaşanmaktaydı.⁶⁸ Ayrıca özel kesim, savaş yıllarında oldukça yüksek karlar sağlamasına rağmen subjektif değerlendirmeler doğrultusunda piyasaya yapılan müdahaleler, devletin faaliyet göstereceği alanların belirli olmaması, geliştirilen sanayiinin millileştirilmesi tehlikesinden rahatsızlık duymaktaydı.⁶⁹ Bu kapsamda; demokratikleşme, demokratik batı ülkelerine yaklaşıma çalışan Türkiye için oldukça önemli idi. Nitekim, Manchester Guardian gazetesinde 14 Mayıs seçimleri ile Türkiye'nin

---

⁶⁶ **TBMM Tutanak Dergisi** 29.5.1950, 9.Dönem Cilt 1, s.31.

⁶⁷ *"Türkiye 1945'te kurulan Birleşmiş Milletler camiasına girmeye can attı. Hatta bunun için geçen 14 Mayıs'taki "soğuk ihtilal" ile devrilen şef hükümeti, can çekişen Almanya'yı arkadan vurmak suretiyle, müttefiklere karşı, kanaatimce lüzumsuz olduğu kadar Türkün yüksek mertlik duygusunu inciten huluskarlık bile gösterdi... Ve tarih şahittir ki, İkinci Dünya Harbi müstesna olmak üzere, Türkün ödenmemiş borcu yoktur..."*. Ali Fuat Başgil, *"Hakikatin Sesi"*, *Son Posta*, 5 Ağustos 1950, s.1.

⁶⁸ Metin Toker, **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, s.21.

⁶⁹ Memduh Yaşa, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi 1923-1978**, s.89.

Osmanlı Devleti'nin yıkılışından sonra olmadığı kadar büyük bir nüfuz ve tesire sahip olduğuna ilişkin bir yazı çıktı.⁷⁰ Buna mukabil, Türkiye'nin uluslar arası arenada aktif rol alarak NATO'ya girmesi ve Batının yanında yer alması Türkiye'deki demokratik yapının yanında ekonomik yapının da garantisi anlamına geliyordu.

Türkiye'nin Kore krizindeki politikasının belirlenmesi esnasında Birleşmiş Milletler Anlaşması'na bağlı kalınacağı ifade edilmesine rağmen hükümet bunu dış politikada özellikle NATO'ya girme konusunda da kullanabileceğini düşünüyordu.⁷¹

DP Hükümeti'nin karar vermesinde etkili olan diğer bir husus da Truman Doktrini ve Marshall Planı ile başlayan Amerikan Yardımı idi. Bu kapsamda; Türkiye'deki Amerikan askeri yardım heyeti ile iktisadi işbirliği heyeti hakkında mahallinde bilgi edinmek için 23-25 Temmuz 1950 tarihleri arasında Türkiye'ye resmi ziyarette bulunan ABD Silahlı Kuvvetler Komisyon üyesi Senatör Cain'in verdiği demeçte Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesinin telkin edilmesi oldukça anlam kazanıyordu.⁷² Senatör Cain tarafından yapılan toplantılar esnasında liderlere, ABD'nin Türkiye'ye yapmış olduğu ekonomik yardımların dile getirilmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Nitekim bu, liderlerin Kore'ye asker gönderilmesi gerektiği şeklinde algılamalarına neden olmuş olabilir. Aynı doğrultuda, DP'nin yaygın organı konumunda olan Zafer gazetesinde asker gönderme kararının haklılığını vurgulamak için karar ile ekonomik yardım arasında bağlantı kurularak kamuoyuna ve özellikle muhalefete karşı kararın doğruluğu şu şekilde vurgulanmaktaydı; "Amerikan Ajansı çok mühim bir karar almıştır. Bu karar şudur:

---

⁷⁰ **Ulus**, 15 Kasım 1950.

⁷¹ Ahmet Emin Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerimiz ve Geçirdiklerimiz (1922-1971) Cilt:2**, Pera Tur., İstanbul, 1997, s.1536.

⁷² **Zafer**, 25 Temmuz 1950.

Kore Harbine yardım yapmayan devletlere ayrılmış olan iktisadi yardım kesilecektir. Bu hususta Başkan Truman'a selâhiyet verilmiştir.”⁷³

Türkiye'ye ABD yardımlarının kesilmesi; Silahlı Kuvvetlerin güçlendirilmesi için ilave öz kaynak ayrılması yanında ABD'nin Rusya'ya karşı Türkiye'ye desteğinin sonlandırılması ve Türkiye'nin yalnız kalması anlamına da geliyordu. DP hükümeti, içinde bulunduğu zor koşulların üstesinden gelebilmek için maddi olarak ABD'den bir şeyler koparmak, askeri gücünü Amerikan desteği ile artırmak zorunda hissetmiş olmalı ki, Kore Harbi'nde diğer ülkelerin cesaret edemediği bir yaklaşımla kendisinden beklenmemesine rağmen tugay büyüklüğünde bir muharip birlik Kore'ye gönderdi.⁷⁴ Diğer bir deyişle; Kore'ye gönderilen birlik “bir avuç dolar için” görev yapacaktı.⁷⁵

---

⁷³ Mümtaz Faik Fenik, “*Dünya Çapında Bir Karar*”, **Zafer**, 3 Ağustos 1950.

⁷⁴ Emin Karakuş, **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, s.176-177.

KORE HARBİNİN BAŞLAMASI VE TÜRKİYE’NİN ASKER GÖNDERMESİ

Harbin Başlaması

Kore, Doğu Asya’da güneye doğru uzanan dağlık bir yarım adadır. Hemen hemen Türkiye ile aynı enlem (34–43 enlem daireleri) ve 124–130 boylam daireleri üzerindedir. Yaklaşık olarak Türkiye’nin üçte biri büyüklüğündedir (220.675 km²). Nüfusu 1950 yılı itibarıyla 30 milyon 500 bin (bunun 9 milyonu Kuzey Kore’de) idi.⁷⁶ Kuzeyde komünist Çin (Mançurya) ve 16 km.lik kısa bir hudut ile Sovyetler Birliği’ne komşudur. Doğusunda, Japonya ile arasında 200 km genişliğindeki Japon Denizi, batısında Kore ile Çin’i birbirinden ayıran Sarı Deniz vardır.

2 nci Dünya Savaşı’nda Japonların yenilgiyi kabul etmesinden sonra Sovyetler Birliği Kore’nin 38. enlem dairesinin kuzeyini, ABD güneyini işgal etti.⁷⁷ 1947 yılına kadar kuzey-güney olarak bölünen Kore’nin birleştirilmesi çalışmalarının sonuçlandırılmadığını gören ABD, 23 Eylül 1947 tarihinde sorunu büyük ümitlerle kurulan Birleşmiş Milletler teşkilatına götürdü. Birleşmiş Milletler tarafından, Kore Komisyonu oluşturuldu.

Dışişleri Bakanlığı’ndan Başbakanlığa gönderilen 16 Aralık 1949 tarihli yazıya göre bu komisyonun başlıca görevleri; Kore’de silahlı ihtilafa sebep olabilecek her türlü faaliyeti gözlemleyerek rapor hazırlamak, BM’nin 14 Kasım

---

⁷⁵ A.g.e., s.183.

⁷⁶ Harry G. Summers, **Korean War Almanac**, Facts On File Inc., New York, 1990, s.12. “Kore’ye gidecek birlik komutanları için 06 Şubat 1953 tarihi itibarıyla K.K.K.lığı tarafından hazırlanarak bastırılan Kore Broşürü’nün 3. sayfasında Kore’nin toplam nüfusunun 29 milyon olduğu belirtilmektedir.”

⁷⁷ S.H.Truman, **Hatıralarım**, Çev.Cihad Baban, Semih Tuğrul, Ulusal Basımevi, Ankara,1968, s.235.

1947 tarihli kararı gereği Kore'nin birleştirilmesine çalışmak, bütün Kore'de demokratik seçimlerin yapılması ve rejimin yerleştirilmesi için görüş alış verisinde bulunmak, mümkün olduğu takdirde işgalci Sovyet birliklerinin çekilmesine nezaret etmek idi.⁷⁸

Birleşmiş Milletler, 31 Mart 1948'de Geçici Komisyonun denetiminde tüm Kore'yi kapsayan genel seçim yapılması, seçim sonunda tek bir Kore devleti kurulması ve ABD ile Sovyet askerlerinin ülkeyi terk etmesine karar verdi. Ancak, Sovyetler Birliği bu kararı tanımadı. Genel seçim yapılmasına razı olmadığı gibi komisyonun Kuzey Kore'ye girmesine de izin vermedi.⁷⁹

Birleşmiş Milletler, Sovyetlerin tutumuna karşı Güney Kore'de seçimi gerçekleştirdi ve bu seçim sonunda 17 Temmuz 1948'de başkent Seoul'de "Kore Cumhuriyeti" ilan edildi. Cumhurbaşkanı, Syngman Rhee oldu. Birleşmiş Milletler, Kore Cumhuriyeti'ni tüm Kore'nin meşru devleti olarak kabul etti.⁸⁰ Kuzey Kore bu kararı tanımadı ve üç buçuk ay sonra seçime giderek 9 Eylül 1948'de başkent Pyongyang olmak üzere "Demokratik Halk Cumhuriyeti"ni kurdu.

Türkiye, Dışişleri Bakanlığı'nın 11Ağustos 1949 tarih ve 47425/334 sayılı Kore Cumhuriyeti Hükümeti'nin tanınması konulu yazısına istinaden aynı tarihli 3/9655 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kore Cumhuriyeti'ni tanıdı.⁸¹

Bu gelişmelerin ardından 25 Haziran 1950 günü saat 04.00'te⁸² Kuzey Kore, Güney Kore askerlerinin 38. paralel boyunca belirlenmiş olan sınırı geçtiğini ileri

---

⁷⁸ "Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 21 Ekim 1949 tarihli toplantısında Kore Komisyonu'nda Suriye'den boşalan yere Türkiye'yi üye olarak seçti. 16.12.1950 tarihli 3/10317 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye'yi temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gülek görevlendirildi." (Bkz. Ek-2)"

⁷⁹ Lütfü Sel, **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, Gnkur.Basımevi, Ankara, 1979, s.26.

⁸⁰ İbrahim Artuç, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1990, s.26

⁸¹ Cumhuriyet Arşivi Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 120.57.16 (Bkz. EK-3).

⁸² **Aynı Tarihi**, Haziran 1950, sayı 199, s.117.

sürerek⁸³ Kore Cumhuriyeti'ne resmen savaş ilan etti ve on üç piyade tümeni ve bir zırhlı tümenle bir tank alayı ve 150 taktik uçaktan oluşan yaklaşık 183.000 kişilik bir ordu ile sınırı geçti.⁸⁴

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi aynı gün, saat 14:00'de olağanüstü olarak toplandı.⁸⁵ BM Genel Sekreteri, genel karargâhı Seoul'de bulunan BM Kore Komisyonu'nun verdiği raporu konseye bildirdi. Bu rapora göre Rus imali Yak tipi dört avcı uçağının Pazar günü mahalli saatle 03:15'te Seoul civarındaki askeri ve sivil havaalanlarını makineli tüfek ateşine tuttuğu, uçakları tahrip ettiği, benzin depolarını ateşe verdiği ve jeeplere taarruz ettiği, kısacası raporda Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye karşı girişmiş olduğu tecavüzün hiçbir şüpheye yer bırakmadığı bildirilmekte idi.⁸⁶ Ayrıca aynı mesajda, Kuzey Kore radyosunun Güney Kore kuvvetlerini hududu geçmekle itham ettiği bildirilmekte, bu iddianın Güney Koreli yetkililer tarafından yalanlandığı bildirilmekteydi.

BM Amerikan delegesi Ernest Gross tarafından verilen karar tasarısında; Kuzey Kore'nin çatışmaya derhal son vererek kuvvetlerini 38. enleme kadar çekmesi istenmekte, BM Kore Komisyonu'ndan da bu geri çekilme olayına nezaret etmesi talep edilerek BM'in bütün üyelerinden bu kararların uygulamaya konmasında yardım etmeleri ve Kuzey Kore'ye yardım etmekten kaçınmaları istenmekteydi.⁸⁷ Sovyetler Birliği, Güvenlik Konseyi'nin toplantılarına katılmadığı için karar tasarısı dokuza karşı bir çekimser oyla kabul edildi.⁸⁸

Birleşmiş Milletler'in saldırıyı durdurmak ve anlaşmazlığı barış yoluyla çözmek için yaptığı gayretleri hiçe sayan Kuzey Koreliler, kısa sürede başkent

---

⁸³ A.g.e, s.112.

⁸⁴ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet**, Harp Tarihi Dairesi, EHU Basımevi, Ankara, 1959, s.25.

⁸⁵ **Ayn Tarihi**, Haziran 1950, sayı 199, s.112.

⁸⁶ Aynı yer.

⁸⁷ A.g.e, s.113.

⁸⁸ A.g.e, s.114.

Seul'ü ele geçirdi. Müteakiben bütün Kore'yi ele geçirmek için saldırıya devam etti.

26 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin çarpışmayı durdurmadığı ve taarruza devam ettiği anlaşıldı.⁸⁹

ABD'nin isteği ile 27 Haziran 1950'de Konsey tekrar toplandı. Konsey bu toplantıda bire karşı yedi oy ile Kuzey Kore'yi saldırgan olarak niteleyen kararı aldı ve BM üyelerini, saldırıya uğrayan Güney Kore'ye yardıma davet etti. Konsey, bu kararı ile bir emir vermemiş BM Anlaşması hükümleri uyarınca katkı istemiştir.⁹⁰ Karara ilk uyan devlet ABD ve daha sonra Türkiye olmuştur.

ABD Başkanı Truman, konseyin 25 Haziran 1950 tarihli kararına uyarak ABD'nin Uzak Doğu Komutanı Mc Arthur'a önce taarruza uğrayan Kore Cumhuriyeti'ne ikmal maddeleri verilmesine yetki vermiş ve 27 Haziran 1950'de Amerikan hava ve deniz kuvvetleri ile yardım edilmesini emretmiş ve bunun hakkında Birleşmiş Milletler Konseyi'ne bilgi vermiştir.

Washington Basın Ataşesi Nüzhet Baba imzası ile Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne gönderilen 30 Haziran 1950 tarihli yazıdan, ABD Başkanı'nın yukarıda belirtildiği gibi bir karar almasının Amerikan kanunlarına uygun olmadığı, ancak kamuoyunun yıllardan beri komünizm aleyhine yoğunlaşması nedeniyle, verilmiş şekli hariç kararın eleştirilmediği belirtilmekteydi.⁹¹

Başkan Truman, 27 Haziran 1950'de Amerikan Hava ve Deniz Kuvvetlerine, Kore Hükümet kuvvetlerinin harekâtını örtmelerini ve desteklemelerini emretti. Ayrıca, kongre liderleri, kabine azaları ve askeri liderler

---

⁸⁹ A.g.e, s.120.

⁹⁰ “Ancak Türk hükümeti, daha sonra yaptığı açıklamalarda bu tavsiyenin Türkiye'yi bir sorumluluk altına soktuğunu belirtmiştir.”

⁹¹ Cumhuriyet Arşivi Fon Kodu: 30.01.0.0 Yer No: 102.630.6 (Bkz. EK-4).

ile yapılan görüşme neticesinde Amerikan kara kuvvetlerine bağlı askerlerin Kore'ye gönderilmesine karar verdi.⁹²

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri 28 Haziran 1950'de bütün üye devletlere, Konsey'in 27 Haziran 1950 tarihli kararını bildirdi.

38. paralelden güneye taarruz eden Kuzey Kore birlikleri 28 Haziran 1950'de Seul'ü işgal etti.⁹³

Zayıf Güney Kore ordusunun takviye olmadan Kuzey Kore ordusunu durdurması mümkün görünmüyordu. En yakın takviye kuvveti olarak Uzakdoğu'da bulunan ABD birlikleri vardı. O zamana kadar, Kuzey Kore'den saldırı beklemeyen ABD ve Güney Kore hazırlıksız yakalanmıştı. ABD birliklerinin bir kısmı terhis edilmişti. Buna rağmen 30 Haziran 1950'de, ABD Hava Kuvvetleri Güney Kore'ye yardım ederken Deniz Kuvvetleri Kore kıyılarını ablukaya almaya başladı.

Başkan Truman'dan alınan onayla Kuzey'in taarruzundan 10 gün sonra, 5 Temmuz 1950'de Japonya'da bulunan 24 ncü Amerikan Tümeni Kore'ye çıktı ve Kore Cumhuriyeti ordusu ile birlikte savaşa katıldı.

Kuzey Kore kuvvetlerinin 38. paralele çekilmesi için Sovyetler Birliği'nin nüfuzunu kullanması amacıyla ABD tarafından yapılan öneriye Moskova, çarpışmalara Kuzey Kore'nin değil, Güney Kore'nin başladığını, Sovyetler Birliği'nin diğer devletlerin iç işlerine karışmayacağı cevabını verdi.⁹⁴

Güvenlik Konseyi'nin 7 Temmuz 1950 tarihli kararları, Kore Harbi'nde yeni bir safhanın başlangıcı sayılması bakımından önem taşımaktadır. Konsey bu

---

⁹² "Washington Basın Ataşeliğinin konu hakkında göndermiş olduğu yazıya (EK-4) bakınız." (Cumhuriyet Arşivi Fon Kodu:030.01.0.0 Yer No: 102.630.6)

⁹³ "İşgal, Seul Radyosu tarafından aynı gün 13:30'da bildirildi." (Aydın Tarihi Haziran 1950, sayı 199, s.121)

⁹⁴ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Gnkur.Basımevi, Ankara, 1975, s.51.

toplantısında; Birleşmiş Milletler'e üye devletlerin, konseyin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararlarını çabuk ve etkili bir şekilde desteklemiş olması dolayısıyla memnuniyetini açıklayan bir kararı kabul etti. Ayrıca bu kararda, ABD'nin Birleşmiş Milletler Kore Silahlı Kuvvetler Komutanlığı'nı alması da talep ediliyordu.⁹⁵

ABD teklifi kabul ederek Japonya'da bulunan General Mc Arthur'u komutan olarak atadı.⁹⁶

Mc Arthur 24 Temmuz 1950'de göreve başladı. Karşı taarruza geçmek için Birleşmiş Milletler Komutanlığı'nın yeterince gücü yoktu. Yeterli miktarda kuvvetin toplanabilmesi için yaklaşık iki ay kadar zamana ihtiyaç vardı.

Kuzey Kore birlikleri sınır boyunca dağılmış zayıf sekiz tümeden oluşurken Kuzey Kore ordusu tam mevcutlu yedi tümen ile dört bağımsız tugaydan oluşuyordu. İlave olarak Güney Kore Ordusunun topçu birlikleri çok zayıf ve eğitimsiz idi. Buna karşı Kuzey Kore topçu birlikleri iyi eğitilmiş idi.

Kuzey Kore ordusunun cephe boyunca yaptığı taarruzlar sonucu harp başladıktan 5 gün sonra, 29 Haziran 1950'de Seul Kuzey Kore ordusu tarafından ele geçirildi.⁹⁷

Zayıf Güney Kore ordusuna yardıma gelen ABD ordusu da henüz düşman taarruzuna karşı durabilecek miktara ulaşamamıştı.

26 Temmuz 1950'de tüm birliklerin Naktonggang nehrine çekilerek savunması emredildi.

---

⁹⁵ **Ayn Tarihi** Temmuz 1950, sayı:200, s.88.

⁹⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet**, s.27.

⁹⁷ **Ayn Tarihi** Haziran 1950, sayı:199, s.121.

ABD ve Güney Kore kuvvetleri, 1 Ağustos 1950 tarihine kadar Naktonggang nehrine stratejik çekilme yaptı. Amerikan kuvvetleri bu hattın güney ve batısını, Güney Kore birlikleri ise doğu ve kuzeyini tuttu. ABD ve Güney Kore kuvvetleri küçük bir arazide sıkışıp kalmıştı.

Daha önce 5 Temmuz 1950'de 24 ncü ABD Tümeni, 18 Temmuz 1950'de 1 nci Süvari Tümeni ile 25 nci Tümen Kore'de savaşa katılmıştı. Ağustos'un ilk haftasında 2 nci ABD Tümeni ile 1 nci Deniz Tugayı, 29 Ağustos 1950'de 27 nci Britanya Tugayı da savaşa katıldı.⁹⁸

1 Ağustos 1950'ye kadar Walker hattı olarak adlandırılan Naktonggang nehrinin gerisine kadar çekilen Amerikan ve Güney Kore ordusuna takviye olarak gönderilen Amerikan ve İngiliz birliklerinin savaşa katılması ve askeri yardım yapmak üzere karar alan diğer ülkeler ile birlikte Birleşmiş Milletler Ordusu'nun direnme gücü arttı ve savaş Birleşmiş Milletler Savaşı görünümüne büründü.⁹⁹

Eylül ayına gelindiğinde, düşmanın hemen hemen aralıksız olarak, bir buçuk ay süren taarruzlarına rağmen yarımadanın Pusan bölgesi elde tutulabildi. Takviye kuvvetler ile güçlenen Birleşmiş Milletler ordusu artık taarruz edebilirdi. Düşmanın, sadece mevcut cephe boyunca yapılacak taarruzlarla imha edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilerek cepheden taarruzla birlikte düşmanın gerisine ikmal yollarını kesen bir bölgeye çıkarma harekâtı icra edilmesi kararlaştırıldı. Birleşmiş Milletler Komutanlığı'nın deniz ve havaya egemen olması nedeniyle çıkarmaya en elverişli yer olan Kore'nin Batı kıyılarında, bütün bağlantı yollarının birleştiği Seul yakınlarındaki İnchon kıyılarına çıkarma yapılması planlandı.¹⁰⁰ Seçilen bölgeye yapılacak çıkarma başarılı olursa Pusan önlerinde taarruz eden düşman kuvvetlerinin geri ile olan ana ikmal bağlantısı kesilecekti.

---

⁹⁸ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s.56.

⁹⁹ Aynı yer.

¹⁰⁰ A.g.e., s.58.

Planlanan çıkarma, 10 ncu ABD Kolordu Komutanının emir ve komutasında Japonya’da özel olarak hazırlanmış olan (1 nci ABD Deniz Tümeni, 7 nci ABD Piyade Tümeni ve Dört Güney Kore Deniz Taburu ve 17 nci Piyade Alayından oluşan) bir kuvvetle 15 Eylül 1950 sabahında başladı. 261 deniz aracı ile çıkarma başarı ile yapıldı.

Çıkarma ile birlikte, Pusan bölgesinden yapılan taarruzlar sonucunda Kuzey Kore birliklerinin büyük bir bölümü imha edilmiş ve kuzeye çekilmeye zorlandı. Şiddetli ve kanlı muharebeler sonucunda 28 Eylül 1950’de Seul alındı ve Güney Kore Hükümeti, 29 Eylül 1950’de başkente taşındı.

1 Ekim 1950’ye kadar çok sayıda esir ve büyük düşman stokları ele geçirildi. Ongjin ve Yonan yarımadaları hariç bütün Güney Kore arazisi kurtarıldı. Elde edilen bu başarıdan sonra, Birleşmiş Milletlerin önüne iki seçenek çıktı; birincisi, kuzeye ilerleyerek düşmanı tamamen imha etmek; ikincisi, düşmanı Güney Kore’den çıkardıktan sonra birlikleri 38. paraleli geçmeden durdurmak. Bu husus, 7 Ekim 1950 tarihindeki Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda görüşülmüş ve Mc Arthur’a, gerekli gördüğü takdirde Birleşmiş Milletler Kuvvetleri’nin 38. paraleli geçerek Kuzey Kore’ye girmesine izin verilmesi kararlaştırıldı. Bunun üzerine General Mc Arthur birlikleri, Wonson limanı ve şehrini ele geçirmek maksadıyla ileri hareket ettirdi.¹⁰¹

Bu hareket öncesinde Mc Arthur Çin’in Kore’de ortaya çıkan gelişmelere müdahale etmeyeceğini değerlendiriyordu. Oysa 1 Ekim 1950’de, Mao Tse-Tung şu açıklamayı yapmıştı; “Emperyalistler zalim bir şekilde komşularımızın topraklarını işgal ederlerse, Çin halkı yabancı saldırısını toleransla karşılamayacak ve bir kenara çekilmeyecektir”.¹⁰²

Birleşmiş Milletler kuvvetleri 38. paraleli geçmeden hemen önce Çin Başbakanı Choi-En Lai de: “Komşusu istilaya uğrarken Çin ulusu kayıtsız kalamaz.

---

¹⁰¹ **Ayın Tarihi**, Ekim 1950, Sayı 203, s.12

¹⁰² İbrahim Artuç, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, s.82.

Çin ulusu her vakit Kore ulusu ile beraber olmuştur. Kore'yi kurtarmak için Kore'yi destekleyecektir" şeklinde Pekin radyosunda açıklama yaptı. Harbin müteakip aşamasında Çin tarafı Kore'de savaştan 800.000 Çinlinin¹⁰³ tamamen gönüllülerden oluştuğunu iddia edecekti.¹⁰⁴

Daha önce 1950 Haziranında Lin Piao komutasındaki Çin ordusunun bir kısmı Kore hududuna intikal etmişti. ABD kuvvetlerinin 38. paraleli kuzeye geçtikten kısa bir süre sonra Çin ordusu, Kuzey Kore - Çin sınırını teşkil eden Yalu nehrini geçmeye başladı. Bu sırada, Mc Arthur ve karargâhı, Ekim ve Kasım aylarında hala Çin'in bir kuvvetle müdahale edeceğine inanmıyor ve Çin tehditlerinin sadece diplomatik bir şantaj olduğunu zannediyordu.¹⁰⁵ Nitekim Çin birlikleri gece yürüyor, gündüz gizlenerek dinleniyordu. Bu şekilde Kuzey Kore semalarında uçan Amerikan keşif uçakları tarafından tespit edilemiyorlardı.¹⁰⁶

Birleşmiş Milletler ordusu Kuzey Kore'yi tamamen işgal etmek maksadıyla 8 nci Ordu (1 nci ve 9 ncu ABD Kolorduları, 2 nci Güney Kore Kolordusu, 27 nci İngiliz Tugayı ve 1 nci Türk Tugayından müteşekkil), 10 ncu Kolordu, 1 nci Güney Kore Kolordusu ile 24 Kasım 1950'de taarruza geçti.¹⁰⁷

Asker Gönderme Kararının Alınması

14 Mayıs 1950'deki genel seçimlerin üzerinden 1 ay 11 gün, hükümetin görevlendirilmesinin üzerinden 35 gün ve hükümet programının okunmasının üzerinden 27 gün geçmişti ki 25 Haziran 1950'de Kore Harbi patladı.

---

¹⁰³ Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Gnkur.Basımevi, Ankara, 1994, s.42.

¹⁰⁴ A.g.e., s.48.

¹⁰⁵ A.g.e., s.42

¹⁰⁶ Lütfü Sel, **Kore'de Cereyan Eden Muharebelere Alınacak Dersler**, s.206-207

¹⁰⁷ **Kore Broşürü K.K.K.lığı Yayınları No.:1**, EHU Basımevi, Ankara, 1953, s.6.

Kore Harbi, iktidara gelen hükümetin dış politika alanında çözmesi gereken ilk kriz oldu. Aslında Türkiye için kriz olarak algılanmaması gerekirken, başta ABD olmak üzere uluslar arası politikada etkili diğer ülkeler Rusya'ya komşu olarak zaten tehdide açık olan Türkiye'den büyük bir katılım yapmasını beklemezken Türkiye'nin asker göndermesi Kore Harbi'ni Türkiye için çözülmesi gereken bir kriz haline getirdi.

BM Güvenlik Konseyi, durumu değerlendirmek üzere 25 Haziran 1950'de toplandı. Kararın Türkiye'ye bildirildiği 27 Haziran 1950 tarihli telgrafta; Birleşmiş Milletlerin Kore Cumhuriyeti'ni, serbest ve meşru seçimlere dayanarak kurulmuş, Birleşmiş Milletler Kore Geçici Komisyonu'nun kontrol sorumluluğu altında bulunan ve Kore halkının yerleşmiş olduğu bölgelerde fiili olarak sorumluluğa sahip bir hükümet olarak tanıdığı belirtilerek, tarafların çatışmayı keserek Kuzey Kore'nin derhal 38. enlem dairesinin kuzeyine geçmesi, gelişmelerin Kore Geçici Komisyonu tarafından bildirilmesi, ayrıca diğer devletlerden de kararın uygulanması için Birleşmiş Milletler'e yardımda bulunulması ve Kuzey Kore'ye yardımdan sakınılması isteniyordu.¹⁰⁸

26 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin saldırıyı durdurmadığının anlaşılması üzerine ABD'nin isteğiyle BM Güvenlik Konseyi, 27 Haziran 1950'de tekrar toplandı. Alınan karar, BM Genel Sekreteri Trygve Lie tarafından 28 Haziran 1950 tarihli telgraf ile Türkiye'ye bildirildi. Telgrafta özet olarak; Kuzey Kore birliklerinin Güney Kore'ye saldırmasının barışı ihlal ettiği, çatışmaların biran evvel durdurulması istenmesine rağmen Kuzey Kore makamlarının hem çatışmayı durdurmadığı hem de kuvvetlerini 38. enlem dairesinin kuzeyine çekmediği, devletlerarası barış ve emniyetin yeniden kurulması için acele askeri tedbirlerin uygulanmasının şart olduğunun Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu raporundan anlaşıldığı bildirilerek barışın yeniden tesisi maksadıyla Birleşmiş Milletler üyesi

---

¹⁰⁸ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9 Cilt 1, s.311.

olan devletlerin Kore Cumhuriyeti'ne gereken yardımı sağlamaları tavsiye ediliyordu.¹⁰⁹

Yukarıda belirtilen karar ile, Konsey bir emir vermemiş Birleşmiş Milletler Anlaşması hükümleri uyarınca devletlerarası sulhün ve emniyetin tesis edilmesi için Güney Kore'ye yardım edilmesi tavsiye edilmiştir. Nitekim Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 42. maddesi, Güvenlik Konseyi'ne "milletlerarası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için hava, deniz ve kara kuvvetleri vasıtasıyla gerekli gördüğü her türlü teşebbüse geçebilme" yetkisini veriyordu. Yine anlaşmanın 43. maddesi; BM üyesi devletleri "milletlerarası barış ve güvenliğin korunmasını desteklemek üzere, Güvenlik Konseyi'nin çağrısı ile ve özel bir anlaşma gereğince, Konseyin emrine gerekli silahlı kuvvetleri vermek" ile yükümlü tutuyordu. Ancak, 43. maddenin öngördüğü özel anlaşmalar yapılmamış olduğundan BM ordusu kurulamamıştı. Bu nedenle söz konusu karar ile konsey, üye ülkeleri sadece davet etmekte idi.¹¹⁰

Kararın telgrafla Türkiye'ye bildirilmesi üzerine Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü tarafından Genel Sekreter Trygve Lie'ye hitaben gönderilen 29 Haziran 1950 tarihli telgrafta Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler üyesi olarak anlaşma gereğince yüklendiği sorumlulukları yerine getirmeye hazır olduğu belirtilmekteydi.¹¹¹

BM Genel Sekreterinin ve Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün karşılıklı gönderdikleri telgraflar bir soru önergesi üzerine TBMM'nin 30 Haziran 1950 günü oturumunda gündeme getirildi. Gensorunun cevaplandırılması esnasında, Birleşmiş Milletler Anlaşması'na bütün imkan ve samimiyetle uymanın Türk dış politikasının temelini teşkil ettiği, Kore'de meydana gelen tecavüze karşı Birleşmiş Milletler hemen harekete geçmeseydi bunun sadece çatışma bölgesi için değil bütün dünya için emniyetsizlik kaynağı olacağı, bu kapsamda bütün kuvvetlerini

---

¹⁰⁹ A.g.e, s. 311-312.

¹¹⁰ Prof.A.Fuat Başgil, "Hakikatin Sesi", **Son Posta**, 5 Ağustos 1950.

¹¹¹ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9 Cilt 1, s.312.

harekete geçiren ABD'nin hareketini barış ortamı arzu eden bütün devletlerin desteklemesinin gerektiği Dışışleri Bakanı tarafından ifade edildi.¹¹²

Gensorunun cevaplanmasını müteakip sekiz milletvekili tarafından Hükümetin barış anlayışının meclis tarafından onaylanması ve bu onayın tutanaklara geçirilmesi maksadıyla verilen başka bir önerge kabul edildi.¹¹³

Bu önergenin kabul edilmesi daha sonra Hükümet tarafından TBMM'nin Bakanlar Kurulu'na Kore'ye asker gönderme yetkisi verdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Dışışleri Bakanı'nın 29 Haziran 1950 tarihli telgrafi üzerine Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de 1 Temmuz'da cevaben gönderdiği telgrafta Birleşmiş Milletler'in 27 Haziran 1950 tarihli kararına dikkat çekerek söz konusu kararın üye devletlere, barışı tesis etmek için Güney Kore'ye gereken yardımın yapılmasını tavsiye ettiğini bildirmekte ve Türkiye'nin yapacağı yardımın şekli konusunda kendisine bilgi verilmesini istemekteydi.¹¹⁴

Dışışleri Bakanı Fuad Köprülü, yine aynı gün 1 Temmuz 1950'de, BM Genel Sekreteri'ne gönderdiği cevapta Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, Birleşmiş Milletler anlaşmasından kaynaklanan taahhütlerine sadık olduğu, bu kapsamda Güvenlik Konseyi'nin bu hususta alacağı kararlara uymaya hazır olduğu ifade edildi.¹¹⁵

BM Genel Sekreteri Trygve Lie, 15 Temmuz 1950'de üye devletlere gönderdiği telgrafla, Güney Kore'ye askeri yardım yapılmasını istedi.¹¹⁶

---

¹¹² Aynı yer.

¹¹³ Aynı yer.

¹¹⁴ **Zafer**, 3 Temmuz 1950.

¹¹⁵ Aynı yer.

¹¹⁶ **Aynı Tarihi**, Temmuz 1950, sayı: 200, s.89.

Başbakan Adnan Menderes'e göre, Kore'ye ortak güvenlik ruhunu geliştirmek ve Türk hükümetinin itibarını yükseltmek için asker gönderilmeli idi. Ayrıca Kore'ye asker gönderilmesinin Türkiye'nin dışlandığı NATO'ya kabul edilmesine de vesile olabileceği düşünülüyordu.

Başbakanın görüşleri doğrultusunda yapılması gereken tek şey, kamuoyunun hazırlanması idi. Bu aşamada Başbakan Menderes Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün de bulunduğu bir sırada odasında, gazeteci Ahmet Emin Yalman'a şöyle dedi:

“Memleket hesabına çok mühim bir karar vermek durumundayız. Bunu önceden bilmeni ve beklenen hücumlara karşı bizi anlayışla desteklemeni istiyoruz. Birleşmiş Milletler adına Kore'de kızıl kuvvetlere karşı ortak bir cephe kurmak üzere Amerika'nın hür milletlere bir çağrısı var. Ortak güvenlik ruhunu yürütmek ve itibarımızı yükseltmek bakımından bu, bizim hesabımıza yaman bir fırsattır. NATO'ya da kabul edilmemize de bir köprü olabilir. İngiltere ve diğer milletler bunu baştan savma karşılarlar ve suya düşürürlerse, fırsat bizim için de elden gider. İşte bu sebeple bu çağrıya herkesten evvel olumlu bir cevap vermek ve diğer milletleri olmuş bitmiş bir durum karşısında bırakmak istiyoruz. O zaman, İngiltere ve diğer milletler bize uymaktan kaçınmazlar, biz oraya bir Türk birliği gönderince, onlar da Kore Savaşı'na canla başla katılmak zorunda kalırlar. Fakat işin içinde Türk askerinin yurt dışına göndermek davası olması dolayısıyla Meclis kararı almaya kalkışırsak, iş kızar, dedikoduların sonu gelmez. Bir saat bile kaybetmeden, sorumluluğu üzerimize alarak karar vermek, kararı Birleşmiş Milletler'e ve Amerika Birleşik Devletleri'ne bildirmek zorundayız. Böylece hareket ettiğimiz takdirde ise her taraftan yanlış hükümlere varılacağı, yaygaralar kopacağı muhakkaktır. Bunlara karşı basında anlayışla cephe kurulmasına ihtiyaç vardır.”¹¹⁷

---

¹¹⁷ Ahmet Emin Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim**, s.1536.

Nitekim, Türk kamuoyunun büyük desteği ile seçimden zafer ile çıkan DP, toplumun tepkisini çeken ezanın Arapça okunmasını yasaklayan Türk Ceza Kanunu'nun 526. maddesini değiştirerek kamuoyunun desteğini en üst seviyeye çıkarmıştı.

30 Haziran 1950 tarihinde, Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden gelen telgraf ve verilen cevap hakkında Büyük Millet Meclisine yaptığı açıklamada "... dış siyasette Birleşmiş Milletler şartına bütün kuvvet ve samimiyetiyle iştirak bizim için sarsılmaz bir esas teşkil eder.....Bu son vaziyet karşısında, yani tecavüz karşısında eğer Birleşmiş Milletler derhal fiili bir harekete geçmiş olmasaydı ve eğer emrivakii kabul etmek vaziyetinde kalsaydı, bu, yalnız bu bölge için değil dünyanın bütün bölgeleri için de yeni suriş ve emniyetsizlik menbaı olacak ve dünya sulhü temelinden sarsılacaktı...."¹¹⁸ diyerek Başbakan'ın gazeteci Ahmet Emin Yalman'la yaptığı görüşmeye paralel olarak Meclisi bilgilendirmişti.

18 Temmuz 1950'de Cumhurbaşkanı Celal Bayar başkanlığında, Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının katılımıyla Yalova'da bir toplantı yapıldı.¹¹⁹ Başbakan tarafından yapılan açıklamada toplantının konusunun Silahlı Kuvvetler'in güçlendirilmesi olduğu belirtildi. O günlerde Silahlı Kuvvetler'in ihtiyaç duyduğu modern silahların ABD'den sağlandığı, bu kapsamda Amerikan yardımının gerek ekonomik açıdan gerekse Türk-Amerikan ilişkileri açısından önemli olduğu dikkate alındığında, toplantıda ABD'nin safında yer almak üzere Kore'ye asker göndermenin gündeme getirilmiş olması sürpriz olmaz.

Türkiye'nin asker gönderme kararı almasından birkaç gün önce İstanbul'da bulunan Washington Büyükelçisi Feridun Cemal Erkin'e Cumhurbaşkanı'nın görüşmek istediği bildirildi. Elçi talimat gereği Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın yanına vardığında, Başbakan Adnan Menderes ve Meclis Başkanı Refik

---

¹¹⁸ **TBMM Tutanak Dergisi**, 30 Haziran 1950, Dönem 9 Cilt 1, s.312.

¹¹⁹ Celal Bayar, **Başvekilim Adnan Menderes**, s.118.

Koraltan'ın da orada olduğunu gördü. Başbakan; o gün sabah, Birleşmiş Milletler Anlaşması gereğince, dünya barış örgütünün karşı koymakla görevli olduğu, ancak aynı anlaşmanın ihdasını öngördüğü milletlerarası polis kuvveti henüz teşkil edilmemiş olduğundan, barışa bağlı üyelerin gönderecekleri askeri birliklerle saldırıya mukabele etmek zorunluluğu doğduğu ve bu maksatla, Kore'de düşmana karşı dövüşen Amerikan ordusuna yardım etmek üzere, Türkiye'nin de bir askeri kuvvet göndererek katkıda bulunmasının telkin edildiğini söyleyerek elçinin verilecek cevaba yönelik görüşlerini açıklamasını istedi.¹²⁰

Washington Büyükelçisi; Türkiye'nin de imzaladığı Birleşmiş Milletler Anlaşması'na göre üye ülkelerin taahhüt altında olduğunu, ahitlerine daima vefa göstermiş bir millet olarak Türkiye'nin imzasına riayetle yükümlü olduğunu ifade ederek bunun milli bir şeref borcu bilinmesi gerektiğini belirtti. Ayrıca Başbakan'ın “bizim kendi ulusal hudutlarımız güçlü bir komşu tarafından tartışma ve tehdit konusu, o komşumuzun hoş gördüğü bir saldırıya biz karşı çıkacak olursak, bunu tahrik sayacak olan Sovyet Rusya'nın tepkisine uğramamız tehlikesini hiçe mi sayıyorsunuz?” sorusuna karşılık “Bugün, Güney Kore'nin uğradığı saldırıya ilgisiz kalırsak, ileride, ... komşumuzun istilasına uğradığımız takdirde, kim bize yardıma gelir, kim bizim yüzümüze bakar” diyerek, Türkiye'nin güvenliğinin Birleşmiş Milletler çatısı altında değerlendirilmesi gerektiğini belirtti. Nitekim Başbakan, görüşme esnasında her ne kadar muhalefet etseler de aynı şekilde düşündüklerini ifade etti. Bunun üzerine Büyükelçi; kararın Büyük Millet Meclisi'nden geçirilerek ulusal bir mahiyet alması ve verilecek cevapta Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın öngördüğü uluslar arası polis kuvvetinin bir an evvel kurulmasının vurgulanması gerektiğini belirtti.¹²¹ Bu husus orada bulunanlar tarafından da kabul edildi.

Görüşmelere daha sonra katılan BM Başdelegesi Selim Sarper de karara katıldığını söyledi. İlave olarak Türkiye'nin NATO'ya alınmasını ABD'nin

---

¹²⁰ Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.153-154.

¹²¹ “Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Meclis Başkanı'nun, bu düşüncelere katılmalarına rağmen; BM yasası daha önce Meclis tarafından onaylandığı için kararın meclise götürülmesine gerek olmadığı, milletlerarası polis teşkilatının kurulması hususunun ise unutulduğu için, BM'ne gönderilen mesajda vurgulanmadığı Büyükelçi'ye söylendi. (Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.155)”

sağlamasının şart koşulması gerektiğini söyledi. Ancak, Büyükelçi Erkin tarafından bir görevin yerine getirilmesinin şarta bağlanmasının uygun olmayacağı ifade edildi. Bu görüşü Başbakan da destekledi.

23-25 Temmuz 1950 tarihleri arasında, ABD Silahlı Kuvvetler Komisyon üyesi senatör Michael Cain, Türkiye'yi ziyaret etti. Senatör, Türkiye'ye geliş amacını "... Türkiye'ye Birleşik Amerika Senatosunun bir temsilcisi sıfatıyla... Türkiye'deki Amerikan askeri yardım heyeti ile iktisadi işbirliği heyeti hakkında mahallinde bilgi edinmek ..." şeklinde açıkladı.¹²² Senatör, 25 Temmuz 1950 tarihinde yaptığı basın toplantısında; "... Bir Amerikan senatörü ve vatandaşı olarak, Türk hükümetinin, Kore'deki tecavüz dolayısı ile Birleşmiş Milletler tarafından girişilen harbe iştirak etmek üzere bir Türk askeri birliğini yollayacağını ümit etmekteyim... Eğer Birleşik Amerika yorgun düşer ve kuvvetlerinin büyük kısmını Kore'de tüketirse, dünyanın sair bir kısmında bir tecavüz veya harp baş gösterdiği vakit ne olacaktır? Bizim başka memleketlerden kara kuvvetleri istememizin sebebi, Birleşik Amerika'nın yıpranmaması ve diğer herhangi bir tecavüz ile başa çıkabilecek durumda olması içindir... Eğer Türkiye böyle bir yardımda bulunacak ilk memleket olursa, Türkiye'nin dünya nazarındaki prestiji pek artacaktır... Zannediyorum ki Türkiye'nin Kore'ye ufak bir askeri birlik göndermesi onun Atlantik Paktına alınmasını tesri eder... Türkiye'ye bir tecavüz olduğu takdirde, bütün hür milletler ona yardım etmelidir. Lakin aksi de varittir. Türkiye de diğer bir hür millete, uğradığı bir harpte yardım etmelidir... Şahsi kanaatime göre Türkiye Atlantik Paktı'na alınmalıdır..." dedi.¹²³ Asker gönderme kararı alınmasının ziyaretle aynı günlere denk gelmesi ile yukarıdaki görüşler dikkate alındığında, ziyaretin Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

25 Temmuz 1950'de Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Genel Sekreter Trygve Lie'nin 15 Temmuz 1950'de üye devletlere

---

¹²² **Zafer**, 25 Ağustos 1950.

¹²³ **Zafer**, 26 Temmuz 1950.

gönderdiği telgrafa istinaden Güney Kore'ye 4500 kişilik bir askeri kuvvet gönderme kararını aldı.

Asker gönderme kararı, BM Genel Sekreterine şu telgraf ile bildirildi:

“ Ekselans Bay Trygve Lie

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri

Lake Success

Birleşmiş Milletler Paktından doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyinin kararlarına uymağı vecibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Kore hakkında yardım talebini mutazammın 15 Temmuz 1950 tarihli telgrafınızı bu zihniyet içinde ve itina ile tetkik etmiştir.

Cumhuriyet Hükümeti bu tetkik neticesinde mezkur kararları dünyanın şimdiki şartları içinde umum barış hizmetinde müessir ve fiilî bir şekilde icra mevkiine vazetmekteki lüzum ve ehemmiyeti müdrük olarak, Kore'de hizmet etmek üzere 4500 mevcutlu silahlı bir Türk savaş birliğini Birleşmiş Milletlerin emrine vermeye karar vermiştir.

Profesör Fuad Köprülü
Türkiye Dışişleri Bakanı”¹²⁴

Kararın Yurt İçi ve Yurt Dışı Akisleri

Türkiye'nin, Kore'ye asker gönderme kararını müteakip Genel Sekreter Trygve Lie'nin Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'ye gönderdiği telgrafta; “Derin şahsi takdirlerimi arz etmek ve Birleşmiş Milletler'in bu suretle desteklenmesi keyfiyetinin Birleşmiş Milletler'e mensup diğer aza devletler tarafından ittihaz

---

¹²⁴ Zafer, 26 Temmuz 1950.

edilmiş olan hattı hareket üzerinde son derece müsait bir tesir icra ettiğini bilhassa belirtmek isterim" denmekteydi.¹²⁵

Kore'ye asker gönderme kararı Türk kamuoyunda büyük bir sürprizle ve memnurlukla karşılandı. Kararın olumlu karşılandığına yönelik çeşitli telgraflar hükümete gönderildi.¹²⁶ Bunlar arasında yer alan, Milli Kalkınma Partisi Bergama Kurulu adına Halet Aksubay tarafından Başbakan Adnan Menderes'e hitaben kaleme alınan 15 Ağustos 1950 tarihli mektupta; hükümetin, dünya sulhunu tehdit eden komünist tecavüzünü önlemek amacıyla Güney Kore'ye yardım etmekle Birleşmiş Milletler Anlaşması'na uygun hareket ettiği, Birleşmiş Milletler'in mevcudiyetinin milletlerin anlaşmalara uygun hareketleri ile mümkün olabileceği, muhaliflerin kararı eleştirerek milli birliği zedelememeleri gerektiği ifade edilmekteydi.¹²⁷

Bu arada Türk basını Kuzey Kore saldırısına ve arkasındakileri kınayıcı bir tavır aldı.

3 Ağustos 1950 tarihli Vatan Gazetesi'ndeki bir yazıda;

"Tarihin sinesinden bir ses yükseliyor bütün dünya bunun akisleriyle çalkalanıyor: Türkler geliyor! Bu ses, 4.500 kişilik bir Türk askeri kuvvetinin Kore'ye gönderileceği haberinin bir ifadesi değildir, tarih boyunca daima asaleti ve büyüklüğü ile temsil etmeyi bilen Türk ruhunun dünya sahnesinde yeniden şahladığının bir müjdesidir... Türkler geliyor nidası, işte bütün bu ruhun yeniden canlandığının ve yeniden vazifeye hazır bulunduğu ifadesidir. Hükümetimiz, bu ruhun ilhamıyla kararını vermiştir. Kore'ye gidecek askerimizin miktarı ve teçhizatı davanın esasına teşkil edemez. Ne kadar kuvvet göndersek Amerikan milletinin onun kadar bizim için de müşterek dava namına göre aldığı fedakârlığa

---

¹²⁵ **Ulus**, 29 Temmuz 1950.

¹²⁶ **Ayın Tarihi**, Ağustos 1950, sayı:201, s.2-3.

¹²⁷ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01.0.0 Yer No: 17.98.49. (**Bkz. EK-5**).

nispeten pek az kalır. Asıl iş askerimizin taşıdıkları ve Kore'de akıncısı olacakları yüksek ruhtadır.

Maddiyatçı, Moskof saldırgan ruhunun ve komünizm maskeli yıkıcı kuvvetleri, atom bombaları değil, ortalığı kaplayacak ve gözleri kamaştırarak olan böyle asil, yüksek ve coşkulu duygular diz çöktüreceklerdir. Meclis toplantısı, usul, şekil, pazarlık diye ortaya atılan mırın kırın belirtileri, asil tarihi rolümüze karşı hiç farkında olmadan girilen bir baltalamadır, bir bozgunculuktur. Alakalı gözlerini açıp artık bu feci hatalardan dönmek cesaretini göstermelidirler.

Bir, iki güne kadar kahraman askerlerimiz dünya sahnesinde vazifeye çıktıkları zaman “Türkler geliyor!” nidalarıyla bütün bir milletin tam bir ahenk ve birlik içinde desteklendiğini bütün insanlık görmeli ve duymalıdır” denmekteydi.¹²⁸

Türk Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararı almasından kısa bir süre sonra İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda Kore'ye asker gönderme kararı aldı.¹²⁹ Türk Hükümeti, bu hareketiyle Kore'deki tecavüze karşı cephe almayan diğer ülkeleri eleştirdiğini ve sorumluluk altına aldığını düşünüyordu. Öyle ki, Kore'deki duruma benzer duruma düşmesi halinde de diğer ülkelerin, Türkiye'nin yardımına koşacağı düşünülüyordu.¹³⁰

Hükümetin yarı resmi yayın organı Zafer Gazetesi'nde yayınlanan bir yorumda, bu kararın, dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkacak Sovyet saldırısına karşı takınılacak uluslar arası tutumun bir ifadesi olduğu belirtilerek; “Bugün Kore'ye yapılan saldırışın, yarın bizim de başımıza gelmeyeceğini temin etmeye imkân yoktur. Bundan dolayıdır ki, Kore Savaşına giden kahraman askerlerimiz, hem müşterek dünya emniyetini hem de daha çok Türk hudutlarını

---

¹²⁸ Ahmet Emin Yalman, “*Türkler Geliyor...*”, **Vatan**, 3 Ağustos 1950.

¹²⁹ **Zafer**, 27 Temmuz 1950.

¹³⁰ Mümtaz Faik Fenik, “*Kore'ye Gidecek Türk Askerleri Yolunuz Açık Olsun*”, **Zafer Gazetesi**, 27 Temmuz 1950.

korumaktadırlar. Çünkü bugün bir tecavüze karşı biz Birleşmiş Milletler paktı ile yaptığımız taahhütleri yerine getirmezsek yarın da bize bir tecavüz olduğu zaman başkalarından aynı taahhütleri yapmasını bekleyemeyiz” denmekteydi.¹³¹ Yani, Kore’ye asker gönderilmesi sadece dünya barışı için değil aynı zamanda Türkiye’nin güvenliği için de gerekli idi.¹³²

Genel olarak karar, ülke çapında olumlu bir hava yarattı. Kore’ye yardım, özellikle irtica ve komünizme karşı fevkalade duyarlı olan gençlik kesiminde derin bir heyecan uyandırmıştı. En büyük öğrenci örgütü olan Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Can Kırâç imzası ile gönderilen telgrafta “Hak ve Hürriyet, yolunda girişilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmiş olan bunu kendisine görev sayan bu milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur” denmekteydi.¹³³

Kore’ye asker gönderilmesine en çok Behice Boran’ın başkanı olduğu Türk Barışseverler Cemiyeti karşı çıktı. Cemiyet kararı protesto etti ve kararın iptali için meclise başvurdu. Türk Barışseverler Cemiyeti Başkanı Behice Boran ve Genel Sekreter Adnan Cemgil’in imzasıyla 27 Temmuz 1950’de meclise gönderilen dilekçede; “Bakanlar Kurulu, halk efkarının heyecan ve teessüsünü mucip olan bir şekilde ve Amerika Senatörü Mister Cain’in Devlet erkaniyla temaslarından hemen sonra Kore’ye 4.500 kişilik bir silahlı kuvvet gönderme kararını vermiş bulunuyor. Hükümetçe her ne kadar bu kararın Birleşmiş Milletlere karşı girişilen taahhütleri yerine getirmek üzere verildiği ifade edilmişse de bu kararın verilmesi hem Türk Anayasasına hem de Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırıdır...” denmekteydi.¹³⁴ Türkiye'nin Kore’ye asker gönderme kararı almasını protesto etmek için bu derneğin hazırlatarak dağıttığı broşürler polisçe toplatıldı ve cemiyet başkanı Behice Boran ile Genel Sekreteri hakkında soruşturma açıldı.¹³⁵

---

¹³¹ A.g.m.

¹³² İhsan Yurdoğlu, **Atlantik Paktı Niçin ve Nasıl Girdik**, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1956, s.8.

¹³³ **Ayın Tarihi**, Ağustos 1950, Sayı 201, s.2.

¹³⁴ **Ayın Tarihi**, Temmuz 1950, Sayı 200, s.8.

¹³⁵ **Zafer**, 30 Temmuz 1950.

Nitekim, Kore'ye asker gönderme kararının alındığı günlerde karara muhalefet edenlere "Komünist" damgası vuruluyordu.¹³⁶

Kararın alındığı günün ertesinde, mecliste grubu bulunan iki muhalefet partisi CHP ve Millet Partisi (MP) birer bildiri yayınladı. CHP adına Genel Sekreteri Kasım Gülek ve MP adına Genel Başkan Hikmet Bayur'un imzasıyla çıkan bildirimlerde, Kore'ye asker gönderme kararı değil, sadece hükümetin kararı kendilerine danışmaksızın ve TBMM'den geçirmeksizin alması eleştiriliyordu.¹³⁷

Hükümetin aldığı karar hakkında ana muhalefetin düşüncesi CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek tarafından şu şekilde açıklandı;

"Neticeleri, iyi veya kötü ne olursa olsun herhalde çok önemlidir. Memleket ve milletin hayati bir meselesi üzerinde bulunduğundan kimsenin şüphesi yoktur. Böyle bir karar almadan önce, DP iktidarı muhalefetin mütalaasına sormak ihtiyaç ve vazifesinden kendini müstağni saymıştır. 4.500 Türk evladı vatan topraklarından binlerce kilometre uzaktaki bir cephede harp hareketlerine iştirak ettirilirken üç milyondan fazla vatandaşın oyuna dayanan muhalefetle istişareye lüzum görülmemiş olması acıdır. Öyle zannediyoruz ki, böyle bir hareketin başka demokratik bir ülkede benzeri bulunmaz. Hükümet, CHP'nin fikrini sormaktan neden kaçınmıştır? Bu suale cevap vermek hakikaten güçtür.

Hükümetin bundan da ağır hatası, Büyük Millet Meclisinden karar almamış olmasıdır 4.500 askerimizin yurtdışında bir çarpışmaya ve Birleşmiş Milletler adına da olsa, katılmasına hükümet yalnız başına karar verebilir mi? Anayasa ve kanunlar bakımından meclis kararı şarttır, işi

---

¹³⁶ Emin Karakuş, **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, s.185.

¹³⁷ **Cumhuriyet**, 29-30 Temmuz 1950.

sadece siyasi icaplar bakımından mütalaa etsek dahi büyük meclisin kararını almak gene lâzımdır.”¹³⁸

Muhalefetin bu eleştirilerine karşı Başbakan Adnan Menderes 28 Temmuz 1950’de yaptığı basın toplantısında alınan kararı savunarak şunları söyledi:

“Evvelâ şurasını söyleyeyim ki, hükümetimizin aldığı karar bir harp kararı değildir. Sulhu koruma teşebbüs ve kararıdır.

Kanaatimizce bizim karar gibi diğer hürriyet sever milletlerin bu yolda alacakları kararlardır ki, tecavüzler önlenabilir ve dünya sulhu korunabilir Esasen Birleşmiş Milletler idealini samimiyetle benimsemiş olmak da bu esasa inanmış olmak demektir.

İkinci olarak söyleyeceğimiz cihet ise bu kararın hükümetimizce bütün şümülü ile bilinerek ve inanarak verilmiş olmasıdır. O kadar ki aynı vaziyet karşısında bin defa kalsak her defasında alacağımız karar gene bu olacaktır.

Soruyorlar, ordumuzun kuvveti nedir? Etrafımızdaki tehlikenin derecesi nedir? Diğer bazı memleketler kara kuvvetten göndermemişlerdir. Bizim kara kuvveti göndermemiz tehlikeyi üzerinize çekmeye sebep olmayacak mıdır?

... ordumuzdan dört bin kişilik bir kuvvet ayrılmasının bizim için bir eksiklik veya zaaf teşkil edip etmeyeceğini takdir edebilmek için uzun boylu hesaba ve malûmata lüzum yoktur.

Birleşmiş Milletler Anayasası'na iltihak etmiş bulunuyoruz. Bu anayasa hükümleri kanunlarımızla tasdik ve kabul olunmuştur. Bu tasdik ve kabulün neticeleri ve bundan doğacak vekaibin ifası büyük Millet Meclisince hükümete peşinen emredilmiş bulunmaktadır. Hükümetin aldığı karar Birleşmiş Milletler Anayasası ve binaenaleyh Türk kanunları hükümleri dairesindedir. Meclisi içtimaa davet

---

¹³⁸ **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

etmek meselesinin siyasi bir zaruret olduğu iddiasına gelince, derhal söyleyelim ki bu mesele ilk ortaya çıktığında ve Birleşmiş Milletler Umumi Katibi hükümetimize müracaat (ettiği zaman) ve gerek hükümetçe buna verilen cevaplar 30/6/1950 tarihli toplantısında meclise arz edilmiş ve Dışişleri Bakanı tarafından verilen izahatla meselenin hiç bir noktası meclisin meçhulü kalmamıştır.

Bilindiği bir meseleyi her noktadan tenvir eden izahat ile hükümetimizin açık cevabı, meclisce müttefikan ve alkışlarla kabul edilmiştir Şu halde siyaset bakımından kararımızın meclisin malumat ve tasvibi dışında alınmış olduğu iddiası tamamıyla yersizdir.

Dünyanın geçirdiği iki büyük harp ve son bir kaç senenin yaşanan tecrübeleri ile sabit olmuştur ki memleketlerin istiklâl ve mevcudiyetleri mutlaka kendi coğrafi hudutlarında müdafaa olunmaz. Sulhta ve harpte dünyaca bir kader birliğine varılmış olduğu bir devirde yaşamakta olduğumuz açık bir hakikattir.

Kore'de bayrağımızın dalgalanması en idealist ve en realist gaye ve görüşlerin bir neticesi olacaktır

Uzak diyarlara memleket çocuklarının sevk edilmekte olduğu hakkındaki yazılar, bazılarının üstü kapalı bir tahrik yolunda olduklarını ifşa etmektedir.

Hükümetin kararının asil milletimizin ruh ve idaresine (iradesine) tamamıyla uygun olduğuna kaniiz. Bu sebeple milletimizin, hükümetin bu kararını tam bir tasviple karşılayacağına ve karşılamış olduğuna emin bulunuyoruz.”¹³⁹

Başbakan Adnan Menderes'in bu basın toplantısının, Senatör Fulbright ve Senatör Mundt'in talepleri üzerine ABD Kongresi'nin 09 Ağustos 1950 tarihli toplantı tutanağına geçirildiği, Basın-Yayın Genel Müdürü Vekili Halim Alyot tarafından Başbakanlık Hususi Kalem Müdürü Basri Aktaş'a hitaben yazılan

---

¹³⁹ **Ayın Tarihi**, Temmuz 1950, sayı 200, s.69-74.

21 Ağustos 1950 tarihli yazıdan anlaşılmaktadır. Ayrıca Senatör Fulbright tarafından Başbakan'ın konuşması, Türkiye'de meydana gelen ilerlemelerin bir delili ve bölge için ABD'ye bir teminat olarak nitelendirilmiştir.¹⁴⁰

Washington Büyükelçiliği'ne gönderilen mektuplar arasında yer alan ve 25 Ağustos 1950 tarihli Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü imzalı yazıyla Başbakanlığa iletilen Amerikalı senatör Fulbright'e ait mektupta, Başbakan Adnan Menderes'in 28 Temmuz 1950'de Kore Harbi konusunda yaptığı konuşmasının memnunluk verici olarak nitelendirildiği ve Türk Hükümeti'nin hareket tarzının, komünizme karşı mücadelede örnek olarak alınması gerektiğinin ifade edildiği belirtilmekteydi.¹⁴¹

23-25 Temmuz 1950 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret eden Senatör Cain ABD'ye dönüşünü müteakip senatoda Türkiye'yi övücü bir nutuk verdi.¹⁴²

New York Haberler Bürosu Müdürü Nuri Esen imzasıyla Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne gönderilen 28 Temmuz 1950 tarihli yazıda: Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararının ABD de çok olumlu karşılandığı; New York'taki büyük gazetelerin, haberi birinci sayfalarında yayınladıkları gibi New York Herald Tribune gazetesi, İngiliz Hükümeti'nin yardım kararını 27 Temmuz 1950 tarihli baskısında yayınlarken Türkiye'den sonra gönderildiğini vurguladığını; kararın, radyolarda bir iki defa tekrarlandığı; ayrıca bu konuda çeşitli konuşmalar yapıldığı, buna örnek olarak New York'taki WOR radyosunun 26 Temmuz 1950 saat 19:00'da yayınlanan konuşmada;

“Bilhassa Türkiye'nin askeri yardım teklifi çok manalıdır. Çünkü bu küçük memleket, dünya harbinin hitamından beri Sovyet namlusunun ağzında oturmakta, Rusya'nın ve peyklerinin daimi tazyiki altında bulunmaktadır.

---

¹⁴⁰ Cumhuriyet Arşivi Fon Kodu:030.01.0.0 Yer No: 102.630.9 (Bkz. EK-6)

¹⁴¹ Cumhuriyet Arşivi Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.21 (Bkz. EK-7)

¹⁴² Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s, 162.

Komünistler Yunanistan’la birlikte Türkiye’ye de hakim olmaya çalıştıkları zaman biz Türkiye’ye silah yardımıyla bulunmuştuk. Doğu Avrupa’daki komünist tehdidini hakikaten Amerika önlemişti. Fakat, dünyanın diğer kısımları ile olan münasebetlerimizde yapılan yardımdan dolayı takdir görmek ender tesadüf edilen bir meta olduğundan, bu günkü durumda ve bilhassa bu şartlar içinde Türkiye’nin yardım teklifi son derece ferahlatıcıdır.” dediği, NBC ve WPIX televizyonlarının ordumuz hakkında filmler yayınladığı belirtilmekteydi.¹⁴³

CHP Genel Başkanı İsmet İnönü milletvekili sıfatıyla; dış politika ve memleketin siyasi ve askeri emniyeti meseleleri hakkında, genel görüşme açılmasını temin etmek maksadıyla 1 Aralık 1950 tarihinde gensoru önergesi verdi.¹⁴⁴ Ancak, İç Tüzük’ün 157. maddesi gereğince gensoruyu gerektirecek işi açıkça gösteren muayyen meseleler gerekçeli olarak belirtilmediğinden önerge iade edildi.¹⁴⁵

Fakat, aynı oturumda Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu tarafından verilen önerge kabul edilerek 11 Aralık 1950 tarihinde hükümet tarafından cevaplandırılması kararlaştırıldı. Önergede; kararın hukuka aykırı olduğuna ilişkin eleştirilerin halen giderilemediği, asker gönderme kararında istinat edilen BM Anlaşması’nın 43. maddesi kapsamında milletlerarası barış ve güvenliğin korunması için Güvenlik Konseyi ile devletler arasında verilecek yardım kuvvetlerinin miktar ve mahiyetini belirleyen hususi anlaşmaların yapılmadığı ifade edilerek hükümetin yetkisiz olarak Kore Harbi’ne asker gönderme kararı aldığı vurgulanmakta, bu kapsamda hükümete itimat işinin açık olarak oya konması istenmekte idi.¹⁴⁶

Yapılan görüşmeler sonucunda; Kore’ye gönderilen birlik hakkında hükümetçe alınan kararda, Anayasa prensiplerine ve kanunlarımıza aykırı bir cihet görülmemiş olduğuna dair hükümetin verdiği hukukî ve siyasi izahatın

---

¹⁴³ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 030.01.0.0 Yer No:102.630.8 (Bkz. EK-8)

¹⁴⁴ TBMM Tutanak Dergisi, Donem 9, Cilt 3, 1.12.1950, s.4.

¹⁴⁵ A.g.e., s.5.

¹⁴⁶ A.g.e., s.5-6.

tasvibine müteallik takriri 39 ret ve 1 çekimser oya karşı 311 oy ile kabul edildi.¹⁴⁷

Meclisin kararından sonra Başbakan Adnan Menderes kürsüden şu konuşmayı yaptı:

“Muhterem Arkadaşlar;

Kore meselesi hakkında hükümetin vermiş olduğu karar ilân edildiği andan itibaren; memleketçe bilindiği andan itibaren bu kararın meşru olmadığı hakkında söylentiler, memleketin yüksek menfaatini haleldar edecek derecede zararlı olmakta devam edegeldi. Şimdi hükümete vermiş olduğunuz itimat reyini ile hükümetin almış olduğu kararın gayrı meşru olmadığını en selâhiyetli makam olarak tesbit etmiş bulunuyorsunuz.

Gönül ister ki, bundan sonra da, bu kararınızı belirtmiş olduktan sonra artık memleket zararına olan bu çeşit zehirli propagandalar olduğu yerde dursun (inşallah sesleri) durmadığı takdirde bunu yaymakta devam edenlerin iyi niyetinden bihakkın şüphe etmek icap eder.

Muhterem arkadaşlarım, bir kere daha ifade etmek yerinde olur ki, hükümetimiz hiç bir zaman ne Anayasa ve ne de mevcut kanunlar dışında hareket etmeyi aklından geçirmemiştir. Şimdiye kadar olan vaziyette de bunun böyle olduğunu, şükranla arz edeyim ki, şimdi tespit etmiş bulunuyorsunuz. Bundan sonrası için de hükümetimizin hiç bir zaman ne Anayasa ve ne mevcut kanunlar dışında harekette bulunayım diye bir şeyi asla ve kata zihninden geçirecek değildir. Verdiğiniz, itimadınızı ifade eden yüksek reyinizden dolayı hükümet adına minnet ve şükranlarımı yüksek huzurunuzda arz ederim” demiştir.¹⁴⁸

---

¹⁴⁷ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, Cilt 3, 11.12.1950, s.199.

¹⁴⁸ Aynı yer.

TBMM’de yapılan tartişmalarda ve kamuoyuna yapılan açıklamalarda Kore’ye Türk askeri gönderilmesinin NATO’ya üye olunmasını sağlayacağını belirtemeyen Başbakan Adnan Menderes ancak bir yıl sonra yapılan bir röportajda Türkiye’nin NATO’ya katılmasının Kore’ye Türk askeri gönderilmesi ile sağlandığını ifade edebilmiştir.¹⁴⁹

Birliğin Kurulması, İntikali, Muharebeleri ve Başarıları

Kore’ye gönderilmesi kararlaştırılan birliğin, Gnkur.Bşk.lığının 3 Ağustos 1950 tarihli emri ile, Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı adıyla Ankara’da teşkilatlandırılması emredildi.¹⁵⁰ Bu birlik, bir komutanlık karargâhıyla üç piyade taburundan oluşan 241 nci Piyade Alayı, üç bataryalı bir motorlu topçu taburu, uçaksavar bataryası, istihkâm bölüğü, sıhhiye bölüğü, oto nakliye bölüğü, depo bölüğü, tanksavar takımı, muhabere takımı ve bandodan meydana gelen bir tugay olacaktı.¹⁵¹ Birliğin komutanlığına Tuğ.Tahsin Yazıcı ve 241 nci Piyade Alay Komutanlığına da Alb.Celal Dora tayin edildi.¹⁵²

Gidecek birliklerin öncelikle insan kadroları tamamlanacak, silah, teçhizat, havan vb. hakkında ayrıca emir verilecekti. Birliği teşkil edecek erler, Türk Milletinin harp gücünü temsil edecek kabiliyette olan 1929 doğumlu erlerden oluşacaktı. Kore’ye yedek subay gönderilmeyecek, subay kadro noksanlarının tamamlanmasında muvazzaf subaylardan istekli ve layık olanlardan tayin yapılabilecekti. Ayrıca, personel röntgen alınması dâhil teferruatlı bir sağlık

---

¹⁴⁹ Hüseyin Bağcı, **Demokrat Parti Dönemi Dış politikası**, İmge Kitapevi, Ankara, 1990, s.29.

¹⁵⁰ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Ağustos 1950, Göm:41, Bel.:41-1. (**Bkz. EK-9**)

¹⁵¹ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Ağustos 1950, Göm:41, Bel.:41-4. (**Bkz. EK-9**). “241 nci P.A.K.lığı Tugay’ın emriyle 5 Kasım 1950 tarihinden itibaren lağvedilerek P.Tb.ları ve diğer bağlı birlikleri doğrudan Tugay K.lığına bağlandı. (Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, s.72-79). Fakat Gnkur.Bşk.lığının emriyle 07 Aralık 1950’de Alay teşkilatı yeniden kuruldu. (**Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s.137)”

¹⁵² **Zafer**, 20 Ağustos 1950.

muayenesinden geçirilecek ve sağlıklı olanlar seçilecekti. Birlik teşkilatının 20 Ağustos 1950 tarihine tamamlanması emredilmekte idi.¹⁵³

Tugayın kesin teşkilatlanmasını, silah, cephane ve araç ikmali ile personel kadrolarının ve birliklerin eğitiminin tamamlanması için bir aydan kısa bir süre öngörülüyordu.¹⁵⁴

Tugay, Kore'ye kendi silahları ile gidecekti. Ancak orada bu silahlar kendilerinden alınarak ikmal sisteminde standardizasyon sağlamak maksadıyla Amerikan donanımı verilecekti. Bu nedenle daha tugay Kore'ye intikal etmeden Amerikan piyade silahları ile eğitim ve atış yapılarak, personelin yeni Amerikan silahlarına alışması sağlanacak idi.¹⁵⁵

Sıhhi muayeneler ve eğitimde meydana gelen gecikme nedeniyle hazırlıklar Eylül 1950 sonlarına doğru bitirilebildi.

Bu arada Kore Savaşı'na iştirak eden Tugay personelinin çeşitli hak ve istihkakları ile birliğin diğer masrafları hakkında çıkarılan kanun ve kararnameler broşür haline getirildi. Ayrıca, Türk Tugayının Kore'de Birleşmiş Milletler emrine girdiği tarihten itibaren "harp haline" mahsus ceza hükümlerine tabi olması ve personelin yılda bir defa değiştirilmesi kararlaştırıldı.¹⁵⁶

Gecikme sonunda hazırlığını tamamlayan 1 nci Türk Tugayı, 19-20 Eylül 1950 tarihinde nakledilmek üzere Ankara'dan İskenderun'a demiryolu ile intikal etti. Trenlerle taşınma sırasında özellikle gündüz geçilen istasyonlarda halk tarafından Türk Tugayına sevgi gösterileri yapılıyordu. Tugayı İskenderun'dan Kore'ye nakletmek için ise ABD, Birleşmiş Milletler adına 5 büyük gemi tahsis

---

¹⁵³ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Ağustos 1950, Göm:41, Bel.:41-2. (Bkz. EK-9)

¹⁵⁴ "Daha sonra bu süre 15 Eylül 1950 olarak değiştirildi. (Celal Dora, *Kore Savaşında Türkler*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s.16)"

¹⁵⁵ Celal Dora, *Kore Savaşında Türkler*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s.21.

¹⁵⁶ Melih Yücel, Emine Yılmaz, "Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirmesi", *Askeri Tarih Bülteni*, Cilt 20, Sayı 39, Ankara,1995, s.152.

etti.¹⁵⁷ Bunların üçü personel, ikisi eşya, araç ve gereç için idi. Süveyş'e kadar kafilelerin korunmasından Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Süveyş'ten sonraki emniyetlerinden ise İngiliz Donanması sorumlu olacaktı. Personel gemilerinin ilki İskenderun'dan 25 Eylül'de, ikinci kabile 26 Eylül'de, üçüncü kabile ise 29 Eylül tarihinde hareket ettiler. Eşya vapurları ise 30 Eylül ve 2 Ekim tarihlerinde İskenderun limanından ayrıldılar.

Tugayı, eşya, gereç ve araçları ile birlikte Kore'ye taşıyan 5 gemi Süveyş Kanalı, Kızıldeniz, Mendep Boğazı, Seylan Adasında Colombo Limanı, Singapur, Filipinler ve Formoza Adası deniz yolunu izleyerek 21 günde Kore'nin güneydoğusunda bulunan Pusan Limanı'na vardılar. Eğitim faaliyetleri yolculuk sırasında da sürdürüldü.¹⁵⁸

Pusan Limanı'nda bütün gemiler buluşunca Tugay, 19 Ekim 1950'de başlamak üzere rıhtıma çıktı. Gemileri terk eden her kabile sahilde bekletilmeksizin kamyonlar ile tren istasyonuna gönderilip, oradan da vagonlara bindirilerek limanın 85 km. kuzeybatısındaki Taegu şehrine nakledildi. Türk tugayı şehrin istasyonundan 3,5 km. uzağında bulunan, eski Japon üniversite pavyonlarına yerleştirildi.¹⁵⁹

Bu aşamadan sonra Türk birliklerinin cephane, malzeme, teçhizat, ikmal işlerinin kolay bir şekilde cereyan etmesi için onların yeni baştan Amerikan silah, cephane, gereç ve araçları ile donatılması ve tugayın Türkiye'den getirdiklerinin geriye gönderilmesi gerekiyordu.¹⁶⁰ Bu silah ve gereç değiştirme işi özellikle piyade birliklerinin yeni silahlarla yeniden eğitim ve atış yapmalarını

---

¹⁵⁷ Celal Dora, a.g.e., s.26.

¹⁵⁸ A.g.e., s.30

¹⁵⁹ A.g.e., s.43-45.

¹⁶⁰ A.g.e., s.45.46.

gerektiriyordu. Tugayın Taegu'da kaldığı üç hafta içinde birlikler, yalnız eğitim, atış ve arazi çalışmaları yaptı.¹⁶¹

Türk Tugayı tarafından icra edilecek askeri hareketin zorluğunun anlaşılabilmesi maksadıyla Kore'nin arazi yapısı ve iklimi hakkında kısaca bilgi verilmesi yerinde olur: Vadiler ve dere tabanlarında çoğunlukla sulu tarım yapıldığından, özellikle yağmurlu dönemlerde askeri harekâtı yavaşlatacak özellikte idi. Dağların çoğunun dik ve sarp olduğu, ayrıca sık çam ormanları ile kaplı olduğu dikkate alındığında Kore'de yol dışında askeri harekât icra etmek oldukça güç idi. Nehirler bol sulu, büyük ve sert akıntılı idi. Nehirler genelde doğu-batı istikametinde akmakta ve askeri hareket açısından engel teşkil etmekte idi.¹⁶² Kore'nin sert bir iklimi vardı. Yazın sıcak, kışın soğuk ve sert idi. Kuzey Kore kışın Sibiryaya iklimini yaşıyor, ısı eksi 35-40 dereceye kadar iniyordu. Güney Kore ise kuzeye göre daha ılıman idi. Yaz aylarında bol yağmur yağması nedeniyle askeri hareket bakımından Ekim ile Mart arası en elverişli dönem idi.¹⁶³

7 Kasım 1950 tarihinde Mc Arthur'un karargâhından gelen 25 Ekim 1950 tarihli bir emirle, Türk Tugayı'nın, 8 nci Amerikan Ordu Komutanlığına bağlandığı bildirildi. Aynı gün tugayın Seul'ün 46 km kuzey batısındaki Munsan bölgesinin ve düşman gerillacılarını arama ve tarama işleri ile görevlendirilmek üzere 10 Kasım 1950 de kuzeye hareket edeceği ve orada 25 nci Amerikan Tümen Komutanlığı emrine gireceği 8 nci Ordu karargâhından tugaya bildirildi.¹⁶⁴

Tugay 22 Kasım 1950 tarihine kadar geri bölge emniyetinin sağlanması görevini icra etti.¹⁶⁵

---

¹⁶¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet**, s.31

¹⁶² **Kore Broşürü No.:1**, s.4.

¹⁶³ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet**, s.8.

¹⁶⁴ A.g.e., s.32-33

¹⁶⁵ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, s.83-89.

Bu tarihten sonra 25 nci Tümen'in emriyle Kunuri'ye hareket ederek 9 ncu Kolordu'nun sağ gerisinde toplanarak ihtiyatı teşkil etti.¹⁶⁶

Türk Tugayı asıl bundan sonra muharebeye girmeye başlayacaktı.

General Mc Arthur'un emriyle, 24 Kasım 1950 sabahında BM ordusu Kore'yi işgal etmek üzere genel taarruza geçti.¹⁶⁷

Cephede bulunan 1 nci ve 9 ncu ABD Kolorduları taarruzlarına devam ederken 2 nci Güney Kore Kolordusu çok üstün düşman kuvvetlerinin taarruzlarına maruz kaldı ve mevzilerinden ilerleyemedi. Müteakiben 26-27 Kasım gecesi çekilmek zorunda kaldı.¹⁶⁸ 8 nci Ordunun sağ yanı açılmış bulunuyordu. Düşman bu durumdan istifade ederek 8 nci ordu birliklerini kuşatarak geri ile olan irtibatlarını kesebilirdi. Ortaya çıkan gelişmelere karşı tedbir olarak 26 Kasım günü saat 15:00'de Kolordu karargâhında bizzat Kolordu Komutanı tarafından Tugay Komutanına emir verildi.¹⁶⁹

9 ncu Kolordu Komutanı General Coulter'in, harita başında Tugay Komutanı Yazıcı'ya bizzat verdiği emir şu şekilde idi:

“Sağımızdaki 2 nci Güney Kore Kolordusu geri çekiliyor. Tochon şehri düşman tarafından kuşatılmıştır. Bu bizim sağ kanadımızı tehdit etmektedir. Türk Tugayı Kunuri-Tokchon yoluyla hareket ederek Tokchon'u işgal edecek, buradan 9 ncu Kolordunun sağındaki 2 nci Tümen ile bağlantı sağlanacak ve Tokchon'dan Hyangsang ve Changsang-ni üzerinden kuzeybatıya, 2 nci Amerikan Tümeninin

---

¹⁶⁶ A.g.e., s.89.

¹⁶⁷ Lütfü Sel, **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s.212.

¹⁶⁸ A.g.e., s.63-64.

¹⁶⁹ **Kore Broşürü No.:1**, s.6

sağ kanadına ve gerisine giderek, kuzeybatıya giden yolu emniyet altına alacaktır.»¹⁷⁰

Yani Türk Tugayı'na, doğu kanadındaki 7 nci Kore Tümeninin çekilmesi üzerine Tochon'u işgal eden düşmanı atmak ve bu bölgeden geçen yolları korumak görevi verildi.¹⁷¹

Tugay alınan emri uygulamak üzere 27 Kasım 1950 günü Tokchon istikametinde ilerlerken saat 14:30'da aynı görevin Tokchon'un 9 km. batısındaki bölgede yapılması emredildi.¹⁷² Emre göre tugay ilerlemeyecek, Wawon'un 9 km kadar doğusunda kalarak yolu kapatacağı.¹⁷³

Emirde bahsedilen bölge yaklaşık olarak tugayın emri aldığı bölge idi. Ancak, arazinin uygun yapıda olmaması nedeniyle tugay komutanı görevin Cheyangmzen bölgesinde (bir önceki gece konaklanan bölge) yapılmasına karar vererek durumu Tümen'e bildirdi.¹⁷⁴

Tugay Komutanının emriyle ileri yürüyüş durdurularak geri intikale başlandı. Nitekim, boğaz yerine bir önceki gece konaklanan bölge yani boğaza girişten hemen önceki düzlükler savunma için en uygun yer idi. Dönüş, ancak saat 23:00'de tamamlanabildi.¹⁷⁵

28 Kasım 1950 günü 03:00'ten sonra ileride kalmış olan keşif takımı ve birliğin ileri karakol bölüğü ile düşman çatışmaya başladı.¹⁷⁶ Keşif takımı çekilerek

---

¹⁷⁰ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s.86.

¹⁷¹ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Aralık 1950, Göm:4, Bel.:4-1. (**Bkz. EK-10**)

¹⁷² Lütfü Sel, **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s.89-90.

¹⁷³ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet**, s.36.

¹⁷⁴ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Aralık 1950, Göm:4, Bel.:4-1. (**Bkz. EK-10**)

¹⁷⁵ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, s.106.

¹⁷⁶ Lütfü Sel, **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, s.102.

tugaya katılmış, ancak diğer unsurla olan irtibat kaybolmuştu. Havanın ağarması ile birlikte düşmanın büyük kısmı tugay ile temasa geçti ve çetin muharebeler başladı. Güçlü düşman taarruzlarına rağmen tugay başarıyla savunmaya devam etti. Arazinin yapısı ve yanların kuşatılma tehdidi karşısında, havanın kararmasıyla birlikte tugay kendi inisiyatifi ile 6 km kadar geride tugay ihtiyatı tarafından tutulan Simninni'ye çekildi.¹⁷⁷ Çekilme esnasında düşman taarruzları devam etti ise de Tugay fazla bir zayıflık vermeden çekilmeyi başarıyla tamamladı.

Birliğin yeni mevzilerine yerleşmesini müteakip o bölgeye evvelden sızdığı ve barındığı tahmin edilen düşman unsurları tarafından baskına uğradı.¹⁷⁸ Bu baskında çekilen bir kısım unsurla Kaechon bölgesinde yeni bir savunma hattı oluşturuldu. İleride mahsur kalan bir buçuk tabur kadar kuvvet ise öğleye doğru yapılan bir taarruzla kurtarıldı.¹⁷⁹

Muharebeler 29 Kasım tarihine kadar devam etti.

Tugaya, sol kanadında 38 nci ABD Piyade Alayı'nın, bir tank bölüğü ile takviyeli bir P.Tb.u olmak üzere 2 nci Tümenin sağ yanını koruma görevi verildi. Saat 16:00 sıralarında, ABD Taburu Tugaya haber vermeksizin mevzilerini terk ederek çekilmeye başladı.¹⁸⁰ Ortaya çıkan bu durum karşısında tugay komutanının kararı ile saat 17:00'de sırayla Topçu Taburu, 2 nci P.Tb. ve 3 ncü P.Tb. Kunuri istikametinde çekilmek üzere harekete geçti.

Türk Tugayı ile koordine etmeden mevzilerini terk ederek çekilen Amerikan birliği kuzeyden sarkan düşman birlikleri ile Kunuri Boğazı'nda çatışırken alternatif bulunmaması nedeniyle tugay da ABD birliğinin arkasından muharebelere katıldı.

---

¹⁷⁷ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, 124-127.

¹⁷⁸ A.g.e., s.135.

¹⁷⁹ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Aralık 1950, Göm:4, Bel.:4-2. (**Bkz. EK-10**)

¹⁸⁰ **Kore Broşürü No.:1**, s.9.

Çinlilerin büyük çabalarına karşın 30 Kasım sabahının ilk ışıkları ile Türk Tugayı ve Amerikan birliği boğazı aşarak Kunuri düzlüğüne çıktı.

Boğazdan ilk çıkan Topçu Taburu ve 2 nci Piyade Taburu ile bazı gruplar Kunuri'de durmayarak Anju'ya, batıya doğru ilerledi. Geride kalan 1 nci ve 3 ncü Taburlar ile diğer birlikler Kunuri bölgesinde durarak dağılan erlerini toparlamaya çalıştı. Tugay ağırlıkları ise daha önce Tugay Komutanı tarafından verilen emirle Sunchon bölgesine doğru ilerlemeye başladı. Kısacası, zorlu muharebeler zinciri sonunda Tugay üç parçaya bölünmüş oldu.

Güneye inen bütün yollar Pyongyang'da birleşiyordu. Tugay Komutanı toparlanabilmek amacıyla Pyongyang'a çekilme kararı verdi. Tugay Komutanı, her ne kadar Anju üzerinden güneye inen diğer yola göre 50 km. kadar uzun ise de çekilen 2 nci Amerikan Tümeni nedeniyle emniyetli olduğu değerlendirilen Sunchon Boğazı kullanılarak Pyongyang'a çekilme emri verdi. İntikale başlayan taburların hareketini kontrol etmek amacıyla kolun sonunda kalan Tugay Komutanı taburlardan sonra boğaza girdiğinde, taburların geçmesini müteakip Sunchon boğazının Çinliler tarafından kapatılması neticesinde karargâhıyla birlikte geriye dönerek Anju üzerinden Pyongyang'a intikal etmek zorunda kaldı.¹⁸¹

2 nci Amerikan Tümeninin arkasından Sunchon Boğazına giren 1 nci ve 3 ncü Taburlar yoğun muharebelere girdi. Boğaz, ancak 1 Aralık 1950 sabahının ilk saatlerinde aşılarak Sunchon düzlüğüne çıkılabildi.

1 Aralık 1950 günü Tugay dağınık bir vaziyette idi. Tugay Komutanının başında bulunduğu 2 nci Tb. ve Topçu Taburu ile bir kısım bağlı birlikler Pyongyang'da, Sunchon Boğazından çıkmayı başaran diğer iki tabur ve birliğinden ayrı düşen bazı perakende erler de 50 km. kadar mesafede bulunan Sunchon'da idi. Tugayın Pyongyang'da toparlanması iki gün sürdü.

---

¹⁸¹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, s.134-135.

26 Kasım - 1 Aralık 1950 tarihleri arasındaki muharebelerde Türk Tugayı ölüm kalım mücadelesi verdi. Şehitlerle birlikte yaralı ve kayıplar da dahil olmak üzere Tugayın kaybı 767 idi. Bu rakam tugayın personel miktarının yaklaşık %15'ine tekabül ediyordu.¹⁸²

Söz konusu muharebelerde personelin gösterdiği kahramanlıklara ilişkin birlik komutanlıklarınca tutulan raporlardan örnek birkaç belge EK-13'tedir. Söz konusu belgeler; 4 ncü Bölük Komutanı ve 2 nci Bölük Komutan Vekili Ütğm.Selahattin Enegemen tarafından birliklerin bağlı olduğu 1 nci Tabur Komutanlığına verilmiş olan 10 Aralık 1950 tarihli raporlar olup Türk askerinin muharebelerde göstermiş olduğu kahramanlıklara ilişkin örnek niteliğinde kanıtlardır.¹⁸³

Tugay, Kolordu emri ile 3 Aralık 1950 günü yola çıkarak 4 Aralık 1950 günü cephe gerisine, Kaesong'a çekildi. Müteakiben Seoulü de geçerek daha güneyde Sosari'ye intikal etti.

Türk Tugayı savaşın müteakip aşamalarında da muharebelere girmiştir. Ancak Birleşmiş Milletler adına Kore'de savaşan Türk Tugayı'nın bir ölüm kalım mücadelesi vermesi ve 8 nci Amerikan Ordusu'nun çekilmesi için zaman kazandırarak imha edilmesini engellemesi nedeniyle yukarıda anlatılan muharebelerin ayrı bir önemi vardır.¹⁸⁴ 14 Aralık 1950'de Türk Tugayı'nı ziyaret eden ordu komutanı; 8 nci Ordu ve Amerikan milleti adına teşekkür ederek Türk birliğinin Kunuri Muharebelerinde göstermiş olduğu başarıların 8 nci Ordu'yu zor duruma düşmekten hatta imha olmaktan kurtardığını ifade etti.¹⁸⁵ Ordu Komutanı,

---

¹⁸² Ali Denizli, s.110.

¹⁸³ Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Aralık 1950, Göm:55, Belgeler:55-1, 55-2, 55-3, 55-4, 55-5, 55-6. (Bkz. EK-11)

¹⁸⁴ **Ulus**, 13 Aralık 1950, s.1

¹⁸⁵ Tahsin Yazıcı, **Kore Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s.240.

elinde yeterli miktarda madalya bulunmadığı için başta Tugay Komutanı olmak üzere ancak 15 kişiye madalya verebildi.¹⁸⁶

Kore'deki Türk Tugayına moral vermek ve aksaklıkları yerinde görmek üzere görevlendirilen Korg. Gürlar tarafından, Tokyo'dan çekilen mesajda; maaşların ivedi gönderilmesi, yaralılarından memlekete döneceklerin biran evvel nakillerinin sağlanması, İngilizce bilen asgari üç hemşirenin görevlendirilmesi, hastanede yatan yaralılara verilmek üzere hediyelerin gönderilmesi ve para işlerinin doğrudan irtibat subaylığı kanalıyla yapılması talep ediliyordu.¹⁸⁷

Çalışmanın amacının dışına çıkmamak için Kore Savaşına katılmış olan Türk birliklerinin diğlar muharebeleri anlatılmayacaktır.

Kore Savaşı, üç yıl bir ay iki gün sonra, 27 Temmuz 1953'de sona erdi.

Savaşın taraflar arasında varılan ateşkes anlaşmasına göre; iki tarafın 27 Temmuz 1950'de bulunduğu hat, ateşkes hattı olarak kabul edildi. İki taraf da bu hattın ikişer kilometre gerisine çekilecek ve aradaki dört kilometrelik boş saha askersizleştirilecekti.

Resmi kayıtlara göre, Kore'de Birleşmiş Milletler Ordusu'nun kaybı 94 bin ölü olmak üzere 500 bin kişiyi bulmuştur. Ölen Güney Koreli sivil halkın 1.5 milyon, Komünist orduların kaybının ise 1.5 milyon olduğu tahmin edilmektedir. 1950 yılı itibarıyla toplam nüfus 30 milyon 500 bin (bunun 9 milyonu Kuzey Kore'de) idi.¹⁸⁸ Halkın %80'i köy hayatı yaşamakla beraber %80'inin okur-yazar

---

¹⁸⁶ Nazım Dünder Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1996, s.71.

¹⁸⁷ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01.0.0 Yer No: 56.345.5. (Bkz.Ek-12)

¹⁸⁸ Jr.Harry G. Summers, **Korean War Almanac**, Facts On File Inc., New York, 1990, s.12. "Kore'ye gidecek birlik komutanları için 06 Şubat 1953 tarihi itibarıyla K.K.K.lığı tarafından hazırlanarak bastırılan Kore Broşürü'nün 3. sayfasında Kore'nin toplam nüfusunun 29 milyon olduğu belirtilmektedir."

olduğu yani kültür düzeyinin oldukça yüksek olduğu dikkate alındığında Kore'nin kaybının önemi anlaşılmaktadır.¹⁸⁹

Harbin bitmesinden sonra 1971 yılına kadar Kore'ye Türk askeri gönderildi.¹⁹⁰ Savaş bitinceye kadar geçen süre içerisinde Türk birliklerinin zayıatı toplam; 721 Şehit, 175 kayıp ve 234 tutsağa ilave olarak 672 yaralı ve 98 hasta (tedavi edilerek görevine dönebilen yaralı ve hastalar hariç) olmak üzere 1900 idi.¹⁹¹

Birliğin Başarılarının Yurt Dışındaki Akisleri

Türk Tugayının, Birleşmiş Milletler ordusunun bir unsuru olarak Kunuri'de göstermiş olduğu olağanüstü başarılar bütün dünya medyasında ve siyasi çevrelerde derin akisler yarattı.

25 Aralık 1950 tarihli Gnkur.Bşk.lığı emrine istinaden Tugay Kurmay Başkanı Yarbay Selahattin Tokay ve müteakiben 241 nci P.A.K. Albay Celal Dora imzasıyla bütün tugay personeline yayımlanan yazıda zet olarak;

a. Dışışleri Bakanı'na ABD Büyükelçisi tarafından iletilen telgrafta; Kore'ye varışlarından itibaren Türk birliğinin hizmetleri hakkında takdire Őayan övgüler ile dolu raporlar geldiği ve bunun Türk hükümeti ve milleti için iftihar kaynağı olduğu,

b. Washington Büyükelçiliği tarafından gönderilen telgrafta; Milli Savunma Bakanının verdiği yemekte ordu ve bahriye nazırlarının ayrı ayrı Türk Büyükelçisine derin tebrik ve hayranlıklarını iletteği, ayrıca Amerikan

---

¹⁸⁹ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) zet**, s.15.

¹⁹⁰ Ali Denizli, s.232.

¹⁹¹ A.g.e., s.231.

vatandaşlarından pek çok tebrik mektubu alındığı, birliğimizin göstermiş olduğu başarıların Türk-Amerikan ilişkisi üzerinde yarattığı etkinin ölçülemeyecek kadar derin olduğu, Amerika’da istisnasız bütün gazete, radyo ve sinemalarda Türk Tugayı’nın göstermiş olduğu kahramanlıkların belirtildiği, ayrıca sinemalarda birliğimizin Kore’de çekilmiş filmlerinin gösterildiği,

c. Londra Büyükelçiliği tarafından gönderilen telgrafta; savunma bakanının avam kamarasındaki beyanatında “Türk Tug. Kore’de büyük bir kahramanlıkla dövüşmüş ve Türk Askerinin savaş kudreti hakkında asil ananeyi tam manası ile devam ettirmiştir” dediği, İngiliz radyo ve gazetelerinin birliklerimizin kahramanlıklarını yayınladığı,

ç. Paris Büyükelçiliğinden gönderilen telgrafta; Türk askerinin tehlikeli duruma rağmen göstermiş olduğu efsanevi kahramanlıkların Fransa’da dillere destan olduğu, Genelkurmay Başkanı, Savunma Bakanı ile diğer Fransız yetkililerin ve diğer büyükelçilerin Büyükelçimize ayrı ayrı hayranlıklarını ifade ettikleri, ayrıca “Türklerin nasıl bir Millet oldukları bir kere daha sabit oldu” dedikleri, Büyükelçi tarafından görüşülen şahısların pek çoğunun 8 nci Amerikan ordusunun çemberden kurtulmasını Türk süngüsüne borçlu olduğunu ifade ettikleri,

d. Madrit Büyükelçiliği tarafından gönderilen telgrafta; Kore’deki askerlerimizin kahramanca müdafaasından İspanyol basınında sitayişle bahsedildiği, bir İspanyol gazetesinde “Türk askeri süngü takarak en güç vaziyetlere karşı koyuyor. Bir avuç cesur Türk piyadesi çok müşkül bir durumda bulunduğu bir sırada (nasıl) harp edileceğini dünyaya öğretmiştir.” yazdığı,

belirtilmekte, ayrıca aynı yazıda; Viyana, Kopenhag, Brüksel, Kabil, Bounes-Aires ve La Haye Büyükelçiliklerinden de aynı doğrultuda telgraflar gönderildiği ifade edilmekteydi.¹⁹²

---

¹⁹² Gnkur.ATASE Arşivi; Kol: Kore Savaşı, Kutu:Ocak 1951, Göm:37, Belgeler:37-1, 37-2, 37-3. (Bkz. EK-13)

Türk Tugayının başarıları dünya basınında da büyük yer aldı. Bu gazetelerden biri olan Times Herald 5 Aralık 1950 tarihli baskısının birinci sayfasında “Kore’de müthiş Türkler durumu kızılıların aleyhine çeviriyor” başlığı altında “Ardcı faaliyetinden bir mukabil yıldırım taarruzuna geçen yaman Türk birlikleri kendisinden çok daha üstün sayıda bir kızıl Çin kuvvetini geri püskürtmüş ve ikinci Amerikan Tümeni Sunchon yakınındaki yeni savunma hatlarına çekilinceye kadar Çinlileri yerlerinde mıhlamışlardır” şeklinde yazmaktaydı.¹⁹³

---

¹⁹³ **Ulus**, 13 Aralık 1950.

KORE HARBİ SONRASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA ORTAYA ÇIKAN ÖNEMLİ GELİŞMELER

Türkiye'nin Güvenlik Konseyi'ne Üye Olması

2 nci Dünya Savaşı esnasında Türkiye'nin takip ettiği tarafsızlık politikası 4-11 Şubat 1945 tarihleri arasında toplanan Yalta Konferansı'na kadar sürdü. Yalta Konferansı'nda; 1 Mart 1945'e kadar İtilaf Devletleri'ne savaş ilan eden ve Birleşmiş Milletler Beyannamesi'ni¹⁹⁴ imzalayan ülkelerin 25 Nisan 1945 tarihinde San Francisco'da başlayacak konferansa davet edilmeleri kararlaştırıldı.¹⁹⁵

Türk hükümetinin yalnız kalmamak için uğraştığı bir dönemde, 1 nci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Cemiyet-i Akvam'ın başarısız olması sebebiyle ortaya çıkan bu organizasyona üye olunması özellikle Rusya'ya karşı bir güvenlik sağlayabilirdi.

Türkiye, 23 Şubat 1945'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı ile Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etti. 27 Şubat 1945 tarihinde de Birleşmiş Milletler Beyannamesini Washington'da imzalayarak San Francisco Konferansı'na heyet göndermek üzere davet aldı.¹⁹⁶ 26 Haziran 1945'te imzalanan Birleşmiş

---

¹⁹⁴ “Atlas Okyanusunda bir gemide buluşan ABD Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başbakanı Churchill, 14 Ağustos 1941 günü Atlantik bildirisini yayınladı. Bu bildiri ile Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) yerine Birleşmiş Milletlerin temeli atıldı. Birleşmiş Milletler Beyannamesi Mihver Devletlerine karşı savaşan 26 devlet tarafından 1 Ocak 1942 tarihinde, Washington'da imzalandı.”

¹⁹⁵ Mehmet Gönülöbol, Türkkaya Ataöv, **Turkey in the United Nations**, s.15. Feridun Cemal Erkin, **Türk-Sovyet İlişkileri**, s. 245.

¹⁹⁶ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, s.401. Feridun Cemal Erkin, aynı yer.

Milletler Anlaşması ile kurulan organizasyona Türkiye'nin üyeliği 28 Eylül 1945 tarihinde TBMM tarafından onaylandı.¹⁹⁷

Kore krizinin ortaya çıkması ve Türkiye'nin Birleşmiş Milletler kararı doğrultusunda asker göndermesi, kurucu üyeleri arasında yer aldığı Birleşmiş Milletler teşkilatı içerisinde Türkiye'nin daha aktif rol almasına imkân sağladı.

Bunda, ABD'nin Türkiye'ye bakışı da etkili olmuştu. Nitekim; Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi ABD'de olumlu bulunmuştu. Amerikan kamuoyunun bu düşüncesine bir örnek olmak üzere, Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürü Dr.Halim Alyot imzası ile Başbakanlık Hususi Kalem Müdürü Basri Aktaş'a gönderilen yazının ekinde yer alan ve New York Haberler Bürosu Müdürü Nuri Esen tarafından kaleme alınmış olan yazıda Türkiye'nin asker gönderme kararı almasından sonra Türkiye'nin Güvenlik Konseyi'ne seçilmesi hakkında WLIB radyo istasyonunda yapılan konuşmada; “Birleşmiş Milletler, Arap Devletlerinin Kore meselesi karşısındaki çekingen durumunu müşahade ederken, Güvenlik Konseyine Orta Doğu'dan seçilecek üyeyi düşünmektedir. Türkiye, Konseye girmek için açık ve agresif bir kampanyaya başlamıştır. Türkiye, Orta Doğu için umumiyetle bir Arap Devletine verilen konsey azalığının yalnız Arap Birliği üyelerine inhisar ettirilmemesini belirtmektedir. Aynı zamanda Orta Doğu'da en kuvvetli devlet olduğunu ileri sürmekte ve Genel Kurul tarafından seçilmeye layık olduğunu ilham etmektedir. Arap Birliği'nin azaları ise üyeliğin Lübnan, Irak veya Suriye'ye isabet edeceğini tahmin etmektedirler.

Bugünkü buhran muvacehesinde, Arapların, değişen ve mütereddit durumları karşısında, Konsey üyelerine (üyeliğini) demokrat bir hükümet idaresine giren Türkiye'ye vermek daha emin olacaktır.” denmekteydi.¹⁹⁸

Ayrıca, Güvenlik Konseyi'ne üyelik konusunda İsrail'in de Türkiye'yi destekleyeceği İsrail'in Ankara Büyükelçisi tarafından 22 Ağustos 1950'de

---

¹⁹⁷ Mehmet Gönülöbol, Türkkaya Ataöv, a.g.e., s.20.

¹⁹⁸ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 102.630.8. (Bkz. EK-8)

açıklandı. Açıklamaya göre İsrail'in Türkiye'yi desteklemesinin birinci nedeni; Birleşmiş Milletlerin Orta Doğu'yu bir Arap bölgesi olarak görme alışkanlığına son vermek, diğer neden ise Türk-İsrail dostluğu idi. Ayrıca açıklamada, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler'in kararına uyarak Kore'ye asker göndermek suretiyle barış ve istikrar için gayretlerini esirgemediği ve bu şekilde önemli mevkie hak kazandığını ispat ettiği de vurgulanıyordu.¹⁹⁹

Türkiye bu durumdan istifade ederek Birleşmiş Milletler temsilcisi vasıtasıyla yıl sonunda boşalacak olan Güvenlik Konseyi üyeliğine aday olduğunu açıkladı. Doğu bloğu ve Arap ülkelerinin itirazlarına rağmen 7 Ekim 1950'de BM Genel Kurulu'nda yapılan oylama ile Güvenlik Konseyi'ne seçildi.

Güvenlik Konseyi'ne seçilen Türkiye, Birleşmiş Milletler'de daha aktif rol aldı. Mayıs 1951'de de Büyükelçi Selim Sarper Güvenlik Konseyi Başkanı oldu.

Türkiye'nin NATO'ya Üye Olması

Birleşmiş Milletler'in Avrupa ülkelerini Sovyetler Birliğine karşı yeterince koruyamayacağı düşüncesi ile ortak bir savunma sistemi kurularak, ekonomik ve kültürel bağları kuvvetlendirmek maksadıyla Belçika, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere'nin katılımı ile 17 Mart 1948'de Brüksel Anlaşması imzalandı.²⁰⁰

Brüksel anlaşmasının ardından 4 Nisan 1949'da Washington'da; Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İngiltere, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda

---

¹⁹⁹ **Ulus**, 23 Ağustos 1950.

²⁰⁰ “Bu konuda Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur, basın mensuplarına yaptığı açıklamada Birleşmiş Milletler'in Avrupa'nın güvenini sağlayamadığı için NATO'nun kurulduğunu ifade etmiştir. (*Vatan*, 10 Ağustos 1950)”

Norveç, Portekiz ve ABD'nin katılımıyla Kuzey Atlantik Paktı (NATO) Anlaşması imzalandı.²⁰¹

Sovyetler Birliği'nin uyguladığı baskıya karşı ABD'nin tam desteğini almaya çalışan Türkiye, ABD'nin katılımı ile ortaya çıkan bu pakta ilgi duyuyordu. Türkiye'nin ilgisine karşılık NATO'nun belirli bir coğrafi bölgeyi kapsadığı gerekçesi ile Türkiye, NATO'nun kurulması esnasında çalışmaların dışında bırakıldı.²⁰² Ancak, kendisi gibi bir başka Akdeniz ülkesi olan İtalya'nın NATO'ya alınmasından sonra hükümet, NATO'ya kabul edilmemesinin ardındaki gerçek sebebin Türkiye'nin güvenliğine yönelik ABD'nin ilgisindeki olası bir azalmanın olabileceğini düşünmeye başladı. Eğer bu düşünce doğruysa, Türkiye'nin savunmasına yönelik ABD desteğinin olmayışını fırsat bilecek Sovyetler Birliği, Türkiye'ye karşı daha saldırgan tutum takınabilirdi. Daha da önemlisi, hükümet Batı Avrupa'nın savunma kapasitesini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılırken ABD'nin Türkiye'ye tahsis ettiği yardım miktarının düşmesinden endişe ediyordu. Türkiye, Kuzey Atlantik Antlaşması'na katılarak kendisini güven altında hissetmek istiyordu. Türkiye'nin endişelerine karşılık, ABD Başkanı Truman Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye gönderdiği 26 Nisan 1949 tarihli mektup ile Türkiye'nin NATO'ya alınmamasının Türkiye'ye yönelik ABD ilgisinde herhangi bir azalma anlamına gelmediğini bildirdi.²⁰³ Ayrıca, Amerikan makamları tarafından, Türkiye'ye yardımın devam edeceği ve bunun da Amerikan yönetiminin Türkiye'nin güvenliğine yönelik ilgisinde hiçbir değişiklik olmadığını bir kanıtı olduğu ifade ediliyordu.²⁰⁴

Türk hükümeti, Dışişleri Bakanı vasıtasıyla 12-13 Nisan 1949'da ABD Başkanı Truman ve Dışişleri Bakanı Acheson nezdinde yürüttüğü girişimle bölgesel

---

²⁰¹ “Türkiye birçok defa yaptığı üyelik başvurusuna olumsuz cevap almasına rağmen 18 Şubat 1952'de Yunanistan ile birlikte resmen ittifakın üyesi oldu.”

²⁰² Mehmet Gönülöbol, Haluk Ulman, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, s.224.

²⁰³ **TBMM Tutanak Dergisi**, 8. Dönem, Cilt 10, s.306

²⁰⁴ **FRUS 1950 Vol. V, The Near East, South Asia, and Africa**, Fredrick Aandahl (Ed.), US.Government Printing Office, Washington, 1978, s.1236-1238.

bir pakt (Akdeniz Paktı) aracılığıyla Türkiye'nin savunmasına Amerikan desteğini garantilemek istediye de başarılı olamadı.²⁰⁵

Bölgesel bir pakt aracılığıyla Türkiye'nin güvenliğini garanti altına alma konusundaki başarısızlıktan sonra hükümet, 1949 sonbaharında yeni bir öneride bulundu. Eylül 1949'da, Washington Büyükelçisi Feridun Cemal Erkin ABD Dışişleri Bakanlığı'na, Amerika'nın 1939 İngiliz-Türk İttifakı'na katılmasının Türk kamuoyu için ABD'nin, Türkiye'nin güvenliğine yönelik ilgisinin devamı konusunda bir teminat olacağını bildirerek ABD'ni bu ittifaka katılmaya çağırdı. Ancak Amerikalılar, bölgesel pakt önerisi gibi bu öneriye de ilgisiz kaldı.²⁰⁶

İktidarda olan CHP hükümeti, NATO'ya üyelik konusunda ilk başvuruyu Mayıs 1950'de yaptı. Bu konuda daha önce yapılan girişimlere olumsuz yaklaşıldığının bilinmesine rağmen, yapılan bu başvuru ile seçim öncesinde DP'nin bu konuyu propaganda malzemesi olarak kullanmasının engellenmesi amaçlanmıştı.

DP'nin 14 Mayıs 1950'de iktidara gelmesiyle birlikte Türkiye'nin, NATO'ya üyelik için ABD ve İngiltere üzerindeki diplomatik baskısı daha da arttı. Seçim kampanyası boyunca CHP hükümetinin Türkiye'nin NATO'ya kabulü için yeterince çalışmadığını ileri süren DP, iktidara geldiğinde kendisini her ne pahasına olursa olsun Türkiye'yi NATO'ya sokmak zorunda hissediyordu.²⁰⁷

Türkiye'nin yaptığı NATO'ya üyelik başvurusu kabul edilmedi. Ancak, Kore Harbi'nin başlaması Türkiye açısından bir fırsat yarattı.

---

²⁰⁵ FRUS 1949 Vol. VI, The Near East, South Asia, and Africa, US.Governmet Printing Office, Washington, 1977, s.1646-1653. Erkin, *Dışişlerinde 34 Yıl*, s.67.

²⁰⁶ Feridun Cemal Erkin, *Dışişlerinde 34 Yıl*, s. 121-122.

²⁰⁷ “DP'liler arasında önceki hükümetin Türkiye'nin NATO'ya kabulünü sağlamak için yeterince çalışmadığı yönünde yaygın bir inanış vardı. Bu yüzden yeni Cumhurbaşkanı seçimden hemen sonra halefiyle yaptığı görüşmede İnönü'ye Türkiye'nin neden NATO'ya katılmadığını sordu; İnönü de yanıtında Batılı devletlerin Türkiye'ye böyle bir fırsat tanımadığını ifade etti. (Celal Bayar, *Başvekilim Adnan Menderes*, s.127-128)”

Birleşmiş Milletler'e bağlı güçlerle birlikte savaşmak üzere Türk askerlerinin Kore'ye gitmesi Batı'da Türkiye'ye yönelik olumlu bir hava oluşmasına neden oldu.²⁰⁸ Türk tugayının cephedeki başarıları tüm dünyada olumlu bir etki yarattı ve Batı'da Türkiye'ye yönelik büyük bir sempati oluşmasını sağladı. Fakat bu, Türkiye'nin NATO'ya derhal kabul edilmesini sağlamadı. Nitekim; DP hükümeti, önceki hükümetin üyelik için başvurduğu Mayıs 1950'den sadece üç ay sonra, Ağustos 1950'de NATO'ya üyelik başvurusunu yeniledi.²⁰⁹ Hükümet Eylül 1950'de New York'ta yapılacak NATO toplantısı öncesinde, Fransız hükümetinin telkin ettiği ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye arasında bölgesel Akdeniz anlaşması teklifine karşı teklifin kabul edilemeyeceğine yönelik ABD Dışişleri Bakanlığı nezdinde girişimde bulunurken yine aynı tarihlerde, Türkiye'nin NATO'ya kabulünün görüşülmesi için İngiliz ve Amerikan Büyükelçileri nezdinde de girişimlerde bulundu.²¹⁰ Başbakan Menderes, Amerikan Büyükelçisine verilen memorandumla iki ülke arasındaki yakın ve dostça ilişkilerin bir sözleşme aşamasına getirilmesi gerektiğini ifade ederek, bunun kendilerinin moralini yükselteceğini, Rusya'dan gelebilecek zararlı propagandaya karşı dirençlerini arttıracaklarını ve dünya barış ve güvenliğini pekiştireceğini hatırlattı.²¹¹

Türk Hükümeti, izleyen günlerde üyelik başvurusunun reddedilmesinin olumsuz sonuçlarını hatırlatmak suretiyle ABD'yi ikna çalışmalarına devam etti. 11 Eylül 1950 de bir akşam yemeği esnasında Cumhurbaşkanı Bayar, ABD'nin Ankara Büyükelçisi George Wadsworth'a, NATO'ya üyelik başvurusu reddedilirse Türk kamuoyunun büyük bir hayal kırıklığına uğrayacağını; "Atlantik Paktı devletlerinin isteğimize olumlu bir cevap vermede daha fazla gecikmelerini biz Türklerin bir itiraz ve bizi eşit bir ortak gibi görmede bir isteksizlik olarak değerlendireceğimizi hükümetiniz görmüyor mu? Kore krizinde sizinle samimiyetle birleşerek iyi niyetimizi gösterdik. Eğer Atlantik Paktı Dışişleri Bakanları Konseyi isteğimizi geri

---

²⁰⁸ Bkz. s. 41-42 ve s.54-56.

²⁰⁹ **Zafer**, 4 Ağustos 1950.

²¹⁰ Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.177.

²¹¹ **FRUS 1950 Vol. V** , s.1296-1299.

çevirirse moralimizin ciddi şekilde etkilenmesinden endişe ediyorum. Propagandadan kolayca etkilenen bir millet değiliz. Ancak bu konuda geniş bir endişe ve belirsizlik yaşanmakta, geleceğimizin tehlikede olduğunu hissediyoruz.” diyerek ifade etti.²¹²

Aynı tarihlerde Türkiye, Kore’ye asker gönderme kararı almış ve hazırlıklar devam etmekte idi. Türkiye’nin NATO’ya üyeliği konusunda Amerikan tarafı biraz da olsa ikna edilmesine rağmen özellikle İngilizler farklı düşünüyordu. Nitekim, 22 Ağustos 1950’de İngiliz Dışişleri Bakanlığında yapılan basın toplantısında bakanlık sözcüsü; Norveç ile Danimarka’nın, Türkiye NATO’ya girdiği takdirde İskandinav memleketlerinin hissesine düşen askeri malzemenin azalacağını, vecibelerin ise çoğalacağını iddia ettiklerinin ifade edilmesi üzerine konu hakkında İngiliz görüşü sorulmuş ancak sözcünün Türkiye’yi destekleyecek şekilde net bir ifade koymaktan çekindiği görülmüştür.²¹³ Bununla beraber New York’taki toplantı sonunda Türkiye’nin, NATO’nun Akdeniz’e yönelik askeri planlamasına dâhil edilmesine karar verildi. Aslında Türkiye’nin NATO’ya tam üyelik yerine Akdeniz planlamalarına dahil edilmesinde İngiltere’nin ikna edilememesi büyük rol oynadığı anlaşılmaktaydı.

ABD Dışişleri Bakanı Acheson 20 Eylül 1950’de Türk büyükelçisine, Türkiye’nin Akdeniz savunma planlamasına katılmasına yönelik bir nota sundu.²¹⁴ Ancak, büyükelçi bu önerinin hükümeti tatmin etmediğini ve kendilerinin bu konudaki hayal kırıklığını dile getirdi. Zira Türk hükümeti ve kamuoyu NATO’ya tam üyeliği hedeflemişti ve Kore’ye asker gönderilmesinin bunu sağlayacağını düşünüyordu.²¹⁵ Her şeye rağmen hükümet, askeri planlamaya çağrılmasını,

---

²¹² A.g.e., s. 1312-1313.

²¹³ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer Kodu: 235.590.40. (Bkz. EK-14)

²¹⁴ Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.186. “Tam metni için; *Aynı Tarihi Dergisi*, Ekim 1950, Sayı 203, s.158.”

²¹⁵ **FRUS 1950 Vol. V**, s.1317-1320.

Türkiye'nin NATO'ya tam üyeliği yönünde atılmış olumlu bir adım sayarak 21 Ekim 1950'de Akdeniz Savuma Planlaması'na katılma önerisini kabul ettiğini açıkladı.²¹⁶

Aslında İngiltere'nin Türkiye'nin NATO'ya tam üye olmasına karşı çıkmasının gerçek nedeni; Türkiye'nin, NATO yerine Orta Doğu'da görev üstlenmesinin düşünülmesi idi. Türkiye'nin Akdeniz Planlaması'na dahil edilmesine İngiltere karşı çıkmasına rağmen, Amerikalılar'ın bu konuda ısrarları Türkiye'nin Akdeniz için yapılacak NATO savunma planlarına katılımını sağladı.²¹⁷

Türkiye'nin Akdeniz planlama çalışmalarına katılmasını müteakip Türk askerlerinin Kore'den gelen başarı haberleri Türk hükümetinin üyelik kampanyasında daha ısrarcı davranabilmesine ortam yarattı. Ayrıca, 2 nci Dünya Savaşından sonra büyük savaşların olmayacağı ancak bölgesel savaşların olabileceği bunun da dünya barışını tehdit etmeyeceği düşüncesi Kore krizi sebebiyle çöpe atılmış; savaşın her an dünyanın her hangi bir yerinde çıkabileceği görülmüş, ABD'nin ve dünyanın güvenliği için stratejik öneme haiz bölgelerin kontrolünün önemi anlaşılmıştı. Bu, Türkiye'nin NATO'ya üyelik konusunda şansını artırdı.

Kore Savaşı bir katalizör etkisi yaptı. Kore Harbi'nin patlak vermesi, Batı ve Doğu bloku arasındaki gerilimi artırırken nükleer üstünlüğün bir Sovyet-Amerikan çatışmasının yaşanmayacağı anlamına gelmediğini, Sovyetlerin Batı ile global anlamda çatışma dahil her türlü riski almaya hazır olduğunu gösterdi.

Savaşın başlamasıyla, Türkiye'nin stratejik konumu da buna bağlı olarak önem kazandı. Kore krizi'nin etkisiyle ABD yönetimi, Çin-Sovyet sınırı çevresinde belirgin bir hat çizmeyi ve bu sınırı stratejik hava kuvvetleriyle desteklemeye dayanan çevresel kuşatma (containment) stratejisine yöneldi. Bu yaklaşımda, Türkiye'de konuşlandırılacak hava unsurları Sovyet topraklarına düzenlenecek olası hava saldırılarında hayati öneme sahipti.

---

²¹⁶ **Ayın Tarihi Dergisi**, Ekim 1950, Sayı 203, s.158.

²¹⁷ **FRUS 1950 Vol. V**, s.1320-1322.

Türkiye'nin stratejik bir ortak olarak önemini belirten Senatör Harry Cain'in 11 Eylül 1950'de Amerikan Senatosu'nda okunan Avrupa savunma durumu hakkında 16 ülkede yapılan incelemelere ilişkin raporda; "Türkiye ile Yunanistan'ın Akdeniz sağ kanadını tutmaları dolayısı ile pakta veya buna benzer bir savunma örgütüne alınmaları zorunludur. Türkiye'nin Amerika'ya ihtiyacı olduğu kadar, Amerika'nın da Türkiye'ye ihtiyacı vardır. Türk milletinin yüksek manevi meziyetlerine ve Türkiye'nin önemli coğrafi vaziyetine ek olarak, bu memleket, bir de, 22 tümen civarında askeri kuvvete maliktir. Atlantik Paktı ortaklarımızdan hiç biri bu manevi ve maddi imkanlara sahip değildir. Bu sebeplerle ya Türkiye pakta girmeli, ya da Amerika ile doğrudan doğruya askeri ve siyasal bir anlaşma ile bağlanmalıdır. Böyle bir bağın kurulmaması yüzünden İran veya Süveyş'e yönelecek bir Rus saldırısı halinde, Türkiye tarafsız kalmaya karar verdiği takdirde hem Amerika, hem de Müttefikleri çok zor bir duruma düşeceklerdir" denmekteydi.²¹⁸

1950 Sonbaharında NATO'nun Akdeniz Savunma Planlaması'na katılması için davet aldıktan sonra, Türkiye'nin askeri katkıda bulunacağı bölge üzerinde İngilizler ve Amerikalılar arasında çıkan anlaşmazlık planlamanın uygulanmasını geciktirdi.²¹⁹ İngilizler, Türkiye'nin Orta Doğu'nun savunmasıyla ilgilenmesi ve kendilerinin bu bölgedeki karargâhlarıyla koordinasyon içinde hareket etmesi gerektiği düşüncelerinde ısrar ediyordu. Bu düşünceye göre, Türk ordusu İngiltere'nin Orta Doğu'daki nüfuzunun devamı için kullanılabilecek önemli bir araç idi.

İngiltere'nin Orta Doğu Başkomutanı General Bryan Robertson 22-24 Şubat 1951'de Türkiye'yi ziyaret ederek Türk kuvvetlerinin NATO kapsamında bir Akdeniz Komutanlığı'nın emrine verilmesi yerine Türkiye'nin kendileriyle Orta

---

²¹⁸ Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.175.

²¹⁹ "Aralık 1950'de ABD ve Türkiye arasında savunma planlamalarına yönelik görüşmeler başladı. Ancak, İngiliz ve Amerikalılar arasındaki anlaşmazlıklar yüzünden sonuçsuz kaldı. Türk-Amerikan görüşmeleri için Bkz. **FRUS 1950 Vol. V**, s. 1344-1353."

Doğu'da bir ittifak kurmalarını önerdi. O sırada DP hükümeti açısından ABD'nin açık desteği olmaksızın Orta Doğu'da İngiliz-Türk işbirliğine girmek mantıklı değildi. Nitekim, Rusya'ya karşı Türkiye'yi destekleyebilecek tek güç ABD idi. Ayrıca, Türkiye askeri donanım ve silah teknolojisini büyük oranda ABD'den temin ediyordu. Ülkede çalışan pek çok Amerikalı askeri danışman vardı. İlave olarak, İngiltere'nin Orta Doğu'da nüfuzunun azaldığı ve bunu korumak için ABD'nin desteğine ihtiyacı olduğu, İngiltere'nin Mısır ve İran'da yaşadığı problemler dikkate alındığında aşikâr idi. Kore'ye asker gönderilmesi ve gönderilen askerlerin başarıları nedeniyle hükümet, ABD'nin kendilerinin NATO üyeliğine her zamankinden çok daha sıcak baktığını düşünüyordu.

22 Şubat 1951'de İstanbul'da toplanan Orta Doğu nezdinde görevli ABD Diplomatik Misyon Başkanları Konferansı'nda, Türkiye'nin NATO'ya girmesiyle ilgili önemli bir adım daha atıldı. Konferansta; ABD'nin Türkiye, Yunanistan ve tüm Orta Doğu bölgesindeki siyasi ve askeri hedeflerine ulaşması, ABD'nin en kısa zamanda Türkiye ve Yunanistan'la karşılıklı güvenlik düzenlemeleri yapmasını gerektirdiği şeklinde bir öngöründe bulunuldu.²²⁰

Bu öngörü, eğer konferansta tavsiye edildiği gibi bir güvenlik taahhüdü altına girmezse ABD'nin, Türkleri ileride kendisi için stratejik önem taşıyan bir dizi önlem almaya zorlayacak güçlü bir konumda bulamayacağı düşüncesine dayanıyordu.²²¹ ABD'nin herhangi bir taahhüde girmekten kaçınması Türkiye'yi tarafsızlığa yöneltebilir ve onu, silahlı bir çatışmaya girdiği takdirde ABD'nin ihtiyaç duyacağı hayati önlemleri almamaya itebilirdi. Kore Savaşı'yla birlikte ABD'nin Rusya ile genel bir savaşa girme olasılığı uzmanların gözünde artarken, bir çatışma halinde Türkiye'nin jeopolitik konumundan ve askeri potansiyelinden faydalanması ve bunun garanti edilmesi ABD için hayati öneme haiz idi. Bunu yapmanın en iyi ve kolay yolu Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesi idi. Özellikle, Türk birliğinin

---

²²⁰ **FRUS 1951 Vol. III**, Fredrick Aandahl (Ed.), US.Government Printing Office, Washington, 1981, s.502-503. George Mc Ghee, **ABD-Türkiye-OrtaDoğu...**, s.150-151.

²²¹ Feridun Cemal Erkin, **Dışişlerinde 34 Yıl**, s.175.

Kore'deki üstün performansı ve cesareti NATO'ya üyelik konusunda Türk kamuoyunda ortaya çıkan beklentiyi daha da artırmıştı.

Kamuoyundaki beklentilere ilave olarak hükümetin gayretli çalışmaları Amerikan yönetimi ve kamuoyunun dikkatini çekmekteydi. Bu konuda, Amerikan Büyükelçisi Wadsworth ülkesine rapor gönderdi. Raporda; Türk kamuoyunun beklentisinin, Türkiye'nin NATO üyeliği talebini sunduğu Eylül 1950'de New York'taki toplantı öncesindekinden çok farklı olduğu, içinde bulunulan gün içinde ise kamu oyunda; Türk askerinin Kore'deki performansına, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sallantılı Orta Doğu'da sağlam bir kaleyi temsil ettiği yönündeki geniş inanışa ve komünizm karşıtı dünyada Sovyetlerin emperyalist amaçlarına direnmek için coğrafi konumları ne olursa olsun bütün güç unsurlarının ortak güvenlik planları çerçevesinde bir araya getirilmesi gerektiği kanısının gittikçe yayılmasına bağlı olarak iyimserliğin hakim olduğu belirtilmekte idi.²²²

Şubat 1951'de yapılan İstanbul Konferansı'ndan sadece iki ay sonra, Mayıs 1951'de, savaş halinde Türkiye'nin desteğinin garanti edilmesi, Türk askerinin askerlik sanatındaki mahareti ve hükümetin gayretli diplomatik çalışmaları dikkate alınarak Amerikan yönetimi, Türkiye'nin NATO'ya üyeliğiyle ilgili konferansın tavsiyesine uymaya karar verdi.²²³

Aldıkları talimat doğrultusunda, ABD'nin, İngiltere ve Fransa nezdindeki Büyükelçileri, Yunanistan'la birlikte Türkiye'yi de NATO'ya kabul etme niyetleriyle ilgili bir notu buldukları ülkenin hükümetlerine sundular. İngiliz Dışişleri Bakanlığı'na sunulan notta ABD'nin Türkiye'yi NATO'ya üye devlet olarak kabul etme kararının ardındaki askeri sebepler; askeri açıdan NATO'nun güney kanadını güvenlik altına almak, Akdeniz'i kontrol etmek ve bu bölgedeki hava ve deniz iletişim ağını güvenlik altına almak, Sovyetler Birliği'nin Avrupa veya Orta Doğu'ya karşı yapabileceği saldırılarda kanat bölgelerinin tehdit imkanına sahip

---

²²² **FRUS 1951 Vol. III**, European Security and the German Question, Part 1, Fredrick Aandahl (Ed.), US.Government Printing Office, Washington, 1981, s.515-517

²²³ George Mc Ghee, **ABD-Türkiye-Ortadoğu**, s.152-153.

olmak olarak sıralanmaktaydı. Bunun yanı sıra, Yunanistan ve Türkiye'nin büyük bir savaş patlak verdiğinde Batılı devletlerin yanında olmasının Sovyetler Birliği'nin savaş kapasitesinde bölünmeye yol açacağı, Akdeniz ve Orta Doğu'nun savunmasını destekleyeceği ve kolaylaştıracağı bu haliyle Batılı devletlere büyük bir güç desteği sağlayacağı belirtilmekteydi.²²⁴

Mayıs 1951'de Türkiye'nin NATO'ya katılmasını öneren ABD gerçekte sadece Türkiye'nin Sovyetler karşısında güvenliğini arttırmakla kalmıyor, aynı zamanda Türkiye'nin Sovyetlerin Orta Doğu rotası üzerindeki stratejik konumu nedeniyle Orta Doğu bölgesinin genel savunmasını da güçlendirmiş oluyordu. Bu değerlendirmenin ışığında İngiltere de Türkiye'nin NATO'ya girmesine olumlu yaklaşabilirdi. Halihazırda, ortaya çıkan gelişmeler Türkiye'nin NATO'ya üye olmadan İngiltere'nin ODK projesinde yer almayacağını ortaya koymaktaydı.

Bu arada, İngiltere'nin Türkiye'nin NATO'ya girişini kabul etmesinde ABD'nin İngiltere'yi ikna etmesinin yanında Türkiye'nin ODK'ya NATO'ya üyelikten sonra katılacağı varsayımının da katkısının olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak; NATO Konseyi'nin 20 Eylül 1951 tarihindeki Ottawa toplantısında Türkiye, İngiltere dahil tüm üye devletlerin onayıyla ittifaka resmen davet edildi.

21 Eylül 1951'de Başbakan Adnan Menderes tarafından yapılan basın açıklamasında; kararın, Türk hükümeti ve kamuoyu tarafından büyük bir memnuniyetle karşılandığı, bunun müşterek emniyetin ve bu maksatla birlikteliğin sağlanması bakımından çok önemli bir adım teşkil ettiği, Türkiye'nin diğer üye devletlerle ilişkilerinde iyi niyet, samimiyet ve ahde vefa esaslarına bağlı kalacağı ifade

---

²²⁴ FRUS 1951 Vol. III, s.520-522.

edildi.²²⁵ Başbakan Adnan Menderes elde edilen başarıyı Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a telgrafla ilettili.²²⁶

Türkiye'nin Kuzey Atlantik Anlaşması'na iştirakine yönelik kanun, TBMM'nin 18 Şubat 1952 tarihli oturumunda görüşülerek 1 çekimser oya karşı 339 kabul oyu ile onaylandı.²²⁷

Orta Doğu Komutanlığı Çalışmaları

Orta Doğu Komutanlığı kurulması fikri, doğrudan doğruya İngiltere'nin 2 nci Dünya Savaşı sonrasının değişen uluslar arası şartlarında Orta Doğu'dan çekilmesinin zorunlu olduğunu anlaması, fakat bölgeden çekilirken de stratejik değeri dolayısıyla Orta Doğu'daki üslerini ve imparatorluk yollarının can damarı sayılan Süveyş Kanalı'nı daha az tepki uyandıracak bir biçimde korumak istemesinin bir sonucudur.²²⁸ Burada özellikle söz konusu olan, İngiltere'nin Süveyş'teki üssüydü, İngiltere 2 nci Dünya Savaşı'nda, Süveyş üssünün askerî değerini görmüştü. Ancak, savaştan sonra, Mısır ile İngiltere arasında Süveyş konusunda anlaşmazlık doğdu. Mısır, İngiltere'ye Süveyş üssünü veren 1936 Andlaşması'nı ortadan kaldırmak istiyordu.²²⁹ İngiltere ise Orta Doğu'da birleşik bir komutanlık kurmak suretiyle Süveyş'teki varlığını devam ettirmeye çalışıyordu.

O yıllarda Orta Doğu ülkelerinin gerek kendi aralarındaki ve gerekse Batı'yla olan ilişkilerinin genel durumu, Orta Doğu'da Kuzey Atlantik

---

²²⁵ Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 030.01 Yer No: 13.76.7 (Bkz. EK-15)

²²⁶ Cumhuriyet Arşivi; Fon kodu: 030.01.0.0 Yer Kodu: 12.7.9 (Bkz. EK-16)

²²⁷ TBMM Tutanak Dergisi, 9. Dönem, Cilt 13, s.313-340.

²²⁸ Mahmut Dikerdem, **Ortadoğu'da Devrim Yılları (Bir Büyükelçinin Anıları)**, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1977, s.23-24.

²²⁹ J.C. Hurewitz , **Diplomacy in the Near and Middle East**, s. 203-211.

Antlaşması gibi bir ittifakın kurulmasına elverişli olmadığı için, tamamen askerî nitelikte bir “komutanlık” kurulması fikri daha pratik görünüyordu. Bu şekilde 2 nci Dünya Savaşı sırasındaki İngiliz Orta Doğu Komutanlığına benzer bir kuruluş meydana getirilecek, ancak bu sefer bölge devletlerinin de ortaklığı sağlanarak gerekli ve zorunlu işbirliği elde edilmiş olacaktı. Böyle bir kuruluş, üslerin İngiltere'nin yönetimi altında kalmasına oranla da daha az tepki uyandıracaktı.

İngiltere'nin bu fikrini, ABD ve Fransa destekledi. ABD, İngiltere ve Fransa, Orta Doğu Komutanlığı fikrinin önderliğini yaparlarken yanlarına Türkiye'yi de aldılar. Çünkü, Türkiye, gücü ve coğrafi yeri dolayısıyla bölgenin savunması için gerekli olduğu gibi, Orta Doğu'lu ve Müslüman bir ülke olarak, Orta Doğu Komutanlığı projesinin tamamen “Batı damgası” taşınmasını da önleyebilecekti.

Orta Doğu Komutanlığı'nın kurulmasında Mısır'ın özel bir yeri vardı. İngiltere için olduğu kadar Orta Doğu'ya geçişi sağlayan Süveys'i elinde bulunduran ve Arap Birliği içindeki nüfuzu dikkate alındığında projenin geleceği açısından Mısır'ın kazanılması gerekiyordu. Kahire kabul ettiği takdirde diğer Arap ülkeleri de Mısır'ı izleyebilirdi.

İngiltere, ABD, Fransa ve Türkiye, 13 Ekim 1951'de Mısır'a yaptıkları ortak teklifte Orta Doğu Komutanlığına katılmasını istediler. Teklifte, Mısır'ın hür dünyaya dahil olduğu ve dolayısıyla gerek kendisinin gerekse genel olarak Orta Doğu'nun savunmasının, diğer demokratik ülkeler için aynı derecede önem taşıdığı belirtildikten sonra, Mısır'ın ve Orta Doğu'daki diğer ülkelerin, dışarıdan gelecek bir saldırıya karşı savunulmasının ancak bütün ilgili devletlerin işbirliğiyle sağlanabileceği ileri sürülüyordu. Ayrıca ortak teklifte; Mısır'ın savunmasının, ancak Orta Doğu bölgesinin etkili bir şekilde savunulmasına ve bunun ise komşu bölgelerin koordineli bir şekilde savunulmasına bağlı olduğu ifade ediliyordu. Teklifte daha sonra, bölgenin savunmasına katkıda bulunabilecek ülkelerin katılacakları bir Müttefik Orta Doğu Komutanlığı'nın kurulmasının uygun olacağı ve Fransa, Türkiye, İngiltere ve ABD'nin böyle bir komutanlığın kurulması için diğer ilgili ülkelere işbirliğine hazır oldukları belirtiliyordu. Mısır da Orta Doğu Komutanlığına, diğer kurucu üyelerle eşit ortaklık halinde katılmağa çağrılıyordu. Mısır, Dörtlü Teklife ek

olarak sunulan kayıtlarla²³⁰ katılmayı kabul ettiği takdirde İngiltere, 1936 tarihli Andlaşma'dan vazgeçmeği ve kurulacak Komutanlığın emrine verilecek kuvvetlerinin dışında, Mısır'daki bütün askerlerini geri çekmeği taahhüt ediyordu.²³¹

Mısır hükümeti, 14-15 Ekim 1951'de teklifi görüştü ve Mısır'da İngiliz işgal kuvvetleri bulunduğu sürece bu teklifleri dikkate alamayacağını belirterek, red cevabı verdi. Mısır teklifi reddettiği gibi, 1936 tarihli İngiltere-Mısır Andlaşması'nı da feshetti.

Mısır Hükümeti'nin, gerek Mısır'da ve gerekse diğer Arap ülkelerinde destek gösterileriyle karşılanan red kararı, Orta Doğu Komutanlığı projesine öldürücü darbeyi vurdu.

1950-1951 Bulgaristan Göçmenleri Sorunu

10 Ağustos 1950'de Bulgar Hükümeti Türkiye'ye nota vererek Bulgaristan Türklerinden 250.000 kişinin üç ay içinde Türkiye'ye göçmen olarak alınmasını istedi. Bulgar notasında özetle:

“Bulgar Hükümeti, Türk asıllı Bulgar vatandaşlarına tam eşitlik sağlamakta ve azınlıkların hayat düzeylerini yükseltmek için uğraşmaktadır. Bulgar Hükümeti, Türkiye'ye göç etmek isteyen bir bölüm Bulgaristan Türkünün arzusuna da karşılık vermiş ve isteğe bağlı göçe engel olunmamasını öngören 1925 tarihli Türk-Bulgar İkamet Sözleşmesini uyguladığını göstermiştir. Bulgar makamları, Türkiye'ye göç etmek niyetinde olan 250.000'i aşkın Bulgaristan Türküne formüllerler dağıtmış ve bunlardan 54.028 kişiye de pasaport vermiş bulunmaktadır.

---

²³⁰ “*Bunların başında, Mısır'ın, kurulacak Müttefik Yüksek Komutanlığı'nın genel karargâhının ülkesinde yerleşmesine izin vermesi; İngiltere tarafından Mısır'a resmen devredilecek olan İngiliz üssünün Müttefik Orta Doğu Komutanlığının emrine bırakılması ve Mısır'ın komutanlığa gereken diğer kolaylıkları da sağlaması öngörülmüyordu.*”

²³¹ J.C. Hurewitz, **Diplomacy in the Near and Middle East**, s. 203-211

Buna karşılık Türk makamları, kendi arzularıyla göç etmek isteyen bu insanlara çeşitli güçlükler çıkarmaktadırlar. Türk konsoloslukları bugüne kadar uzun uzun beklettikten sonra, Bulgar pasaportu almış 50.000 kişiden ancak 15.835 kişiye²³² Türkiye'ye giriş vizesi vermişlerdir. Ayrıca Türk makamları yalan yanlış söylentilerle kamuoyunda ve özellikle Bulgaristan Türkleri arasında Bulgar aleyhtarlığı yaratmaya ve kendi suçlarını örtbas etmeye çalışmaktadırlar. Bu zararlı propaganda kampanyası hasat mevsiminde daha da artıyor. Türk propagandasına aldanan Bulgaristan Türk ahalisi işlerini terk ediyor, malını mülkünü elden çıkarıyor ve ciddi sıkıntılara düşüyor. Bulgaristan Dışişleri Bakanlığı, Türk Hükümetinin bu tutumunu ve İkamet Sözleşmesini çiğnemesini şiddetle protesto eder.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, hükümetinin buyruğuyla, şu hususları Türk Hükümetinin dikkatine sunar: Bulgar makamları, Bulgaristan Türk azınlığının önemli bir bölümünün Türkiye'ye göç etmek arzunu dikkate alarak ve 18 Ekim 1925 tarihli sözleşme gereğince, şimdiye kadar göç etme arzularını açıklamış bulunan yaklaşık 250.000 Türk asıllı Bulgar vatandaşına pasaport verme işini yakında bitireceklerdir. Öte yandan Türk Hükümetinin de, sözleşmeyi uygulayarak, söz konusu göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmeleri ve işbu notanın verildiği tarihten başlayarak üç ay içinde göçün sona erdirilmesi ve ondan sonra da Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmek isteyen Türklerin göçlerine hiçbir engel çıkarılmaması için kendi makamlarına talimat vermesi gerekir...” denmekteydi.²³³

Bulgar notası, Türk-Bulgar ilişkisinde yeni bir bunalım yarattı. Türk kamuoyu, Bulgaristan'ın bu göçmenlik işini kasten çığrından çıkardığı kanaatindeydi. Bulgarların Moskova'nın kışkırtmasıyla, Kore Savaşına bir tugay göndermeye karar veren Türkiye'yi güç duruma sokmak amacıyla soydaşlarımızı sınır dışı etmeye çalıştığı düşünülüyordu. Nitekim bu şekilde;

---

²³² “Yazar Bilal Şimşir'e göre belirtilen miktar yanlıştır. Nitekim yukarıda belirtildiği üzere 1950 Temmuz sonuna kadar 26.788 kişiye Türk vizesi verilmişti.”

²³³ Bilal N. Şimşir, **Bulgaristan Türkleri (1878-1985)**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1986, s.221-222.

Türkiye'nin iki ayağı bir pabuca sığdırılacak, soydaşlarımızın malı-mülkü yok pahasına el değiştirmiş olacaktı. Aynı husus yabancı medyada da dile getiriliyordu. Nitekim, Washington Post'un baş makalesinde; Bulgarların, 250 bin kişiyi kütle halinde ve maiyetlerinin önceden teminine fırsat vermeden Türk hükümetine fırlatmakla Türk hükümetinin müşkül bir mevkiye sokmak istediği dile getirildi.²³⁴ Ulus gazetesinde verilen bir başka haberde; Sofya'daki siyasi çevrelerden elde edilen bilgilere göre 250 bin Türk'ün en geç Rus devriminin 33 ncü yıl dönümüne kadar Türkiye'ye gönderilmesi ile Bulgar komünist partisi görevlendirilmiş ancak söz konusu tarihe kadar çok az sayıda Türk'ün gönderilmesi nedeniyle Bulgarların Ruslara küçük düştüğü bildiriliyordu.²³⁵

Türkiye, Bulgar notasına 28 Ağustos 1950'de karşılık verdi.²³⁶ Bu notada; Türkiye'nin 18 Ekim 1925 tarihli anlaşmaya aykırı hareket ettiğine yönelik ilk Bulgar notasında ileri sürülen suçlamalar sırasıyla Türk hükümeti tarafından cevaplandırıldı. Ayrıca, anlaşmaya ilişkin Türkiye tarafından değil asıl Bulgaristan tarafından sorumlulukların yerine getirilmediği dile getirildi.²³⁷

Bulgaristan, Türk notasına karşılık olarak 22 Eylül 1950'de ikinci bir nota verdi.²³⁸ Bu notada; Bulgar Hükümeti'nin akdettiği anlaşmalara sadık kaldığı, Türk azınlığın kendi arzusu ile göç ettiği belirtilmekte ve Türk Hükümeti'nden tespit edilen süre zarfında Türk azınlığın hiçbir tefrik yapılmadan kabulü istenmekte idi.

---

²³⁴ **Ulus**, 16 Kasım 1950.

²³⁵ **Ulus**, 15 Kasım 1950.

²³⁶ "Notanın tam metni için Bkz. *Ayın Tarihi Sayı 201 Ağustos 1950, s.41-46.*"

²³⁷ **Ayın Tarihi**, Ağustos 1950, Sayı 201, s.44.

²³⁸ **Ayın Tarihi**, Eylül 1950, Sayı 202, s.15-17.

Cevap niteliğinde ikinci Türk notası ve ona ekli uzun bir muhtıra 16 Ekim 1950'de Bulgaristan'a verildi.²³⁹

Türkiye ile Bulgaristan arasında karşılıklı notalar alınıp verilirken Bulgarlar, Türkiye'ye gönderilen göçmenlerin arasına vizesiz bazı kimselerle bir miktar Çingene soktu. Türk Hükümeti, vizesiz sokulanlarla Çingenelerin geri alınmasını Bulgar Hükümetinden istedi. Bulgarlar buna yanaşmayınca Türk Hükümeti, 7 Ekim 1950 günü sınırı kapattı. Türkiye'ye vizesiz kimseler gönderilmemesi ve gelen göçmenler arasında vizesiz kimseler olursa bunların derhal Bulgaristan'a kabul edilmeleri, Bulgar makamlarınca taahhüt edildi. Bunun üzerine Türk-Bulgar sınırı 2 Aralık 1950 günü yeniden açıldı.²⁴⁰

Fakat Bulgar tarafı, bu düzgün göçmen akımını yine baltaladı. Göçmenler arasına yine sahte vizeli, vizesiz, Çingene gibi istenmeyen kişiler sokuldu. Türk giriş vizelerinde sahtekârlıklar yapıldı. Bunun üzerine Türk Hükümeti, 8 Kasım 1951 günü ikinci kez Türk-Bulgar sınırını kapattı.

Bulgar Hükümeti, 30 Kasım 1951 günü yayımladığı bir tebliğ ile Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçü kesin olarak durdurduğunu kamuoyuna duyurdu.

1 Ocak 1950 ile 30 Eylül 1951 tarihleri arasında toplam olarak 212.150 kişiye Türk hükümeti tarafından giriş vizesi verildi.²⁴¹ Fakat, 1950-1951 yılları içinde 154.393 soydaşımız Türkiye'ye giriş yapabildi.²⁴²

---

²³⁹ **Ayın Tarihi**, Ekim 1950, Sayı 203, s.41-48.

²⁴⁰ Bilal N. Şimşir, **Bulgaristan Türkleri**, s.225.

²⁴¹ A.g.e., s.224.

²⁴² A.g.e., s.227.

SONUÇ

Türkiye, 2 nci Dünya Savaşı sırasında takip ettiği tarafsızlık politikası sebebiyle savaş sonrasında ortaya çıkan düzende Sovyet Rusya'ya karşı tek başına kalmamak, hatta bu amaçla BM teşkilatına işlerlik kazandırmak, zayıf düşen ülke ekonomisine Amerikan yardımının kesilmemesini sağlamak, Türk ordusu için gerekli olan teknolojinin kaynağı olan ABD ile iyi ilişkileri temin etmek maksadıyla Kore'ye asker gönderdi.

Ayrıca, 14 Mayıs 1950 tarihinde demokratik bir seçim sonunda CHP iktidarı sona erdi. İsmet İnönü'nün ordu üzerinde büyük nüfuzu olduğunu düşünen DP'de, hükümetin devam edip etmeyeceği şüphesi liderleri rahatsız ediyordu. Ordu üst yönetiminde yapılan önemli görev değişikliklerinden sonra ortaya çıkan Kore krizinde hükümet, asker gönderme kararıyla demokratik ülkeler yanında yer alarak yurt içi ve yurt dışında iktidarını tescil ettirmiş oldu. Demokrasi, hükümetin ve DP'yi destekleyen özel sektörün yatırım yaparken rahat hareket etmesinin sigortası idi. Diğer bir deyişle o günün şartlarında demokrasi, su içerisindeki balığın rahat yüzebilmesi için suyun berraklaştırılmasıydı.

Daha önce bahsedildiği üzere, Türk Hükümeti Kore'ye asker göndererek BM anlaşmasına işlerlik kazandıracakını düşündü. Nitekim, Türkiye'nin asker gönderme kararı almasından sonra İngiltere, Yeni Zelanda ve Avustralya Kore'ye asker gönderdi. Bu Kore Harbi'ni, Kuzey Kore'ye karşı tamamen bir Birleşmiş Milletler savaşı haline getirdi. Fakat, BM'in karar alma sürecinde, Güvenlik Konseyi'nde yer alan beş büyük ülkenin veto hakkının bulunması ve bu hakkın yoğun olarak kullanılması nedeniyle BM, Soğuk Savaş döneminde 1950'de olduğu gibi yaptırım kararı alamadı.

DP hükümeti karara karşı çıkan Türk kamuoyuna karşı, Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın Türkiye'ye sorumluluk yüklediğini, bu kapsamda Kore'ye Türk askeri gönderilmesinin Türkiye açısından bir zorunluluk olduğunu iddia etti. Bunun yanında komünizmin merkezi olan Sovyetler Birliği'nin yönlendirmesi ile Türk-

Bulgar ilişkilerinde ortaya çıkan göçmen sorunu, hükümetin aldığı asker gönderme kararının haklılığını teyit etti.

Asker gönderme kararı, özellikle Amerikan kamu oyunda önemli bir etki yarattı. Öyle ki, Truman Doktrini ile başlayan, Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi ile pekişen, Türk Tugayı'nın Kunuri muharebelerindeki kahramanlığı sayesinde Amerikan ordusunun kurtulmasıyla en üst seviyeye çıkan Türk-Amerikan yakınlaşmasının etkisi günümüzde de devam etmektedir. Özellikle ABD'nin Irak'a müdahalesi öncesinde Türkiye'nin koşulsuz katkıda bulunacağı düşünülmüştü. Ancak, Türk topraklarının ABD askerleri tarafından kullanılması talebi TBMM tarafından reddedilince karar her iki tarafta olduğu kadar bir kısım üçüncü ülkelerde de şok etkisi yarattı.

Çalışmanın asıl amacının “Kore Harbi'nin Türk Dış Politikasına Etkisi” olduğu göz önüne getirildiğinde; Türkiye Kore'ye asker göndererek, başta ABD olmak üzere dünya kamuoyunun dikkatini çekmeyi başardı. Neden asker gönderilmiş olursa olsun veya hukuki açıdan doğruluğu tartışılrsa da asker gönderme kararı alınmasından sonra Türk Hükümeti, dış politikada daha aktif rol almaya başladı. Nitekim bu sayede, Orta Doğu ülkelerini temsil etmek üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne üye olarak seçilebildi.

Bütün bunlara rağmen Kore Harbi'ne asker gönderilmesinin, dünya ve özellikle ABD kamuoyunun bakışının, Türkiye'nin NATO'ya girişini sağladığını söylemek mümkün değildir. Nitekim, Kore'ye asker gönderme kararı alınmasından sonra hazırlıkların devam ettiği bir zamanda ve Türk hükümetinin büyük baskısına rağmen, Türkiye'nin NATO'ya üyelik başvurusu reddedildi. Fakat aynı toplantıda, avutmak veya oyalamak, diğer bir deyişle NATO'dan tamamen uzaklaşmaması için Türkiye'nin Akdeniz Savunma Planları'na dahil edilmesi, bu maksatla davet edilmesi kararlaştırıldı. Bu, Kore'ye asker göndermesinin Türkiye'nin NATO'ya girmesini sağladığı düşüncesinin çürümesine neden olmaktadır. Fakat Kore krizi, Sovyet Rusya'nın dünyanın herhangi bir bölgesinde her an çatışma çıkarmaktan çekinmeyeceğini ortaya koydu. Bu kapsamda, ortaya çıkan gelişmeler Türkiye'nin stratejik açıdan öneminin artmasına neden oldu. Ancak, yine de bu husus

Türkiye'nin NATO'ya girişine asıl karşı çıkan İngiltere'nin ikna edilmesini sağlayamadı. Bununla birlikte; Kore krizinin Türkiye'nin NATO'ya girmesinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğunu söylemek daha doğru olacaktır.

Kore harbi esnasında aktif olarak yürütülen NATO'ya üyelik çalışmaları sırasında Türkiye'nin üyeliğine karşı çıkan İngiltere'nin Orta Doğu'daki nüfuzunun korunması maksadıyla ortaya atılan Orta Doğu Komutanlığı projesinde, Türkiye rol almak zorunda kaldı. Nitekim, Filistin sorunu nedeniyle Araplar ve başta Arap ülkelerinin liderliğine soyunan Mısır'ın Batılı ülkelere sıcak bakması mümkün değildi. Halihazırda, Türkiye'nin de aralarında yer aldığı İngiltere, Fransa ve ABD'nin 13 Ekim 1951'de yaptığı teklifin Mısır parlamentosunda reddedilmesi ile proje tamamen çöpe atıldı. Böylece Türkiye, NATO'ya üyelik karşısında İngiltere'ye olan diyet borcunu ödemiş oldu.

Kore Harbi'ne asker gönderilmesinin, Türkiye'nin dış politikasını sadece olumlu yönde etkilediği söylenemez. Kore'ye savaşmak üzere muharip birlik gönderen Türkiye'yi kararından vazgeçirmek hatta cezalandırmak maksadıyla Bulgaristan'ın 250.000 soydaşımızı üç ay içerisinde Türkiye'ye göndereceğini nota ile Türkiye'ye bildirmesi Türk-Bulgar ilişkisini gerginleştirdi. O günlerde, komünizmin kalesi olan Sovyet Rusya'nın baskısı ile Bulgaristan'ın böyle bir yaklaşım sergilediği Türk kamuoyu tarafından düşünülmekteydi. Bu ise, 2 nci Dünya Savaşı öncesinde ve sonrasındaki Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den talepleri ile birleşince kamuoyundaki komünizm antipatisinin ve Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararındaki haklılık düşüncesinin kuvvetlenmesine neden oldu.

KAYNAKÇA

a. Belgeler

(1) Genelkurmay ATASE Arşivi

Gnkur.Bşk.lığının 03 Ağustos 1950 tarihli Kore Tugayı'nın kurulmasına ilişkin emri. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ağustos 1950, Göm.: 41, Belge: 41-1, 41-2, 41-3, 41-4)

Tugay Komutanlığı'nın teşkilatına ilişkin çalışma. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ekim 1950, Göm.: 1, Belge: 1-1)

Kunuri Muharebeleri sonrasında Tugay Komutanı'nın Gnkur.Bşk.lığına Gönderdiği Rapor. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Aralık 1950, Göm.: 4, Belge: 4-1, 4-2, 4-3, 4-4)

1 nci Tb. 4 ncü Bl.K.nın, 28-30 Kasım 1950 tarihleri arasında cereyan eden muharebelerde kahramanlık gösteren personelin kimliklerini bildirdiği rapor. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Aralık 1950, Göm.: 55, Belge: 55-1, 55-2)

1 nci Tb. 2 nci Bl.K.nın, 29 Kasım 1950 tarihinde cereyan eden muharebelerde başarı gösteren personelin kimliklerini bildirdiği raporu ve ekleri. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Aralık 1950, Göm.: 55, Belge: 55-3, 55-4, 55-5, 55-6)

Gnkur.Bşk.lığının 25 Aralık 1950 tarihli "Kore'deki Türk Başarısının Hariçteki Akisleri" konulu emrinin Tugay birliklerine yayınlandığı 14 Ocak 1951 tarihli yazı. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ocak 1951, Göm.: 37, Belge: 37-1,37-2,37-3)

Dışişleri Bakanlığı tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılmış olan Kore'ye Türk askeri gönderilmesine ilişkin telgraf metni. (Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ağustos 1950, Göm.: 41, Belge: 41-3)

(2) Devlet Arşivler Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi

Amerika'da Yunanistan ve Türkiye hakkında alınan kararlar ve Türkiye'nin buna teşekkürü ile ilgili Amerika'daki Türk Öğrenci Müfettişliğinden alınan 14.3.1947 tarihli yazı. (Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.9)

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu'nda Hükümetimizi Kasım Gülek'in temsil etmesine ilişkin yazışmalar. (Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 121.90.18)

Kore Cumhuriyet Hükümetinin tanınmasına ilişkin yazışmalar. (Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 120.57.16)

Kore meselesine karşı Birleşik Amerika'nın durumu hakkında Washington Basın Ataşeliğinden alınan 28.7.1950 tarihli yazı ve ekleri. (Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 102.630.6)

Hükümetin Kore Savaşı ile ilgili kararlarını tasvip eden telgraflar. (Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 17.98.34)

Başbakan'ın Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili olarak yaptığı basın toplantısındaki beyanatın Senatör Fulbright ile Mundt'un ısrarı üzerine Kongre zabıtlarına geçirildiğine ilişkin yazı. (Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 102.630.9)

Türkiye'nin Kore'ye askeri yardım kararının ABD'deki akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine girmek hususundaki teşebbüslerinden bahseden yayınlar hakkında New York Haberler Bürosundan alınan rapor. (Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 102.630.8)

Türk Başbakanı'nın Birleşmiş Milletler vasıtasıyla barışı korumak için Kore'de yapılan işbirliği konusundaki demeci dolayısıyla Amerikalı senatörlerden alınan teşekkür mektupları. (Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.21)

Korgeneral Gürler'in Kore'de bulunan askeri birliklerimizin problemleri ile ilgili Genelkurmay Başkanlığına gönderdiği mesaj. (Fon Kodu: 30.1.0.0 Yer No: 56.345.5)

Londra Basın ataşesi tarafından gönderilen yazı. (Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer Kodu: 235.590.40)

Başbakanın AFP, AP ve Reuters'e vermiş olduğu 21.9.1951 tarihli beyanatu. (Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer Kodu: 235.590.40)

Başbakanın Cumhurbaşkanına gönderdiği telgraf. (Fon kodu: 030.01 Yer Kodu: 12.7.9)

b. Kitaplar

Armaoğlu, Fahir; **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, TTK Basımevi, Ankara, 1991.

-----; **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914–1980**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1986.

Artuç, İbrahim; **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1990.

Aydemir, Şevket Süreyya; **İkinci Adam 1950-1964 (III. Cilt)**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.

Bağcı, Hüseyin; **Demokrat Parti Dönemi Dış politikası**, İmge Kitapevi, Ankara, 1990.

Bayar, Celal; **Başvekilim Adnan Menderes**, İsmet Bozdağ (Ed.), Baha Matbaası, İstanbul, 1969.

Carr, Edward Hallet; **Tarih Nedir?**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.

Denizli, Ali; **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Gnkur.Basımevi, Ankara, 1994.

Dikerdem, Mahmut; **Ortadoğu'da Devrim Yılları (Bir Büyükelçinin Anıları)**, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1977.

Dora, Celal; **Kore Savaşında Türkler**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963.

Erkin, Feridun Cemal; **Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi**, Başnur Matbaası, Ankara, 1968.

-----; **Dışişlerinde 34 Yıl (II. Cilt I.Kısım)**, TTK Basımevi, Ankara, 1992.

Foreign Relations of the United States 1945 Vol. VIII, The Near East and Africa, US.Government Printing Office, Washington, 1969.

Foreign Relations of the United States 1949 Vol. VI, The Near East, South Asia, and Africa, US.Government Printing Office, Washington, 1977.

Foreign Relations of the United States 1950 Vol. V, The Near East, South Asia, and Africa, Fredrick Aandahl (Ed.), US.Government Printing Office, Washington, 1978.

Foreign Relations of the United States 1951 Vol. III, European Security and the German Question, Part 1, Fredrick Aandahl (Ed.), US.Government Printing Office, Washington, 1981.

Gönlübol, Mehmet ve diğerleri (Ülman, Haluk, Bilge, Suat, Sezer, Duygu); **Olaylarla Türk Dış Politikası, (1919-1973), Cilt I**, SBF Basımevi, Ankara, 1987

Gönlübol, Mehmet, Ülman, Haluk; **Olaylarla Türk Dış Politikası**, Alkım Kitabevi, Ankara, 1989.

Gönlübol, Mehmet, Ataöv, Türkkaya; **Turkey in the United Nations**, SBF Basımevi, Ankara, 1960.

Hurewitz, J.C.; **Diplomacy in the Near and Middle East A Documentary Record: 1914-1956 Volume II**, D.Van Nostrand Co., New Jersey, 1958.

Karakuş, Emin; **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, Hür Yayın ve Tic. A.Ş., İstanbul, 1977.

Kore Broşürü No.:1, K.K.K.lığı Yayınları, EHU Basımevi, Ankara, 1953.

Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953), Gnkur.Basımevi, Ankara, 1975.

Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet, Harp Tarihi Dairesi, EHU Basımevi, Ankara, 1959.

McGhee, George; **ABD-Türkiye-Ortadoğu**, Çev.Belkıs Çorakçı, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1992.

Public Papers of the Presidents of the United States 1947, Government Printing Office, Washington, 1963.

Sayılan, Nazım Dünder; **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1996.

Sel, Lütfü; **Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler**, Gnkur.Basımevi, Ankara, 1979.

Şimşir, Bilal N.; **Bulgaristan Türkleri (1878-1985)**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1986.

Summers,Jr. Harry G.; **Korean War Almanac**, Facts On File Inc., New York, 1990.

Toker Metin; **DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1990.

Truman, S.H.; **Hatıralarım**, Çev.Cihad Baban, Semih Tuğrul, Ulusal Basımevi, Ankara, 1968.

Tünay, Bekir; **Menderes Devri**, Nilüfer Matbaacılık, İstanbul.

Yalman, Ahmet Emin; **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1922-1971) Cilt:2**, Pera Tur., İstanbul, 1997.

Yaşa, Memduh; **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi 1923-1978**, Akbank Kültür Yayını, Apa Ofset, İstanbul, 1980.

Yazıcı, Tahsin; **Kore Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963.

Yurdoğlu, İhsan; **Atlantik Paktı Niçin ve Nasıl Girdik**, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1956.

c. Makaleler

Bağcı, Hüseyin; “*Türkiye'nin NATO üyeliğini hızlandıran iki önemli faktör: Kore Savaşı ve ABD Büyükelçisi George Mc Ghee*”, **ODTÜ Gelişme Dergisi**, Cilt 18 Ankara, 1991, s.1-35

Başgil, A.Fuat; “*Hakikatin Sesi*”, **Son Posta Gazetesi**, 5 Ağustos 1950.

Emiroğlu, Hüseyin; “*Kore Sorunu Konusunda Demokrat Parti Hükümetinin Aldığı Kararlar Hakkında Verilen Gensoru Önergeleri Üzerine Bir Değerlendirme*”, **Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, Sayı 5, 1999, s.171-198.

Fenik, Mümtaz Faik; “*Dünya Çapında Bir Karar*”, **Zafer Gazetesi**, 3 Ağustos 1950.

-----, “*Kore’ye Gidecek Türk Askerleri Yolunuz Açık Olsun*”, **Zafer Gazetesi**, 27 Temmuz 1950.

Kırkpınar, Leyla; “*Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi*”, **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Sayı 1, 2002, s.85-98.

Sabancıoğlu, Müsemma; “*14 Mayıs 1950: DP Halk Oyuyla İktidarda Bir Seçim Böyle Geçti...*”, **Toplumsal Tarih Dergisi**, Sayı 5, 2000, s.4-8.

Yıldız, Nuran; “*Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) ve Basın*”, **Ank.Ünv.SBF Dergisi**, Sayı 8, Ankara, 1997, s. 480-505.

Yücel Melih, Yılmaz Emine; “*Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirmesi*”, **Askeri Tarih Bülteni**, Cilt 20, Sayı 39, Ankara, 1995, s.140-163.

Yalman, Ahmet Emin; “*Türkler Geliyor...*”, **Vatan Gazetesi**, 3 Ağustos 1950.

ç. Süreli Yayınlar

Aydın Tarihi Dergisi (Ankara)

TBMM Tutanak Dergisi (Ankara)

Ulus Gazetesi (Ankara)

Zafer Gazetesi (Ankara)

EKLER

EK-1 : Amerika'da, Yunanistan ve Türkiye hakkında alınan kararlar ve Türkiye'nin buna teşekkürü ile ilgili Amerika'daki Türk Öğrenci Müfettişliğinden alınan 14.3.1947 tarihli yazı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.9)

EK-2 : Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu'nun görevleri ve Türk Hükümeti'ni temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gülek'in görevlendirilmesine ilişkin Dışişleri Bakanlığı'nın teklifi ve 16.12.1949 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 121.90.18)

EK-3 : Kore Cumhuriyet Hükümeti'nin tanınmasına ilişkin Dışişleri Bakanlığı'nın teklifi ve 11.8.1949 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 120.57.16)

EK-4 : ABD Hükümeti'nin Kore krizinde nasıl karar aldığına dair Washington Basın Ataşesi tarafından Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'ne gönderilen 30.6.1950 tarihli yazı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01 Yer No: 102.630.6)

EK-5 : Milli Kalkınma Partisi Bergama Kurulu adına Başbakan Adnan Menderes'e hitaben Başkan Halet Aksubay tarafından kaleme alınan Kore'ye asker gönderilmesine ilişkin Hükümet kararını tasvip eder nitelikteki 15.8.1950 tarihli mektup. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01 Yer No: 17.98.49)

EK-6 : Başbakanın Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili olarak yaptığı basın toplantısındaki beyanatın Senatör Fulbright ile Mundt'un ısrarı üzerine Amerikan Kongresi'nin 9.8.1950 tarihli zaııtlarına geçirildiğine ilişkin Başbakanlık Hususi Kalem Müdürü'ne hitaben Basın-Yayın ve Turizm Gn.Md. Vekili Halim Alyot tarafından kaleme alınan 21.8.1950 tarihli yazı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01 Yer No: 102.630.9)

EK-7 : Türk Başbakanı'nın Birleşmiş Milletler vasıtasıyla barışı korumak için Kore'de yapılan işbirliği konusundaki demeci dolayısıyla Amerikalı senatörlerden alınan teşekkür mektuplarını Başbakanlığa göndermek üzere Dışişleri Bakanı

tarafından imzalanan yazı ve telgraflara örnek niteliğindeki Senatör Fulbright'a ait 4.8.1950 tarihli tebrik mektubu. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.10.0.0 Yer No: 268.806.21)

EK-8 : Türk Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararının ABD'deki akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyi'ne girmek için yaptığı teşebbüslere ilişkin New York Haberler Bürosu Md.lüğünden gönderilen 28.7.1950 tarih ve 5778 sayılı yazıyı Başbakanlık Hususi Kalem Müdürüne iletmek üzere Basın-Yayın ve Turizm Gn.Md.Vekili Halim Alyot tarafından imzalanan yazı ve eki. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01.0.0 Yer No: 102.630.8)

EK-9 : Gnkur.Bşk.lığının 3.8.1950 tarih ve 206174 sayılı "Birleşmiş Milletler Kore Türk Silahlı Kuvvetleri K. Teşkilatı" konulu emri ve Ekim 1950'de yapılan teşkilata ilişkin çalışma. (ATASE Arşivi; Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ağustos 1950, Göm.: 41, Belge: 41-1, 41-2, 41-3, 41-4 ile Kutu: Ekim 1950, Göm.: 1, Belge: 1-1)

EK-10 : Tugay Komutanı Tuğg.Tahsin Yazıcı'nın Kunuri Muharebeleri'nin ardından Gnkur.Bşk.lığına gönderdiği 7.12.1950 tarihli rapor. (ATASE Arşivi; Koli: Kore Savaşı, Kutu: Aralık 1950, Göm.: 4, Belge: 4-1, 4-2, 4-3, 4-4)

EK-11 : 4 ncü Bölük ve 2 nci Bölük Komutanlıkları'nın, Kunuri Muharebeleri'nde ortaya konan kahramanlıklara ilişkin 1 nci Tabur Komutanlığı'na gönderdikleri 10.12.1950 tarihli raporlar. (ATASE Arşivi; Koli: Kore Savaşı, Kutu: Aralık 1950, Göm.: 55, Belge: 55-1, 55-2, 55-3, 55-4, 55-5, 55-6)

EK-12 : Korgeneral Gürler'in Gnkur.Bşk.lığına göndermiş olduğu 29.12.1950 tarihli rapor. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01 Yer No: 56.345.5)

EK-13 : BM Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığının 14.1.1951 tarihli "Kore'deki Türk başarısının hariçteki akisleri" konulu yazısı. (ATASE Arşivi; Koli: Kore Savaşı, Kutu: Ocak 1951, Göm.: 37, Belge: 37-1, 37-2, 37-3)

EK-14 : İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nda 22.8.1950 tarihinde yapılan basın toplantısına ilişkin, Londra Basın Ataşesi Nejat Sönmez tarafından kaleme alınan yazı. (Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.10 Yer No: 235.590.40)

EK-15 : Başbakan Adnan Menderes'in 21.9.1951 tarihli basın açıklaması.
(Cumhuriyet Arşivi; Fon Kodu: 30.01 Yer No: 13.76.7)

EK-16 : Türkiye'nin Atlantik Paktı'na kabulü nedeniyle Başbakan'ın
Cumhurbaşkanı'na gönderdiği 26.9.1951 tarihli telgraf. (Cumhuriyet Arşivi; Fon
Kodu: 30.01 Yer No: 13.76.9)

Circ 4481

T.C.					030
------	--	--	--	--	-----

Milli Eğitim Bakanlığı
Amerika Öğrenci Müfettişliği

Adres: Türkiye
New York

Adres: Türkiye Cultural Attache
Empire State Building
New York N. Y.

	T. C. BAŞBAKANLIK MÜHÜRÜ
--	--------------------------------

14 Mart 1947

Sayın Recep Peker
Başvekil
Ankara

Musalsı

Sağta Cumhurbaşkanını Truman olmak üzere Amerikanın yakın şark .esulme meclketinin ve Yunanistan hakkında alınan ve alınska olduğu kararlar bütün Amerika efkarını mütemadiyen meşgul etmektedir. Bu vesile ile Türkiye'nin teşekkürlerini bildiren beyanatını bu sabah bir çok gazetelerde esulme New York Times'inde çıktı, radyoda tekrarlandı. Beyanatının usulü efkarın tesnen kavradığı yakın şark vaziyetinin daha çok aydınlanmasını temin etti.

Meclketimize büyük bir ferahlık verecek ,tarini ehemmiyeti hale bu vaziyet deleyisile bir kaç satır yazmak ihtiyacını duydum.

New York Times'ta çıkan beyanatın metnini takdim eder bu vesile ile sevgi ve saygılarının kabulünü rica ederim.

Amerika Müfettiş

Öğrenci Müfettişliği

T. Fikret Suay

030	10			268	806	9
-----	----	--	--	-----	-----	---

- 2 -

Amerika'da, Yunanistan ve Türkiye hakkında alınan kararlar ve Türkiye'nin buna teşekkürü ile ilgili Amerika'daki Türk Öğrenci Müfettişliği tarafından gönderilen 14.3.1947 tarihli yazı.

THANKS OF TURKEY VOICED BY PREMIER

EXPRESS THEIR THANKS

Paker Cites Need for Military Aid—Asserts Whole Nation Will Defend Frontiers

Premier Hasep Paker of Turkey

Special to The New York Times
ISTANBUL, March 13—By advocating aid for Greece and Turkey, "President Truman did not confine himself to an understanding of world-wide strategy, but has also been inspired by a point of view both fully realistic and fully humanitarian," Premier Hasep Paker of Turkey said today.
"It was a real American speech," the Premier declared in an interview.
Pointing to Turkey's urgent need for military and economic assistance and asserting that the nation was obliged to devote half its budget to national defense, he asserted:

"All the Turkish nation will know how to defend the honor, rights and frontiers of the fatherland when it is necessary.
The Premier did not reply to questions on the nature of the military assistance that Turkey might receive from the United States. The opinion of foreign military experts here is that Turkey needs top-class technical equipment and knowledge of how to arm and train her army, totaling 1,000,000 men, which has been on a full war footing since the outbreak of the European war.

THE PREMIER'S STATEMENT

ISTANBUL, March 13 (AP)—The last of Premier Paker's statements. News agencies have not yet reported the full text of President Truman's speech, but, according to abridged versions, the President of the United States, by making his propositions for help to Turkey and Greece has not confined himself to an understanding of world-wide strategy, but has also been inspired by a point of view both fully realistic and fully humanitarian.

The deep influence of the ideas asserted in these words will reach beyond the Mediterranean, the Middle East and the Near East. The ideas of the President, which have been applauded by both Russia, represent a complete awakening of American public opinion and a complete view of the difficulties and imposed responsibilities which surround the world.

This point of view will emphasize the belief that world security is an indivisible whole and will inspire peace and freedom-loving peoples of the world with gusto and of living peacefully, independently and honorably within their own borders.

We are deeply moved by the prospect of Greece getting help. We have lived with her through the sufferings she had during the period of occupation and now we share the sufferings of her bitter days. We will be very glad to see a return of happy days to Greece, with whom we are united with bonds of unity and common destiny.

Turkey has been spared the destruction of the last war. Still, even in the outline of a country which has been spared devastation, we are not in a better position than are European countries which went through the whole of war.
Our fatherland needs the aid of the United States to help her to reconstruct her country.

Premier Demetris Mestoniz of Greece

Industrial and economic duties with energetic steps and we are obliged to rebuild our roads and means of transportation and upgrade our social institutions. American help, which will assist the broad demands of these needs of our fatherland, will leave us very grateful.

All the Turkish nation will know how to defend the honor, rights and frontiers of the fatherland when it is necessary. In preparation for this duty we are obliged to spend half our yearly income on national defense.

Within the idea of the indivisibility and inseparability of world security, which was very well expressed by President Truman, it was a very proper thing, for practical purposes a perfect necessity inspired by the actual situation, which made our ally, England, call on America for help and to great thank was a noble and correct action.

McNell to Sign Pact Today

MANILA, Friday, March 14 (AP)—The long-debated agreement granting military bases to the United States for the next ninety-nine years will be signed today. Vice President Kefauver and Ambassador Paul V. McNell for the United States. The agreement calls for twenty-three bases. Mr. McNell, who is leaving for Manila

The New York Times' in 14 Mart 1947 tarihli yazısı.

T. C.
Dışişleri Bakanlığı
Üçüncü Daire U. Modürliği

Şube I.B.
056492

U. No.
H. No. 491
Lst.

SENATARAKLIĞI
KURUMUNA

15. Aralık 1947

M. Seyhan Milletvekili Ka-
sım Gülek'in Kore Komisyonuna
İntihabı.

Yüksek Başbakanlığa

Malûmları olduğu veçhile Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 21 Ekim 1948 tarihli toplantısında Kore Komisyonunun vasifesinin devamına karar vermiş ve mezkûr Komisyonun geçen yılki Üyesi Suriye'nin yerine bu yıl Türkiye'yi üye olarak seçmiştir.

Başlıca vasifeleri,

- a) Kore'de silahlı bir ihtilâle müncer olabilecek her türlü hadiseleri mübahede ederek bu hususta bir rapor hazırlamak,
  - b) Kore'nin tahsininin iktisadî, ictimai ve diğer destane münsabat bakımından vücutte getireceği güçlükleri bertaraf edecek kolaylıkların teminini sağlayarak ve her lüzum gördüğünde bu iş için delâlette bulunmak ve Birleşmiş Milletlerin 14 Kasım 1947 tarihli kararı gereğini Kore'nin birleştirilmesine gelince,
  - c) İcabında mübahitler tayin etmek ve komisyon iç ve dışındaki şahısların mesai ve delâletinden istifade etmek,
  - d) Bütün Kore'de halkın serbest iradesini ishar etmesi ve millî çerçeve içinde seçimler yapılması esasına dayanan bir temsili rejimin yapılması için mübahede ve istişarelerde bulunmak,
  - e) Mümkün olduğu takdirde Sovyet illegal kuvvetlerinin çekilmesi için tetkik etmek,
- olan ve mezkûr kararı müteakip 30 gün içinde Kore'de toplanması gereken bu komisyonda hükümetimizi temsil etmek üzere Seyhan Millet

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu'nun görevleri ve Türk Hükümeti'ni temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gülek'in görevlendirilmesine ilişkin Dışişleri Bakanlığının teklifi.

Dışişleri Bakanlığı
Çeşneli Daire U. Mühürüğü

Şube

U. No: .....

H. No: .....

Lot: .....

REYLETİME GİRİLMİŞ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Aktıra, _____ 1949

İstikrar

Yekilli Kasım Gülek'in üyini yüksek tenepleriğine iktiran ettiği
taktirde bu hususta gereken Bakanlar Kurulu kararının alınmasına
müsaadelerini derin saygılarımla rica ederim.

İb
İb

Dışişleri Bakanı

Bak. Kur. ma
16. 12. 1949

Kabul edildi
16. 12. 1949

S. G. İnalcık

Kararlıkt.
20. 12. 1949

E. İnönü
20. 12. 1949

10. 12. 1949

O. İnönü
20. 12. 1949

Üye seçilmiş olduğumuz Birleşmiş Milletler Kore Komitesi-
nün Hükümetimizi temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gü-
lek'in katılması; Dışişleri Bakanlığının 16/12/1949 tarihli ve
56492/481 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 16/12/1949 ta-
rihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

İsmet İnönü

Başbakan <i>S. G. İnönü</i>	Dışişleri Bakanı Dışişleri Yardımcısı <i>Amalio</i>	Devlet Bakanı <i>C. S. Boş</i>	Adalet Bakanı <i>Karaduman</i>
MİT Sorumlusu Bakanı <i>H. Bekar</i>	İçişleri Bakanı <i>A. S. D. İ. İ. İ.</i>	Emniyet Bakanı <i>N. S. S. S.</i>	Harp Bakanı <i>B. Ak</i>
MİT Eğitim Bakanı <i>T. Başoğlu</i>	Ekonomik Bakanı <i>S. S. S.</i>	İktisadi ve Ticaret Bakanı <i>S. S. S.</i>	Sa. ve Ş. Y. Bakanı <i>S. S. S.</i>
E. ve T. Bakanı <i>S. S. S.</i>	Yeniden Bakanı <i>S. S. S.</i>	Ulaştırma Bakanı <i>S. S. S.</i>	Çalışma Bakanı <i>S. S. S.</i>
			Telekomünikasyon Bakanı <i>S. S. S.</i>

19 01 92 12 30 12

16.12.1949 tarihli 3/10317 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.

T. C. BAŞBAKANLIK Hesablı Umum Müdürüğü T. C.		OZAKI 3/10317	76 - 1489
evrakın Tarihi		<p style="text-align: center;">Karar</p> <p style="text-align: center;"><i>Uye Açılış olduğunun</i> Birleşmiş Milletler Kore Komisyonuna</p> <p>Hükümetimizi temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gülek'in katılması; Dışişleri Bakanlığının 16/12/1949 tarihli ve 56492/491 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 16/12/1949 tarihinde kararlaştırılmıştır.</p> <p style="text-align: center;">Dışişleri Bakanlığına</p> <p>16/12/1949 tarihli ve Üçüncü Daire U.M.Ş.İ.B. 56492/491 sayılı yazıya karşılıktır.</p> <p>Birleşmiş Milletler Kore Komisyonuna Hükümetimizi temsil etmek üzere Seyhan Milletvekili Kasım Gülek'in katılması hakkındaki Bakanlar Kurulu kararının sureti sunulmuştur.</p> <p style="text-align: right;">Başbakan yerine Müsteşar</p> <p style="text-align: right;"><i>[Signature]</i></p>	
No.			
İzlen Memur	<i>S. Ö.</i>		
İzlen tarihi	20/12/1949		
İzlen eden	<i>[Signature]</i>		
İzlen tarihi	<i>[Signature]</i>		
İzlenler			
İzlen No.			
İzlen No.	4/13		
İzlen No.	1		
İzlen tarihi	1-1-1950		
İzlen aydeden			
Not :			
		<p style="text-align: right;">Başbakan yerine Müsteşar</p> <p style="text-align: right;"><i>[Signature]</i></p>	

Bakanlar Kurulu Kararının Dışişleri Bakanlığına bildirildiği yazı.

T. C.
Dışişleri Bakanlığı
İkinci Daire U. Müdürlüğü
Şube 5
U. No. 647425
H. No. 329
Ld. _____

REPUBLIC OF TURKEY
CUMHURİYET HİZMETİ

Ankara, 22 Ağustos 1949
Hatte: Kore Cumhuriyet Hükümetinin tanınması h. _____

Yüksek Başbakanlığa

Kore'nin Vaşington Büyükelçisi, Vaşington Büyükelçilişimize müracaatla hükümetinin hâlen içlerinde Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa olduğu halde 14 devlet tarafından tanınmış bulunduğunu ve son defa olarak Yunanistan'ın da tanıma keyfiyetini resmen tebliğ ettiğini bildirmiş ve 15 Ağustos 1949-da istiklâlinin ilk yıldönümünü idrak edecek olan Kore'nin bu günü büyük merasimle teside hazırlanmakta olması dolayısıyla Hükümetimize de mezkûr tarihten evvel tanıdığı takdirde bunun Kore halkı için hassaten mesumluk doğuracağına belirterek, sözlerinin Hükümetimize iblâğı ricasında bulunmuştur.

Malûmu devletleri olduğu üzere Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 12 Aralık 1948 tarihli oturumunda, Kore Cumhuriyet Hükümetinin bu ülkedeki yegâne meşru ve hükümetan Hükümet olarak tanınması hususunda bir karar alınmış ve Birleşmiş Milletler nezdindeki Muraahız Heyetimiz de bu kararı desteklemiş idi.

Heyetimizin gerek Siyasî Komisyonunda işbu Hükümetin kurulması görüşülürken takip etmiş olduğu hareket tarzından gerek yukarıda bahis mevzu karara desteklemiş olma-

1111

Kore Cumhuriyet Hükümeti'nin tanınmasına yönelik Dışişleri Bakanlığının teklif yazısının birinci sayfası.

T. C.
Dışişleri Bakanlığı
İnce Daire Ü. Modülüne
Şube

DEVLET ASKİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ANKISI

Ankara, 194

Notlar

U. No. _____

H. No. _____

Laf. _____

- 2 -

sından dolayı bu Hükümet bu güne kadar hiç bir vesile ile gücranlarını ifade ve Hükümetimize de resmen tanımak temennisinde bulunmamıştır.

Bakanlığımız, Kere Cumhuriyet Hükümetinin tanınması hususunu Hükümetimizin şimdiye kadar bu emirde Birleşmiş Milletlerde ittifak edegeldiği hareket hattının tabii bir neticesi olarak mütealaa ve bunun bir an evvel yapılmasına faydayı mucip telâkki aylemektedir.

Keyfiyetî yüksek temsililerine arzeder ve bu husustaki Hükümetimiz kararının Bakanlığımıza bildirilmesine müsaadelerini, derin saygı ile rica ederim.

4/10

Ef

Dışişleri Bakanı V.

C. S. Menderes

Bakanlar Kur.
K.

11. 7. 1945

Kararlar Def.

1/8. 3061. 43 76-1386

1178149 5382

Dışişleri-Bakan
V. S. Menderes
C. S. Menderes
telefona görüşme
faktatim alındı
Dış iş B. San
telefona görüşme
kurumunda

Tekif yazısının ikinci sayfası.

RESMÎ KAYITLARI BAKANLIK KAYITLARI
CUMHURİYET BAŞBAKANLIĞI
 T. C.
BAŞBAKANLIK
 Basın - Yayın ve Turizm Genel Md.

Ankara: 28/7/1950

F44

Büro Müdürlüğü
 Sayı : 496/4229

Sayın Bay

Basri Aktaş
 Başbakanlık Hususi
 Kalem Müdürü

Kore meselesine karşı Birleşik Amerika'nın durumu hakkında Vaşington Basın Ataşeliğimizden alınan yazının bir örneği ilişik olarak sunulmuştur.

Sayın Başbakan'a ve Başbakan Yardımcısı Sayın Samet Ağaoğlu'na arzına delaletinizi rica ederim.

Cumhurbaşkanlığına, Dışişleri Bakanlığına ve Millî Savunma Bakanlığına yazılmıştır.

Genel Müdür,

(Dr. Halim Alyot)

Vertilen cevaplarda : Daire ve Şube adları yazılmasın

030 01 100 600 21

ABD Hükümeti'nin Kore krizinde nasıl karar aldığına dair Washington Basın Ataşesi tarafından Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'ne gönderilen 30.6.1950 tarihli yazının Başbakanlık Hususi Kalem Müdürlüğüne iletildiği yazı.

ettirilen Amerika Haber Alma teşkilatı vazifesini layıkıyla ifa edememektedir. O kadar ki bu beceriksizlik yüzünden taarruzdan bir hafta evvel John Foster Dulles, Pasifikteki ziyareti esnasında bu bölgede bugünlerde herhangi bir hareketin vukubulmuyacağına dair bir beyanat bile vermiştir.

4. Bu haber alma noksanı neticesi Pasifikte, Japonya'da dahi Amerika kuvvetleri azaltılmıştır. 30 Haziran tarihli New York Herald Tribune gazetesindeki yazısında David Lawrence bu ciheti tamamen açıklamakta ve Pasifikteki hava ve deniz kuvvetlerinin gerek kemiyet gerek keyfiyet bakımından bir harekate karşı hazır bulundurulmadıklarına söylemektedir. Yazar 100 taneden fazlası Amerika lisanslarında mustal bulundurulan uçak taşıyıcı gemiden ancak birinin Pasifikte bulundurulduğunu ve bahriye silahendazlarından 71.000 kişinin Amerika da kamplarda istirahat halinde olduğunu ilâve etmektedir.

5. Harekât başladığı gündenberi Kore'de askerî vaziyetin salah kesbettiğine dair müspet haberler alınmamaktadır. Bu vaziyetin her an değişmesi beklendiği halde gazetelerden edinilen umumî intiba, bugün için vcdolunan yalnız hava ve deniz kuvvetlerinin müzaharetile Kore vaziyetinin halledilemeyeceği merkezindedir. Nitekim Başkan Truman haiz olduğu selahiyete istinaden bu sabah erkenden Kongre liderleri ve kabine azası ve askerî liderlerle müzakereden sonra Kore'ye Amerikan kara askerlerinin gönderilmesine ve iş gecikmeden bu meseleyi kökünden halle karar vermiş bulunmaktadır.

6. Dün Associated Press tarafından Yakın Şerk'te, Karadeniz'de, Balkan'larda ve Yugoslavya sınırlarında bazı Rus tahşidatından bahseden haber bu sabahki gazetelerde intişar etmemiştir. Bu haberin sansür edilmekten ziyade Amerika matbuatına has şekilde, kendi arzusu la afkârı umumîye arasında heyecan yaratılmak maksadıyla negredildiği anlaşılmaktadır. Haberin resmî mahfillerde "şayana itimat olabilmesi muhtemeldir" şeklinde tefsir edildiği tespit edilmiştir.

7. Bugünkü durumun tehlikeli bir vaziyet olduğunu Amerika halkı idrak etmektedir. Bugün Amerika halkı arasında bir anket yapılsa % 90 ının Rusya'ya meydan okuma zamanının geldiği ve hattâ geçtiği kanaatini izhar edeceği muhakkak telakki edilmektedir. Çerek sokaktaki adam gerekse Truman'ın en şiddetli muhalifleri ve başta Walte Lippmann olmak üzere bütün yazarlar Sovyet meydan okuyuşuna Truman'ın cevabını tasvip etmektedirler.

İnfiratçı gazetelerden Washington'da çıkan Times Herald bile Bu sabahki başmakalesinde Truman'ın hareketini "Eşkin tasvibine iktiran etmiş bir harp olarak" vasıflandırmaktadır. Devlet Merkezinde Başkan Truman'ın kararı adeta yeni bir tuh yaratmıştır denebilir.

8. New York borsasında eşam ve tahvilâtın düğüğü gözönünde tutulmak şartile denebilir ki Amerika Para piyasası Kore meselesinin diğer ihtilatlar yapabileceğini göstermektedir. Bu görüğü hafifleten anil Sovyet cevabının bir bakıma fazla sert olmamasıdır. Bu cihet gözönünde tutulmak gerektir.

9. Verilen kararın isabeti münakaşa götürmez bir manzara arz etmekle beraber şayet bugünkü yardım kifayet etmez ve cenubi Kore komünistlerin eline düşerse karardan beklenen neticenin alınmaması yüzünden Amerika'nın prestiji muhakkak ki sarsılacaktır. Bu takdirde Amerika'nın hareket tarzına şimdiden tahmin etmek güçse de bu azımkar inatçı ve son haddine kadar milleyperver halkın bu meseleyi halletmek üzere sonuna kadar gideceğini söylemek hatalı olmaz. Amerikalılar mekteplerine girdiğim 1908 senesinden bugüne kadar temaların neticesi ne dayanarak şunu söyleyebiliriz ki sabrı tükenmiş ve kararına vemiş bir Amerikalı hakikaten tehlikeli bir adamdır. Memnuniyetle kaydedebilirim ki Kremlin Amerika halkını bu haleti ruhiyeye sevk etmiş ve böylece Amerikalıların tam bir düşmanlığını kazanmıştır.

Saygı ile durumu arz ederim.

Basın Ataşesi

inşa

Nûzhet Baba

Aslı gibidir.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

21.8.1950

M.K.P.Başkanı,
Bergama.

Vatanparvarane hissiyatınızın açık bir ifadesi olan 15.8.1950 tarihli mektubunuzu memnurlukla okudum .

Teşekkürlerimi sunarken Vatan ve Millet uğrunda çalışmalarınızın muvaffakiyetli olmasına dilerim . Saygılarımla .

030	01			17	98	43
-----	----	--	--	----	----	----

Milli Kalkınma Partisi Bergama Kurulu'nun Kore'ye asker gönderilmesine ilişkin Hükümet kararını tasvip eder nitelikteki mektubuna verilen cevap (imza bulunmamaktadır).

1111 KALKINMA PARTİSİ
BERGAMA KURULU
SAYI
202

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GÜMÜŞHANE ARŞİVİ
Sayın Başbakan Adnan Menderes

A n k a r a

Milli Kalkınma Partisi Bergama kurulunun aşağıdaki görüşünü arz eder yarıdağlarımıza Radyo ile duyurulmasını rica ederim.

1- İktidarı temsil eden hükümetimiz dünya salbunu tehdit eden Komünist tecavüzünü önlemek için cenup Koralilerin yardım isteğine yer vermekle Birleşmiş Milletler Anlaşmalarına uygun olarak hareket etmiştir.

2- Birleşmiş Milletlerin mevcudiyeti anlaşmalarına sadakat gösteren milletlerin sesleriyle birleşmesi gereken hareketlerine bağlıdır.

3- Kanaatimizce muhaliflere düşen vazife dahilde hakkı getirmektir. Yardım nisbeti üzere durarak Beşinci kola gedik almak değil, Milli vahdetimizi bütün mevcudiyetimizle muhafaza ettirmektir.

4- Dünkü kötü zihniyetlerle muhalif olanların dahilde esyentilerile, negriyatta kalemlemlerile efkari usumiyeyi bulandırmak isteyenler geze çırpınmaktadır. Yersiz isnatlarına has bir Türz olarak hammetmeye imkan olmadığını arz eder, bu gibileri nefretlerimizle karşılarız.

5- Dahilde yürünek istediği sesilen yılançıkların üretmesi ne meydan vermeden kanun yolu ile başı ezilmelidir. Hakkı korumakta asli vazifemiz Milli beraberliğimizi yaknesak mevcudiyetimizle korumaktır.

Hükümetimizin yerinde olan hareketini tasvip eder, dahilde huzurun muhafazasını bekleriz. Hormetler,

Sözeli : Cetin

15.8.50
K. K. P.
Başkanı
Halet Aksubay

030 01 17 98 49

Milli Kalkınma Partisi Bergama Kurulu adına Başkan Halet Aksubay tarafından kaleme alınan mektup.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

CUMHURİYET ARŞİVİ

Ankara: 21/8/1950

BAŞBAKANLIK

Basın - Yayın ve Turizm Genel Md.

Büro Müdürlüğü

Sayı : ...670

F 11

Sayın Bay
Basri Aktaş
Başbakanlık
Hususi Kalem Müdürü

Sayın Başbakanımızın Kore'ye 4500 kişilik bir askeri birlik gönderilmesiyle ilgili olarak bir basın toplantısında yaptığı beyanat New York Haberler Büromuz ile Washington Basın Ateşeliğimiz tarafından Amerika'daki haber ajanslarına, gazetelere ve Kongre üyelerine bildirilmişti. Bu kerre Washington Basın Ateşeliğimizden alınan bir yazıda Ayan Meclisi azalarından olup daima memleketimiz lehinde konuşan Senatör Fulbright ile Senatör Mundt'ın geçenlerde Kongrede cereyan eden görüşmeler esnasında Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararından bahsederek Sayın Başbakanımızın sözü geçen beyanatının Kongre zabıtlarına aynen geçirilmesini istedikleri ve bu teklifin ittifakla kabul edildiği bildirilmektedir.

İki Senatör tarafından bu hususta Kongrede yapılan ve 9 Ağustos 1950 tarihli Kongre tutanaklarında neşredilen beyanatlarının Türkçe tercümeleri takdim kılınmaktadır. Arzını saygı ile rica ederim.

Genel Müdür v.

(Dr. Halim Alyot)

Halim Alyot
21/8/50

Verilen cevaplarda : Daire ve Şube adının yazılması

100/1000	100/1000
----------	----------

Başbakan'ın Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili olarak yaptığı basın toplantısındaki beyanatının Amerikan Kongresi'nin tutanaklarına geçirildiğine dair yazışma.

Amerikan Kongresinin 9 Ağustos tarihli tutanağından alınmıştır:

Türk Kara Kuvvetlerinin Kore Harbine İştiraki

Mr. Fulbright- Bey Başkan, bir kaç gün evvel Türkiye Kore harbine iştirak etmek üzere 4500 kişilik tam teçhizatlı bir kuvvet göndermeyi teklif etmiştir. Sözlerinin bir kısmı olarak, Türk Başkan Adnan Menderes'in bu mevzudaki bir demecini nakleden bir basın haberinin tutanağa geçirilmesinin oy birliği ile tasvibini isterim. Ka- naatince bu demeç, Türkiye'de vuku bulmakta olan aydın ilerlemelerin diğer bir delilidir ve memleketimiz halkı için dünyanın o bölgesin- deki olaylar hakkında kuvvetli bir teminat teşkil etmektedir.

Hiç bir itiraz olmadığı için demecin tutanakta yayınlanmasına karar verilmiştir :

Amerikan Senatosundan:

Mr. Mundt- Bey Başkan, şimdi elinde, Türk Haberler Bürosu tarafından yayınlanmış olan ve Türk Başbakanının Türkiyenin Korede çarpışan Birleşmiş Milletler kuvvetlerine yapacağı yardım hakkında izahat veren bir demecini havi bulunan bir haber bülteni var. Demeç, cesaret verici mahiyette ve şayanı tekdirdir; bunun için tutanağın ekinde yayınlanmasının oy birliği ile tasvibini istiyorum.

İtiraz olmadığından demeç tutanağın ekinde yayınlanmıştır.

030	01			10263019
-----	----	--	--	----------

Suret

Amerika Birlesik Devletleri Ayon Meclisi
Para ve Bankacilik Komitesi

4 Ağustos 1950

Bay Melih Esenbel
Mevkiategüzer Vekili
Türkiye E.İçiliği
Washington, D.C.

Kahraman Bay Esenbel,

Başbakanınızın Kore Harbi hakkındaki demecini Levi 39 Temmuz tarihli yayınına ben göndermenin beni pek çok memnun etmiştir. Benim aklımda geçen demeciniz mükemmel bir seridir ve onun değeri gerek şu anda ve gerekse, eminim ki, Amerikan milletince daha surette kavranmıştır. Eğer diğer demokratik devletlerin hepisi de sizin yurdunuzun politikasını tekbederlerse, komünizme karşı giriştiğiniz mücadelede hep beraber bütün geleceğimize erin bulduğunuz.

En derin saygılarımla

(İmza) J.W.Fulbright

K.A 28-8-950

030 10 257 825 2

Amerikalı senatörlerden alınan teşekkür mektuplarına örnek olmak üzere Senatör Fulbright'in mektubunun tercümesi.

C O P Y

UNITED STATES SENATE

Committee on Banking and Currency

August 4, 1950.

Mr. Melih Esenbel
Charge d'Affaires ad interim
Turkish Embassy
Washington, D. C.

Dear Mr. Esenbel:

I appreciate so much your sending me your release of July 29, carrying the statement of your Prime Minister regarding the Korean war. I think this is an excellent statement and is very deeply appreciated by me and I am sure by the American people. If all of the remaining democratic countries follow the policy of your country, I am confident that we will prevail in our struggle with communism.

With kindest regards, I am

Sincerely yours,

(signed) J. W. Fulbright

258 806 21

10

Senatör Fulbright'in mektubunun İngilizce sureti.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GÜVENLİK BAKANLIĞI
T. C.
BAŞBAKANLIK
Basın - Yayın ve Turizm Genel Md.
Büro Müdürü
Sayı : 558/1426

Ankara: 5/8/1950

F 11

Sayın Bay
Basri Aktaş
Başbakanlık
Hususi Kalem Müdürü

Hükümetimizin Kore'ye askerî yardım kararının Birleşik Amerika'daki akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine girmek hususundaki teşebbüslerimizden bahseden neşriyat hakkında New York Haberler Bürosu Müdürüğünden alınan 28 Temmuz 1950 tarih ve 5778 sayılı yazı sureti leffen taktim edilmiştir.

Sayın Başbakan'a ve Başbakan Yardımcısı Sayın Samet Ağaoğlu'na arzına delaletinizi rica ederim.

Cumhurbaşkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına ve Dışişleri Bakanlığına yazılmıştır.

Genel Müdür -

Dr. Halim Alyot

(Dr. Halim Alyot)

Verilen cevaplarda: Daire ve Sube adının yazılması

030 06 | 100 1690 8

Türk Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararının ABD'deki akisleri konulu 28.7.1950 tarihli yazının Başbakanlık Hususi Kalem Müdürlüğüne iletildiği yazı.

Tarih: 28 Temmuz 1950
Sayı: 5778

Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne

Takdir buyrulacağı üzere, Hükümetimizin Kore'ye askeri yardım göndermek hususundaki kararı, burada son derece müspet akisler uyanmıştır. New York'taki büyük gazeteler, haberi birinci sayfelerinde yayınladıkları gibi, New York Herald Tribune gazetesi, 27 Temmuz 1950 tarihli sayısında İngiliz Hükümetinin yardım kararını yayınlarken, "Türkiye'den sonra İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda da Kore'ye asker gönderecekler" başlığını kullanmıştır.

Yardım kararımız, radyolarda bir iki defa tekrarlanmıştır. Bu konudaki tefsirlere bir misal teşkil etmek üzere, Mr. Fulton Lewis'in 26 Temmuz Çarşamba günü saat 19.00 da New York'ta WOR radyosundaki konuşmasının Türkiye hakkındaki kısmını arz ediyorum.

"Bilhassa Türkiye'nin askeri yardım teklifi çok manalıdır. Çünkü bu küçük memleket, dünya harbinin hitamındanberi Sovyet namlusunun ağzında oturmakta, Rusya'nın ve peyklerinin daimi tasviki altında bulunmaktadır.

Komünistler, Yunanistan'la birlikte Türkiye'ye de hakim olmağa çalıştıkları zaman biz Türkiye'ye silâh yardımında bulunmuştuk. Doğu Avrupa'daki komünist tehdidini hakikaten Amerika önlemişti. Fakat, dünyanın diğer kısımları ile olan münasebetlerimizde yapılan yardımdan dolayı takdir görmek ender tesadüf edilen bir mertebe olduğundan, bu günkü durumda ve bilhassa bu şartlar içinde Türkiye'nin yardım teklifi son derece ferahlatıcıdır."

NBC ve WPIX televizyon istasyonlarında ordumuzun manevralarına gösteren eski filmlerimizden parçalar yayınlanmıştır.

Güvenlik Konseyine iştirakiniz hakkında WLIB istasyonunda Mr. Estelle M. Sternberger tarafından Güvenlik Konseyine seçilmemiz hakkında yayınlanan konuşmada şöyle denilmektedir :

"Birleşmiş Milletler, Arap Devletlerinin Kore, meselesi karşısındaki çekingen durumunu müşahade ederken, Güvenlik Konseyine Orta Doğudan seçilecek üyeyi düşünmektedir. Türkiye Kongreye girmek için açık ve agresif bir kampanyaya başlamıştır. Türkiye, Orta Doğu için umumiyetle bir Arap Devletine verilen konsey azalığının yalnız Arap Birliği Üyelerine inhisar ettirilmemesini belirtmektedir. Aynı zamanda Orta Doğuca en kuvvetli devlet olduğunu ileri sürmekte ve Genel Kurul tarafından seçilmeye layık olduğunu ilham etmektedir. Arap Birliğinin azaları ise, üyeliğin Lübnan, Irak veya Suriye'ye isabet edeceğini tahmin etmektedirler.

Bugünkü buhran muvacebesinde, Arapların, değişen ve mütereddit durumları karşısında, Konsey Üyelerine demokrat bir hükümet idaresine giren Türkiye'ye vermek daha emin olacaktır."

Keyfiyeti yüksek bilgilerine sunarken, Bürosunuz listesinde

Verilen cevaplarda : Daire ve Çiğir adının yazılması

030 04 102 630 8

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
T. C.

B A Ş B A K A N L I K
B A S I N V E Y A Y I N G E N E L M Ü D Ü R L Ü Ğ Ü
Baskı Müdürlüğü
Sayı : .....

- 2 -

bulunan mezkûr tefsirelerle mealeketiniz hakkındaki müspet yayınları münasebetile tekrar temas edildiğini ve ilgilerini takviye maksadile kendilerine teğekkür edildiğini ayrıca saygılarımı arz ederim.

Nuri Eren
Haberler Bürosu Müdürü

Yerleşim cevaplarında : Daire ve şube adının yazılması.

1330 51

110216708

Türk Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararının ABD'deki akisleri konulu
28.7.1950 tarihli yazının ikinci sayfası.

23.Tümen
39.Tümen
65.Tümen
VIII,Kor Uçakavar Tn.ları
28.Tümen Sıhhiye Tn.

a) Gidecek birliklerin evvelâ insan kadroları teminlanacak silah,teçhizat,^Hava ve sair hakkında ayrıca emir verilecektir.

e) Birliği teşkil edecek erler 929 doğumlarından olacaktır. Bu erler Türk Milletinin Harp Gucuna temsil edecek kabiliyette bulunmalıdır.

Kore'ye gönderilecek birliklerin kadre noksanları; O birliğe ihtiyacı olan ihtisas erleri g8k saatinde bulundurulmak suretille bu ihtisas yerlerine elverişli olarak yetiştirilmiş olanlardan teminlanacaktır.

f) Yedek subay gönderilecektir. Subay Kadre noksanlarının ikmalinde muvazaf subaylardan istekli ve layik olanlardan da tayin yapılabilir.

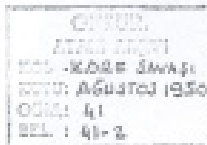
g) Gidecek birliğin tekmil personeli, Rontgen alınmasında dahil, esasla sıhhi bir muayeneye tabi tutulacak ve sıhhati tam olanlar seçilecektir.

5- Gönderilecek birlikler yerine yeni birliklerin kurulması hususunda ayrıca emir verilecektir.

4- Emrin uygulanmasına hemen başlanacak ve teşkilât en geç 20-Ağustos-1950 gününe kadar teminlanarak netice Genelkurmay'a bildirilecektir.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral
İnönü

Aslı gibidir.

Mkselans Bay Trygve Lie
B.M. Genel Sekreteri

-LAKB-Successo
*****

Birleşmiş Milletler Akdandan doğan Teahhütlerine ve Güvenlik Konseyinin Kararlarına uymayı vacibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Kore hakkında yardım talebini mütasamın 15/Temmuz/1950 tarihli Telgrafını bu sikhniyet içinde ve itina ile tetkik etmiştir.

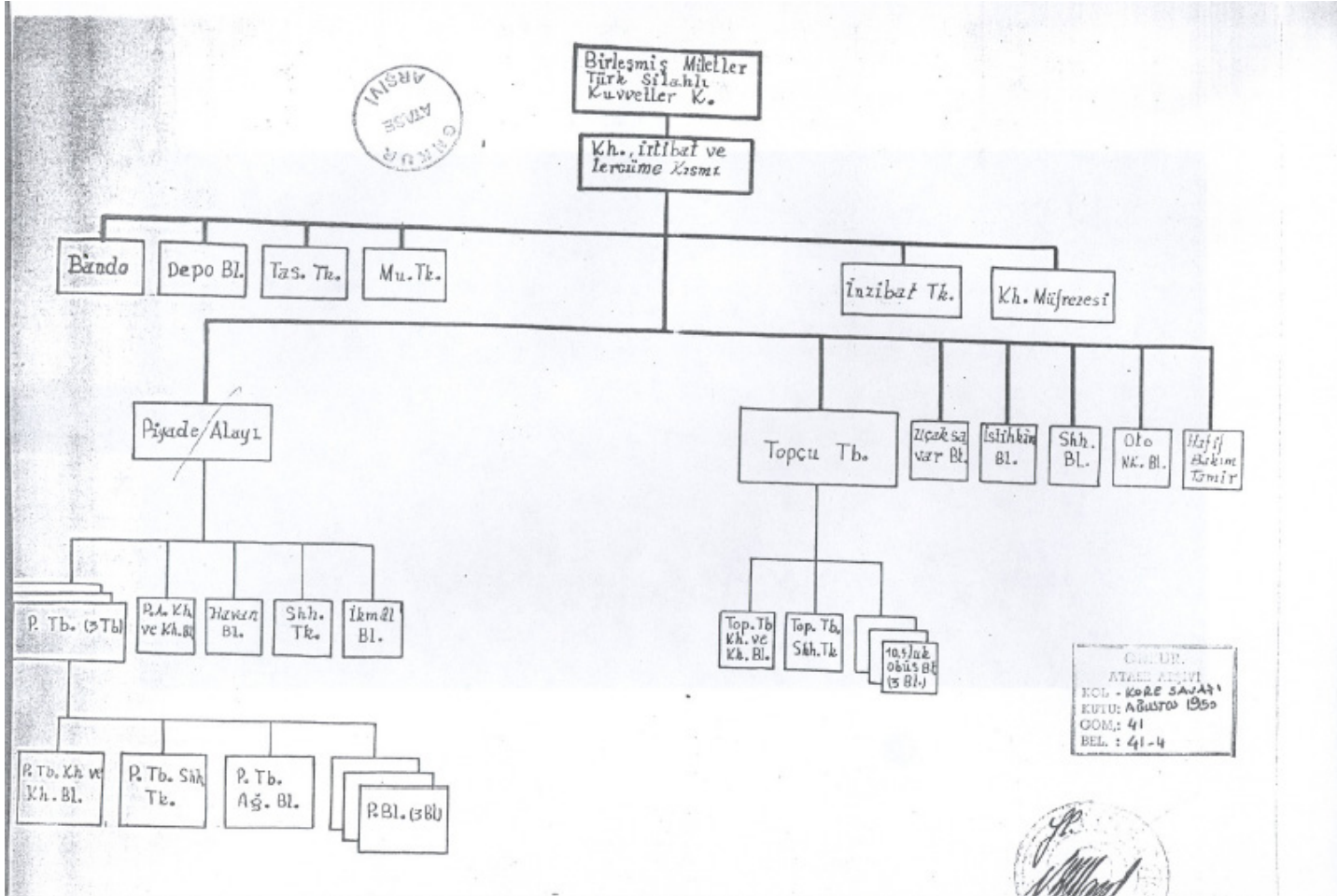
Cumhuriyet Hükümeti bu tetkik neticesinde meşkur kararları dünyanın şimdiki şartları içinde umumî barış hizmetinde müessir ve fiili bir şekilde icra mevkiine vaz etmektedir. Lüzum ve ehemmiyeti müdrük olarak Kore de hizmet etmek üzere " 4500 " mevcutlu Silahlı bir Türk Savaş birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermeğe karar vermiştir.

Profesör
Fuat Köprülü
Türkiye Dışişleri Bakanı

GENEL
ATASE
KORE SAVAKI
Tarih: 15 Temmuz 1950
Gözetim: 41
Seri: 144-B

Kore'ye Türk askerinin gönderilmesine ilişkin BM Genel Sekreteri'ne çekilen telgrafın ATASE Arşivi'ndeki sureti

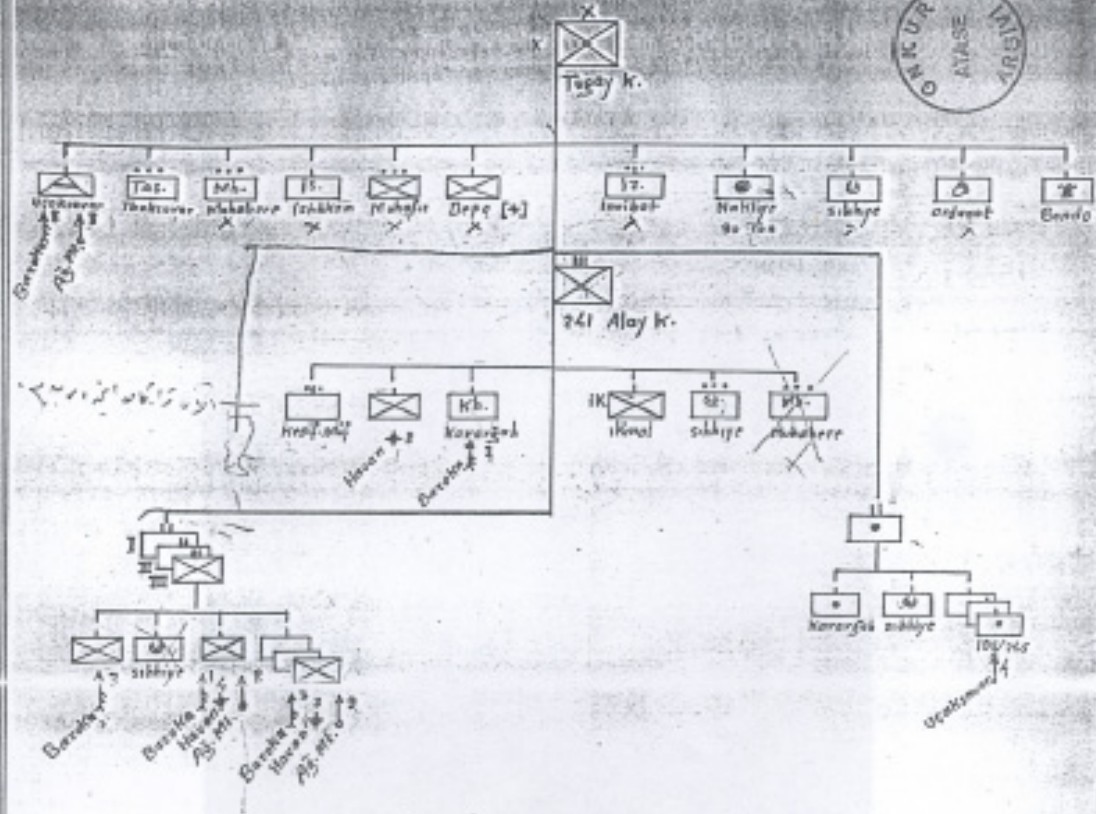

Tugayın ilk kuruluşu (Gnkur.Bşk.lığının 3.8.1950 tarih ve 206174 sayılı emrinin Ek'i).

Kore Türk silahlı kuvvetlerinin ilk kuruluşu -1

[*] Koreye deniz seyahati sırasında, M-EMİN-95 de, Tugayın Depo bölüğüne Kore Türk silahlı kuvvetleri Talimhanası adı verildi. yeni terlime göre bu Talimhan bir Kararışık tahim ile iki piyade grubu (bölge), bir topçu takımı ve birde Karışık muhabere ve istihkâm tahiminde teşekkül edecektir.

ONRUR.
ATASE 2205
KOD - KOD 5004
TARİH: EKİM 1950
SAYI: 14-4

Gönderen Kurumun Adı Sifre Amiri Sayı:	Çıkış Yeri	Tel. Makamı No	Verildiği Tarih	Alınış Tarihi
	TEKYE (Sifre Tahrirattır)		7/Aralık/950	22/XII/950
	Beklenen Tarih	Alınış Tarihi	Sifrenin No. ve	Açanın İsmi
	22/XII/950	22/XII/950	527	Genel Tan

Gençlik Kuvvetleri Başkanlığına

Sifre Tahrirattır:

Generelinin Raporu:

I-Kumleri Bölgesinde Ker. ihtiyatı olarak bulunan Tuğay, Ker Değü kamaındaki 7.Güney Kere Tümeninin İhtiyatı Üzerine Tekhenu işgal eden Düğmanı Atmak ve buradan geçen yolları Keramak Görevini 26/Kasımında aldı.

2-Bu istikamette ilerlerken 27/Kasım 14,30 da alınan bir emirle Bu görevin Tekhenuun 9 Km. batısındaki Bölgede yapılması emredildi.fakat Durum ile Arazinin emri aynen Tatbika gayrimüsaıt bulunuşu delayisile Görevin Cheyanguzen Bölgesinde yapılmasına Tuğayca karar verildi.2.Tümene Arz edildi.(Senu var)

G.N.K.U.R.
ATASE AMIRI
KOL. KÖRGE İVAFAI
KURUM: ASALIK / 1950
GÖM: 4
BEL: 4-1

A	7-6
D	4
F	7-29

Tugay Komutanı Tuğg.Tahsin Yazıcı'nın Kunuri Muharebeleri'nin ardından Gnkur.Bşk.lığına gönderdiği 7.12.1950 tarihli raporun ilk sayfası.

T. C. Genelkurmay Başkanlığı Şifre Amirliği Sıra:		Çıktığı Yıl	İçl. Merkez No.	Verildiği T.S.S.	Alındığı T.S.S.
		Tekye (Şifre Tahrirattır)		8/Aralık/950	22/XII/950
		Bakur's. Bld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifrenin No. su	Açanın İsmi
		22/XII/950	22/XII/950	527	Cemâl Tan

Genelkurmay Başkanlığına

Şifre Tahrirattır:

3-27 ve 28/Kasım gecesi ilerde kalmış olan takviyeli keşif Tk.ile birliğin değudaki ileri karakel Bl.sabaha karşı üstün düşman taarruzlarına maruz kalmış,öndeki keşif Tk. dağılılarak Tuğaya katılmış,diğer kısmının akibeti meğhul kalmıştır.28 sabahı büyük kısma yapılan taarruz ise karşılammış,bazı kısımlarda yapılan mukabil taarruzlarla düşman geri atılmış ve inisiatif ele alınmıştır.bu durumda iken amrazinin kesif ermenlik ve cary bir beğaz bölgesi eluşu ve yanların kuşatılma tehâidi karşısında tuğay yine kendi kararile ve gecenin hululile beraber gündüz gündüle himaye tedbirleri alarak daha önce tuğay ihtiyatı ile tutulmuş olan 6 Km. batıdaki Sınnımini köyü bölgesine intikal etmiştir.

4-28 ve 29 gecesi çekilme sırasında Düşman bunun farkına vararak bazı tezyıklar yapmış,az miktarda insan ve eşya kaybına sebep olmuştur.Sınnımini bölgesinde birlikler yeni mevzilerini işgal edince aynı gece 6 bölgeye evvelden ve yanlarındakı dan sızdığı ve barınacağı senradan tahhin edilen kuvvetli bir düşmanın gece baskınına uğranılmıştır.bu baskında geri çekilen bir kısım kuvvet kaachen bölgesinde durdurularak yeni bir savunma düzenlenmiş ve ferâası gündüögleye kadar mahsur kalan bir buçuk Tb.kadar kuvvetimiz yeni bir mukabil taarruzla kurtarılmıştır.(Senu var.)

A	1-6
D	4
F	1-30

GNKUR.
ATASE ANŞVİ
KOD - KODU SVAŞI
KODU: ARALIK 1950
GEM: 4
SEL: 4-2

Tugay Komutanı Tuğg.Tahsin Yazıcı'nın Kunuri Muharebeleri'nin ardından Gnkur.Bşk.lığına gönderdiği 7.12.1950 tarihli raporun ikinci sayfası.

Genelkurmay Başkanlığı
Şifre Amirliği
Sayı: .....

Çıkış Yeri	Tel. Merkez No.	Verildiği T. S.	Aldığı T. S.
Tekye (Şifre Tahrirattır)		9/Aralık/1950	22/XII/1950
Gnkur'a, Bld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifresin No. su	Açana İsmi
22/XII/1950	22/XII/1950	527	Cemâl Tan

Genelkurmay Başkanlığına

Şifre Tahrirattır:

Devanı:

A	7-6
D	4
F	7-31

bu baskınla bağliyan ve bütün gece devam eden muharebe ertesi güne intikal etmiş ve akşama kadar sürmüştür. 29/Kasım'da Tuğay E. Tümenin sağ yanını korumak görevini aldı. aynı zamanda 38.A.da cel kanadı- mızı kazaybatiya doğru uzatmak vazifesini almışken bunu tatbik etmeden ve tuğayı haberdar etmekteyiz akşama doğru çekilmeye başlamış bulunması bu çekiliş hakkında Tlm.den Tuğaya bir emir verilmemiştir. bu durum karşısın- da görülen lüzüm üzerine Tuğay yine kendi kararı ile ve gereken himaye tedbirleri ile çekilmeye başlamıştır.

5-IX.Ker. sağ kanadındaki E. Tümenin çekilmiş olması ve kumara bölgesinin düşman eline geç- mesi sebebiyle Tuğayın çekilmesi güç şartlar altında cer- yan etmiş ve birkaç defa yelunu taarruzla açmak zorunda kalmıştır.

4-Bu muharebelerde Sb., Cd., ve Kr ola- rak şehit, yaralı ve kayıp Bin kadar zayıyatımız olduğu tahmin edilmektedir. bilhassa piyadelerimizin yaya olarak eynak kitalerin korunması vazifesini almış olması ve himaye edilen kitalerin motorlu hareketleri her yerde düşman tarafından tutulmuş yel ve geçitlerin taarruzla açılmak mecburiyeti ve bu sebeble Tuğayın müferit kılınması bu zayıyatın bellibağlı sebeplerini teşkil etmektedir.

7-Tuğay yapmış olduğu muharebelerde en az iki ilâ üç düşman tümenile karşılaşmış ve IX.Ker.un delayısıyla 8.Örünün yanını ve gerisini ve bu arada

GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ŞİFRE AMİRLİĞİ
KOD: KOD: AVALI
TARİH: 22 ARALIK 1950
SAYI: 4
SAYFA: 4-3

Tugay Komutanı Tuğg. Tahsin Yazıcı'nın Kunuri Muharebeleri'nin ardından Gnkur.Bşk.lığına gönderdiği 7.12.1950 tarihli raporun üçüncü sayfası.

Genelkurmay Başkanlığı Sitre Amirliği Bey	Gabîi yer	Tel. Merkez No.	Verildiği T. S.	Alındığı T. S.
	Enkur'a Gld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifresin No. su	Açanın İsmi

Genelkurmay Başkanlığına

uzun mesafeli geri çekilmesini beğarile korumaktır.
arz ederim.

Tuğg.

Tahsin Yazıcı

(8)

G. TAN

M. S. B. Gökur. Bşk. Özel	
Kalem:	
Numarası	4213
Tarih	22. Ar. 1950
İmza	Hkr. Bşk.

A	1-6
D	4
F	1-32

GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
KURUMSAL İZLENLERİ
KURUMSAL İZLENLERİ
KURUMSAL İZLENLERİ
KURUMSAL İZLENLERİ

Tugay Komutanı Tuğg. Tahsin Yazıcı'nın Kunuri Muharebeleri'nin ardından Gnkur.Bşk.lığına gönderdiği 7.12.1950 tarihli raporun dördüncü sayfası.

T.C.
241. P. A. I. TB. G. R.
Komutanlığı
Sığı... 1

Sasori
10.12.1950

I. TB. K. ,

A	2/50
D	2
F	9

D. 1
24-12-1950

BKKOR
ATADE
ARŞINI

28:30 Kasım-950 tarihlerinde verilen muharebelerde görevlerini kahramanlıkla yerine getiren ve temayizi eden s.b. 1 pol. erb. ve erin Kim yelini ve yoptukları işleri aşırıya çıkarmış. min asip şerh ile taktiklerin arız ve nice eden

4. RM. K.
y 26

1) P. Atıfım. Kadri Hamazasopila
945-771 Çanakkale 1317
Kim ye. No.: 112

Bu s.b., bütün muharebelerde fursatçı ve vajiye formu çekilmekte daima en ar. Kardan hareket ederek bö. lüğü taşıyarak, maksimale yükseklikte altında kalan erin yaralı olan. biyyet ku. cakiyle arada yer almış ve yaralıların sarılmış.

2) P. Teşmen Pahtıyan yaltı
947-1064

28. Kasım-950 günü yapılan muharebelerde Havaan takımına ve acele ve mahkum bu mevzide. Havaan ve maksimale yükseklikte altında Sıkınet ve hayvan. lüğü mucap len cesaretle çalışmış.

3) P. Başgedikli Ömer Diker
Kıy. No: 1684, Sicil No. 2170

Acikta bulunan Havaan meca. şini yama Kardan ciple, Hava. ve mt. atışları altında cephaner taşınmış.

G. R.
ATADE
EOL - KORO - SİYASİ
MUTER ARŞINI (1950)
GOM: 55
EOL: 55-1

4 ncü Bölük Komutanlığının, Kunuri Muharebeleri'nde ortaya konan kahramanlıklara ilişkin 1 nci Tabur Komutanlığı'na gönderdiği 10.12.1950 tarihli raporun birinci sayfası.

- 4) Ad. evs. Kemal
Fırat 927 Elaplı
Kıyık No: 1647
Sicil No: 2517
2569
28. Kasım - 950 günün acağıta bu
lunan Hasan meşri lene ciple
Havran w mt. atışları altında cep.
ham tayması ve yaralıları tabi-
liye etmişli
- 5) Ad. evs. Hami
Musal carakok 927
Kıyık No: 1687
Sicil No: 2517
28. Kasım - 950 günün acağıta bu
Has. meşri lene ciple Havran ve
mt. atışları altında cep ham tay-
ması ve yaralıları tabiye etmişli
- 6) Onb. Hasan İy. Bayram
Karakök Dışarık - Dere
Lula Kö. 926
Düğü: 18.10.949
28. Kasım - 950 günün acağıta ve mah.
Kıyık lin arajide gülen Havran
meşri lene, dısmak Hasan w mt.
atışları altında sirkumit ve cesaretle
c dıymı, atışları altında etmişli arka
dışarık ön mek lin tayması ve yaralıları
tabiye etmişli

yalnuz altış

A	2/50
D	2
F	9-1

GÜNÜZ
ATILAN ARŞİV
KOD - KARE 10000
TUTU: ANA 16.1970
GÜNÜZ 55
SEL: 55-2

4 ncu Bölük Komutanlığının, Kunuri Muharebeleri'nde ortaya konan kahramanlıklara ilişkin 1 nci Tabur Komutanlığı'na gönderdiği raporun ikinci sayfası.

7.2
B.M.Y.Şi.K.K.
Z.B.K.

10-12-950

Sayı:
15

Z.76.K

29.11.1950 günkü muharebelerdeki üstün
başarı kabiliyet ve fedakârlık gösteren
Sb. şub. ve erleri isimlerini gösteren
çizelgenin ilâk olarak sunulduğunu arz
edim.

İlâk
3

Z.B.C.K.Y.

İstin

Şakir Ergezen

D:1

24-12-950

A	4/50
D	2
F	9-2

G.N.K.U.R.
ATAK
KOD - 2000
TARİH: 24.12.1950
SAYI: 65
SİGİL: 65-3

29.11.1950 tarihinde cereyan eden muharebelerdeki kahramanlıklara ilişkin 2 nci Bölük Komutanlığının 1 nci Tabur Komutanlığı'na gönderdiği raporun kapak sayfası.

A	7/50
D	2
F	9-3

I. TK. K. İlgün. Hilmi Şimşek.

1 - 29. 11. 950 günü gece ve gündüz maharebelerinde TK. ile birlikte diğmana aldıkları habireleri ağız zayıf vardiği ve bizzat kendisi en az 8.10 diğman öldürmüştür.

II. TK. K. İlgün. Sabahattin Ersoy.

2 - 28 ve 29-11. 950 günü gece ve gündüz maharebelerinde TK. ile aynı zaman yaptığı muhabil Tazey ve Süngü hücumu ile diğmana ağız zayıf vardiği ve bizzat kendisi 10.12 diğman öldürmüştür.

III. TK. K. Tgün. Kemal Yıldırım.

3 - 29. 11. 950 günü gece ve gündüz maharebelerinde TK. ile birlikte diğman yaptı bu gece hücumları esnasında bu birlikte ötekilerle diğman yaptıkları için kale gelmiş TK. ile yaptığı muhabil taarruz neticesinde diğman en az 35 ölü muhabirleri getirmek mecburiyetinde baskınlar. TK. ile iki defa yaptığı Süngü hücumu neticesinde diğman iki kişi. M. H. Salim ve diğman M. H. için kullanan diğman iki kişi kadar kuvvetini bizzat inka etmiştir.

IV. TK. K. İlgün. İhsan Şişer

4 - 29. 11. 950 günü maharebelerinde ağız zayıf vardiği ve bizzat kendisi

Başvuru Haydar Yılmaz

10. 31. gün diğmanla ilgili olarak TB. ca. kaza me'mur etkilmiş görüşünü ilk işi basamakları sonra bu illelele komisyonisti öldürdüğü maharebelerinde Tugayın ağız zayıf vardiği maharebelerinde bizzat kendisi ve arkadaşları sayesinde öldürdüğü diğman iki kişi olmak üzere iki kişi kullanan diğman 20.15 diğman öldürmüştür.

2. II. TK. dan süngü hücumuna iştirak edenler:

1 - 49. Mehmet Arslan	12 - 49. Sabahattin Tokbay
2 - 49. Hüseyin Çoşkun	13 - 49. Ahmet Feh
3 - 49. Hüseyin Ertekin	14 - 49. İbrahim Bilgin
4 - 49. Süleyman Emri	15 - 49. Hüseyin Şakir
5 - 49. Adnan Arımalı	16 - 49. İsmail Çel
6 - 49. Mustafa Yıldız	17 - 49. İbrahim Karatay
7 - 49. Mehmet Erdem	
8 - 49. Mahir Ayıkçı	
9 - 49. Abdülkadir Örcan	
10 - 49. Hacı Altın	
11 - 49. Fehmi Demirtaş	

ÖZEL
TANIMLAMA
SAYI - 2223/50
TARİH - 29.11.1950
SÖZG 55
SAYI 55-4

A	7/50
D	2
F	9-6

=per:

Sansari

1. C. Çus Mubattin Lemoan:

İk. m. min. 4. tarafından kuzatılmıştı. Saat 10:30 da mermimie
Eitliği için durum. vehamet kesbetmişti; hiç bir taraftan irtü
batıma yaktı... Yapılmasını emrettiğim süngü hücumunda
arkandan erlerin gelmesi için Ayağı kalkarak tespitke
cesaret göstermiş ve 3 kişi ile üstün düşmanın içerisine
(ılarak asıl cepheadaki düşmanın bozulmasına büyük
yardımı olmuştur..

2. Veli gündüz: başka birliklerden gelen erleri komuta
sına olarak emir verilmediği halde taarruz eden İk. minin
yanını korumuş ve sağdan « kuzey batıdan taarruza isti
rakla vazifesini çok iyi yapmıştır.

3. Ridvan özer: Mangan k. yaralanması ve fazla
zayrat veren manganı maharetle düşmanın dışından İk. ma
hak ettirmiştir.

4. Hasan Mublayim: Mangan k. yaralanması üzerine
İk. T. dan alınan çekilme emrinin ifası için manganı ile
tepede İk. min çekilmesini temin etmiştir.

5. Mubtaya Er. eğla Yaralanan Bl k. min Emrinin
üzerine bütün zorlukları yenerek Otes altında sirtin
da taşıyarak Kurtarmıştır.

6. Aliy Kara kaya Mt. izlemediği için düşmana
taş toprak irtmiş ve sht. sız olarak

1025 10/1/55
ARALIK 1955
66
55-5

7. Javer celik : buda mermisi bittigi için Düşman
Hj. llt. için üzerine atılıp düşman H. ni ve mermisi
almakla ^{gözet} H. atesli sh. ni temin etmiştir...

8. Mehmet yığıt : ~~Agar~~ üzerindeki düşmanı mahm
rette bulup teker teker aulamış çekilme anında
ayagından yaralanmıştır

A	1/50
B	2
F	9-1

2. Bal. 3. V. K. K.

Kemal Saldıraner

[Handwritten signature]

tariki yare.

COMI
KOD : 55-6
LON : 55-6
GOM : 55
BEL : 55-6

T. C. GENEL KURULUŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Bereketli Kuruluş	Tel. Merkez No	Verildiği T. S.	Alındığı T. S.
Tokyo (YERİNDİ)		29/Arz./500	30/Arz./500
Gnkr's Gld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifresiz No. sı	Açılan İsmi
30/Arz./500	30/Arz./500	507	Genel Tan

Genelkurum Başkanlığına

1- Bugün 29/Aralık Tokyo'ya vardık. Her iki niyetlerimizden sonra yarın Kore'ye hareket ediyorduk. Bu hareketin şartlarıdır:

2- Dört aydır meşguliyetlerin gencleştirilmesi en büyük reaksiyona sebep olmuştur, birer evvel ve de buna bağlı olarak Akem adına ÇARŞI NATIONAL BANKA F N Y vatanisizle gönderilmesi, gönderilmesinde Banka ile ilgili bilgilerin

3- Yerelilerimizden pek çok kişi birer evvel nakillerinin sağlanması, edetleri tekrardan H 6 dir. Diğer milletler yerelilerini nakletmişlerdir. Amerika nakilleri bu hususta irtibat heyetini sıkıştırılmıştır. Yeni muharebe için hastaneler tahliye ediliyor.

4- Dört aydır ve uzak hastanelerde H 7 yerel ve hastanelerini doktorların tarafından tutulmuş ve hastanelerinin faaliyetlerinde bulunarak irtibat heyetini çok zor durumda bırakmıştır. İngilizce birer evvel H 7 meşguliyetini herhalde yine çıkarılması.

5- Diğer milletler meşguliyetleriyle yerelilerinin meşguliyetleri, bilgileri, herhalde H 7'ye gelmektedir. Yakın Toprak ile nakillerinden birer evvel H 7'ye gelmektedir. Herhalde, kitap, kitap ve kitap gibi şeylerden bir evvel H 7'ye ile diğerlerinin H 7'ye ile gönderilmesi. Herhalde H 7'ye ile yerelilerin H 7'ye

530	01			36	363	3
-----	----	--	--	----	-----	---

Korgeneral Gürler'in Gnkr.Bşk.lığına göndermiş olduğu 29.12.1950 tarihli raporun birinci sayfası.

T.C.
Genelkurum Bşk.lığı
Şifre Anonliği
Sayı

Gönderen	Tel. Mesaj No	Varış Tarihi T. S.	Alınış Tarihi T. S.
Bakur's Gid. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifresiz No. zu	İçeri İsmi

Genelkurum Bşk.lığı

Genelkurum Başkanlığına

2

Paket muhtelif hadiler gelmiştir.

6- Para İşlerinin Takip'e gönderilmesi çok uzun maaşeloya yol açmaktadır, daima ve doğrudan irtibat heyetine gönderilmesi arz.

(5)
C.Tan

Korgeneral
Gürler

030 64

Korgeneral Gürler'in Gnkur.Bşk.lığına göndermiş olduğu raporun ikinci sayfası

Büyük Britanya müdafaa nazırının havan kamerasındaki beyanatında "Türk Tugayı Kore'de büyük bir kahramanlıkla dövülmüş ve Türk askerinin savaş kudreti hakkında asil ananevi tasarrufla devam ettirmiştir. Demişdir. İngiltere radyoları ve gazeteleri Birliğin Kore'deki kahramanca savaşlarını yaymaktadır. Daily Mail gazetesi Kore'deki Türk Birliğinin kahramanca hareketinden bahis ederek başarıya gönderilen tankların insa yolu, o za haya gönderdikimiz kayıtlı silahlı askerleri Kore'deki ananevi kahramanlıkları ile harp eden Türklere göndermiş olsa idik daha iyi hareket etmiş olurduk demektedir.

4) Paris büyük Elçiliğinden:

Şanlı Türk askerlerinin tehlikeli duruma rağmen efsanevi kahramanlıkları Fransada büyük dilelere destan oldu. Onkurmay Başkanı Millet Meclisi başkanı, Harbiye nazırı ve sair Fransız reisleri ve Enebi refiklerim, ayrı ayrı bana hayranlıklarını ifade etmişler ve Türklerin nasıl bir Millet oldukları bir kore daha sabit oldu dediler. Görüş-tüşüm cevabın ekserisi S. Amerikan Ordu, çemberden kurtulmasını Türk süngüne medyun olduğunu ilave ettiler.

5-Madrid büyük Elçiliğinden:

Koredeki askerlerimizin kahramanca müdafası İspanyol basını sitayişle tebaruz ettirmektedir. Ariba gazetesi, (Türk askeri süngü takarak en güç vaziyetlere karşı koyuyor. Bir avuç cesur Türk piyadesinin çok müşkül bir durumda bulunduğu bir sırada harp edileceğini dünyaya öğretmiştir.) demektedir.

6-Viyan büyük Elçiliğinden:

Reisicushur tarafından verilen bir resmi kabülde tesaduf ettiğimiz Avusturya resali ile yabancı elçiler Koredeki Türk birliğinden bahis açarak sitayişkâr ifadelerle tebrikatta bulunmuşlardır.

7-Hopenghan Elçiliğinden:

Hemen istisnasız bütün gazeteler Türk Tugayının başarısından bahis etmektedir. Gazeteler büyük manşetlerle "Türk kalıncı faaliyet" gibi veciselerin başlıklara koymuşlardır.

8-Brüksel Elçiliğinden:

Kore'deki Türk savaş birliğinin başarısı hakkında Belçika basınında sitayişkâr yazılar çıkmaktadır. Bir gazete "Türk birliği adetçe üstün kuvvetlere karşı aslanlar gibi çarpışarak Amerikan S. Ordusunun geri çekilmesini sağlamıştır. Aya boylarında 7 asır sonra tekrarı eden hamasetin tarihi manası ve Türkiyenin Kore hareketine iştirakinin siyasi önemi büyüktür" demektedir.

9-Kabil büyük Elçiliğinden:

Efgan gazeteleri "Türk Milletinin ahlaki, manevi ve içtimai faaliyetlerine en ufak bir sekte bile gelmediği, Türk askerinin ifa ettiği siyasi ve askeri, tarihte daima erkeklik ve cesaretle istihannı veren Türk Milletinin Atalarının iyi şöhretlerini yenseğ e muktediri bulunduğunu seccat cevherinin Kore cephesinde bir defa daha gösterdiğini" tebaruz ettirmektedir.

10-Buenos-Aires Elçiliğinden:

Bresilya, radyoları ve gazeteleri son Kore savaşlarında birliğimizin başarısını belirten yazı ve yayınlarda bulunuyorlar. Gazeteler (Türkler süngü ile muaffakiyeti sağlıyorlar, Türkler kahramandırlar. gibi başlıklarda uzun ve övümlü ve lehizinde neşriyatte bulunmaktadırlar.

11-La haya Elçiliğinden:

Korede cansiperane harp eden askeri birliğimizin gösterdiği fedakarlık ve selâdet burada her kez tarafıdan büyük takdir

(3)

le karşılanmaktadır.
12-Ayrıca İsviçre, İsviçre, Almanya ve Güney Amerika meale-
ketlerindeki Elçilerimizden de aynı maddede teller alınmıştır.

B.M.
1. Türk Sil.Kuv.241. P. A.
Komutanlığı
Kısımlı
Sayı: 2143

Ç H O N A N
17-Ocak-951

1- Yukarıda ki yasa mühteviyatının bütün Birlere birer nü-
hasının verilmesini ve bütün Sb.,Od.ve erata duyurulmasını rica
ederim.

2-Tb.K.lıklarına ve Bağlı Birlik K.lıklarına yazılmıştır.

Tb. 69
19-1-951

241. P. A. K.
Alb.
Celâl Dora

Mh.Sb.korino

1- Koredeki Türk kuvvetleri Başına
Mh.daki Tuğay ve A.k.lıklarımızla
yukarıdadır. bütün Sb.gd. ve erata duyurulmasını
rica ederim.

2- Bk.k.larına yazılı bir suret verilmiş Mh.Sb.larına
okutularak 19-1-951

Alp

Mh. B1. k. (Birleşik Birlik) 19-1-951

Mh. B2. k. (Birleşik Birlik) 19-1-951

Mh. B3. k.

Mh. B4. k. (Medina)

Mh. B5. k.

Mh. B6. k.

Mh. B7. k.

Mh. B8. k.

Mh. B9. k.

Mh. B10. k.

A	6-12
B	7-9
F	2-15

GNK
ARŞİN
19-1-951
17-Ocak-951
Gözetim
Bilgi 133-3

Yazının üçüncü sayfası.

T. C.
BAŞBAKANLIK
BASIN VE YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Bina Müdürlüğü
Sayı

Tarihi: 22.8.1950
Sayı : 1404

SURET

Umum Müdürlük Yüksek Makamına
A.R.K.A.T.S

Malûmaları veçhile İngiliz Dışişleri Bakanlığında hergün bir Basın toplantısı yapılmakta ve gazeteciler tarafından İngiltere'nin dış politikasına dair sorulan sualler cevaplanılmaya çalışılmaktadır. Umumiyetle resmî ve gayri resmî olarak iki safhaya ayrılan mezkûr toplantıların ilk safhasında Dışişleri Bakanlığı sözcüsü gayet dikkatli bir ifade kullanmakta, toplantının ikinci safhasında ise daha serbest konuşabilmektedir. Toplantının resmî safhasındaki cevaplar gazeteciler tarafından olduğu gibi kullanılabilir, gayri resmî safhasındaki cevaplar ise gazetelere geçmemektedir.

Öğrenildiğine göre, Dışişleri Bakanlığında bu gün yapılan Basın toplantısının ikinci safhasında Türkiye'nin Atlantik Pakti'na girmek üzere yaptığı teğebbüs bahis mevzuu olmuş ve Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Norveç ile Skandinavyanın şimdiden bu teğebbüse itiraz ettiklerini açıklamıştır. Sözcünün ifadesine göre, Norveç ile Danimarka, Türkiye Atlantik Pakti'na girdiği takdirde Skandinav memleketlerinin hissesine düşen askeri malzemenin azalacağını, vecibelerinin ise çoğalacağını iddia etmektedirler.

Bu iddialar karşısında İngiliz görüşünün ne olduğu sözcüye sorulmuş ise de, sözcünün kat'i bir lisan kullanmaktan çekindiği öğrenilmiştir.

Keyfiyet saygılarımla arz olunur.

Lonara Basın Ataşesi
Nejat Sönmez

1-

İm cevapları : Dahire ve şube adına yazılmam.

30	10		1235	590	40
----	----	--	------	-----	----

İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nda yapılan basın toplantısına ilişkin yazı.

DEVLET ARŞİVİNE GİRİŞ MÜHÜRÜ
 Cumhurbaşkanlığı İdari İşleri Başkanlığı
 HUKUKİ İZLENİM MÜDÜRLÜĞÜ

Başbakan Adnan Menderes 21. 9. 1951
 in (A.F.P; A.P. ve Reuters) vasıfı ile.

Türkiyenin eşit hakları hâiz bir aza sıfatıyla Atlantik Paktına kabulü lehinde Ottawa'da verilmiş olduğunu öğrendiğimiz karar pek tabiidir ki Hükümetçe büyük bir memnuniyetle karşılanmıştır. Bu kararın aynı zamanda ,Türk umumi efkârınca da memnuniyetle karşılanacağında şüphe yoktur. Bu müsbet gelişmeye ,Hükümetimizin takip etmekte olduğu ve millî bir politika olarak umumi efkârımızın da kuvvetle desteklemekte bulunduğu müsbetkar ve barışçı ve azimli siyasetin tabii bâr neticesi nazariyle bakmak doğru olar.

Atlantik Paktı Konseyince alınan kararın ilgili memleketler Parlamentoları tarafından tasdiki ~~keşif~~ , bu memleketlerin anayasaları icaplarındandır. Bu tasdik keyfiyetinin en kısa bir zamanda tekmülî neticesinde memleketimizin Pakt camiasında kendisine düşen şerefli mevki fiilen işgal etmesinin gecikmeyeceğinden emin bulunuyoruz.

Bu hadise elbette Demokrasi alevinin mühterek emniyet gayesinin istihsalı ve bu maksatla tesanüt ve birliğin temini bakımından yeni ve mühim bir adım teşkil etmektedir.

Atlantik Paktı camiasında memleketimiz, diğer aza Devletlerle yapacağı iş birliğinde , dış siyasetimizin farikasını teşkil eden hüsniyet, samimiyet ve ahda vefa esaslarından daima mülhem olacaktır. Ben , bu his ve düşüncelerimizi , diğer aza Devletlerin tazasıyla takdir etmekte olduklarından emin bulunduğumuz bu münasebetle ifade etmekten derin bir zevk duyuyordum.

030	01			13767
-----	----	--	--	-------

T. C.
BAŞBAKANLIK
HUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

Yanıldığı tarih: 26.9.1951
Numarası: 879
Lıra:

D. ...
ÖZGÜRİYET ARŞİVİ

ŞİFRE TEL

Çok Sayın Cumhurbaşkanımıza

1 - Atlantik Paketine girmemiz hakkındaki teğebbüslerinizin eridiği hayarlı netice karşısında çok Sayın Başkanımıza büyük bir heyecanla tebriklerimi arz etmekteyim . Memleketin hayrına daha nice nice başarılar elde etmesiz için uzun yıllar başınızda bizi muzafferiyetlere eridirmesi temennisiyle ellerinizden öperim .

2 - Vaşington Büyükelçiliğizden alınan şifre aynen şudur :

3 - Yarından itibaren sonra Cumhurbaşkanımıza mülki olmak üzere hareketin hemen hemen katılmış gibidir . Hürmetlerime arz ederim .

Başbakan
Adnan Menderes

030	01						
-----	----	--	--	--	--	--	--

Türkiye'nin Atlantik Paketi'ne kabulü nedeniyle Başbakan'ın Cumhurbaşkanı'na gönderdiği 26.9.1951 tarihli telgraf.

ÖZGEÇMİŞ

1968 yılında Kırıkkale’de doğdum. 1975-1983 yılları arasında ilkokul ve orta okulu Kırıkkale’de okudum.

Lise tahsilimi 1983-1987 yılları arasında İstanbul’da Kuleli Askeri Lisesi’nde tamamladım.

1987 yılında girdiğim Kara Harp Okulu’ndan 1991 yılında ulaştırma subayı olarak mezun oldum. 1992 yılında Ulaştırma Subay Temel Kursunu bitirdim.

1992-2002 yılları arasında Malatya, Diyarbakır, Çubuk ve Ankara’daki çeşitli birliklerde görev yaptım. Halen, 2002 yılında tayin olduğum Genelkurmay Başkanlığı’nda Proje Subayı olarak görev yapmaktayım.

Yurt içi ve yurt dışında çeşitli görevlerde bulundum ve kurs gördüm. Bunlar arasında; Barış Harekatı’nda görev alan Kosova Türk Tabur Görev Kuvvet K.lığı, Lojistik Yönetim Kursu ve ABD Yerinde Lisan Öğrenimi Kursu bulunmaktadır.

Diyarbakır’da görev yaptığım süre içerisinde, Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü de bitirerek 1999 yılında mezun oldum.

Evli ve bir çocuk babasıyım. İyi derecede İngilizce bilmekteyim.